EDIȚIA DE VINERI
Vol. 7

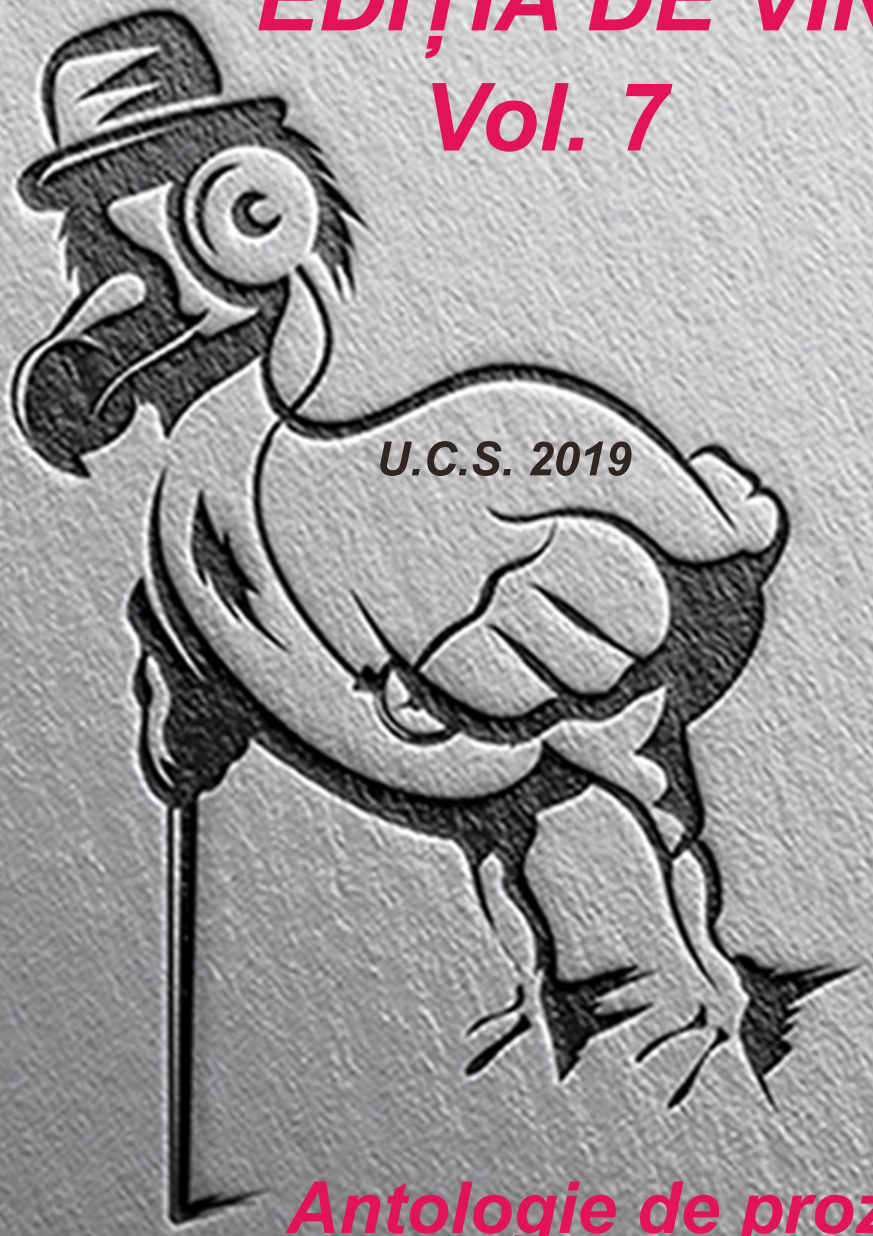

U.C.S. 2019

Antologie de proză modernă și contemporană

CUPRINS

Joyce Carol OATES: Întotdeauna, toamna…….. 3
Ernest HEMINGWAY: Scurta viață fericită a lui Francis Macomber …….. 46
Saul BELLOW: Ceva care să-ți aducă aminte de mine …… 100

Joyce Carol OATES

Întotdeauna, toamna

Se afla acolo şi fiul amantului ei. Al fostului ei amant. O prezenţă bizară: tânăr, cu început de chelie, cu firişoare de păr atârnându-i din nări, urmărit de un tic supărător — îşi freca întruna unghiile — arborând un zâmbet chinuit, difuz, abrupt.

Ceilalţi o tratau cu o deferenţă care atingea absurdul. Solicitudinea lor gâlgâitoare îi displăcea. Sau poate, dimpotrivă, o încânta: cu trecerea anilor descoperise în fastul ceremoniilor delicii meschine. Cu ce vă putem fi de folos, domnişoară Gerhardt? Suntem la dispoziţia dumneavoastră.

Cu eleganţă, le spunea că nu mai are nevoie de nimic, le zâmbea.

Cu eleganţă, îşi muta privirea de pe un chip pe altul, întârziind, în fracţiuni egale de timp, pe fiecare din ele. (Cu fiul fostului ei amant schimbase câteva priviri, pe ascuns... la aeroport el se recomandase, avea o voce poticnită, nesigură, era atât de emoţionat, încât Eleanor, gâtuită şi ea de emoţie, începuse să se bâlbâie. Ce, prostie! Îşi revenise însă foarte repede.) Explică gazdelor că ar fi preferat să se odihnească, avionul de New York a avut întârziere, şi zborul a fost atât de obositor, o explicaţie care păru să mulţumească pe toată

lumea. Evident, prezenţa ei îi complexa: atât de celebră, atât de venerabilă.

Înainte de a pleca, decanul crezu de cuviinţă să închege o conversaţie. Era mulţumită de camera pe care i-o oferiseră? Observase mobilierul stil? Şi căminul cochet din piatră neşlefuită? Dacă i se face frig noaptea, poate să aprindă focul... de fapt, Casa de Oaspeţi a Universităţii e, în totul, un loc foarte pitoresc, iar el, decanul, speră ca oaspetele să se simtă cât mai bine aici şi la festivitatea de premiere, pregătită pentru seara aceasta, desigur, astfel de ceremonii trebuie că i-au devenit de mult familiare, e vorba, fireşte, de toate participările la recepţii, cu elogiile, felicitările şi fotografiile obişnuite în asemenea împrejurări, şi, tocmai de aceea, ţinu el să precizeze, cu un surâs care-i acoperi faţa, da, tocmai de aceea, Colegiul Linden, membrii conducerii, în mod deosebit, îi sunt recunoscători pentru prezenţa ei aici.

Deşi nu se simţea deloc stânjenită, murmură câteva cuvinte care sunară stingher. O femeie modestă. În ciuda celebrităţii, rămăsese o femeie modestă, fără aere de vedetă. Puţin mai târziu, decanul îi destăinui soţiei că vizita aceasta nu punea niciun fel de probleme; că Eleanor Gerhardt părea o persoană binevoitoare, afabilă, calmă, deosebit de atrăgătoare, deşi împlinise şaizeci şi cinci de ani. Păr alb, perfect aranjat, siluetă zveltă, ochi de un verde pal, emanând seninătate, bunăvoinţă.

Gâtul, purtând probabil urmele necruţătoare ale bătrâneţii, era ascuns sub o eşarfă elegantă, în nuanţe stacojii şi gris-perle.

— Şi acum, spuse decanul, vă lăsăm să vă odihniţi, domnişoară Gerhardt. Vom trimite pe cineva la ora şase să vă conducă la dineu. Vă convine ora şase?

— E perfect, spuse Eleanor.

În timp ce se retrăgeau, bărbatul care era fiul fostului ei amant se uită încă o dată la ea, zâmbindu-i vag, cu ochii mijiţi parcă spre un fascicul puternic de lumină. Eleanor îi răspunse, făcându-i cu mâna. Ar fi vrut să-l ştie liniştit. Bietul om părea atât de nesigur în mişcări... Oare se simţea vinovat pentru faptele tatălui său, pentru relaţia lui cu ea? Era însă puţin probabil ca el să ştie ceva despre legătura dintre Eleanor şi Edwin Höller, fiindcă pe vremea aceea nu era decât un copil.

Acum era şeful catedrei de muzică de la Colegiul Linden, fiind în acelaşi timp director şi dirijor al orchestrei din Ellicot. Trebuia să aibă în jur de patruzeci şi cinci de ani, gândi Eleanor. Nu-l mai văzuse de aproape trei decenii.

Numele său era Benjamin. Oare ar fi putut să şi-l amintească singură? Probabil că nu.

Vreau ca băiatul meu să nu sufere, îi spusese amantul ei. Şi nici maică-sa. Dar mai ales băiatul, la el ţin cel mai mult. A moştenit tendinţa mea nevrotică de a exagera lucrurile... şi înclinaţia maică-sii spre disperare.

Înţeleg, spusese Eleanor.

Uneori îi răspundea furioasă. Alteori ironică. Sau cu o francheţe dezarmantă. În sfârşit, degajată, cu un aer îndelung studiat, crezând că în felul acesta îşi putea masca mai bine disperarea. Da, înţeleg, zicea ea, mângâindu-i faţa, ghemuindu-se în braţele sale. Minţea. De fapt, nu-l înţelegea deloc.

Întotdeauna, toamna, se lăsa copleşită de o melancolie vlăguitoare. Nu se mai cenzura... ore întregi se lăsa purtată de gânduri, îi veneau în minte ceasurile de dragoste, imaginea morţii, chipul copilăriei, şi singurul bărbat pe care îl iubise, adică singurul bărbat pe care îl iubise cu adevărat (fuseseră, desigur, mulţi alţii). Întotdeauna, toamna, îşi rememora cu acuitate senzaţii care acum nu-i mai aparţineau, plăcerile aspre, bogate, terifiante ale trupului. Poate era din pricina luminii care cădea pieziş, poate din cauza mirosului înecăcios de frunze arse, sau poate din pricina copiilor care mergeau grăbiţi la şcoală. Zilele curgeau precipitat, împinse parcă de o febrilitate a momentului pe care ea nu mai putea să şi-o asume. Toamna rămânea un anotimp pentru alţii, pentru cei tineri. Nu-i părea rău. Devenea doar elegiacă, asculta cvartetele lui Beethoven, se întorcea la poemele încă nefinisate, la poemele acelea lungi evocând tragismul necesar al renunţării.

Uneori izbucnea în plâns, dintr-odată, fără motiv. Se trezea

din vis plângând, zguduită de un bocet mut, chinuitor. Plângea fiindcă îmbătrânise, fiindcă-era deja bătrână. Bătrână! O noţiune pe care n-o putea înţelege. Dar, cel mai adesea, se lăsa în voia amintirilor, a lacrimilor purificatoare. Anumite experienţe le putea converti în cuvinte, era un fel de triumf pe care încă şi-l putea îngădui. Era totuşi poetă. Meşteşugar abil, stăpân pe arta sa. Cu ani în urmă, după relaţia ei nefericită cu Edwin Höller, se hotărâse să supravieţuiască eliminând lamentările şi scriind despre propria ei experienţă. Descoperise atunci o forţă pe care nu avea s-o mai piardă niciodată, forţa de a se împotrivi suferinţei.

Sincere felicitări, suna telegrama trimisă de Edwin, după ce volumul ei de *Poezii* primise premiul Pulitzer, cu câţiva ani în urmă. *Cu admiraţie. Şi cu un dram de invidie.*

A râs atunci încântată de rândurile lui, însă nu i-a trimis niciun răspuns.

Întotdeauna, toamna, o invadau astfel de amintiri. Amantul ei murise... dar, într-un fel, continua să rămână viu. Îşi amintea glasul său. Amintirile, atunci când o năpădeau, îi aduceau în faţa ochilor oameni la care ţinuse foarte mult cândva, figura tatălui, imaginea mamei, a unuia din fraţii săi, a uneia dintre mătuşi, oameni care nu mai erau în viaţă, dar pe care şi-i putea apropia în minte, dacă ar fi vrut.

Mulţi ani o obsedase o idee stranie, gândul că nu va

supravieţui iernii. Îşi anticipa moartea: fulgurantă, sclipitoare ca o dimineaţă de ianuarie. Nu s-ar fi opus, n-ar fi luptat împotriva ei. (Numai durerea o înspăimânta, în faţa ei fusese întotdeauna îngrozitor de laşă.) Nu avea niciun motiv, niciunul raţional ca să-şi aştepte moartea, era încă destul de sănătoasă, cel puţin pentru o femeie de vârsta ei, dar îşi închipuia, poate mai mult în glumă, că, Edwin Höller murind la şaizeci şi doi de ani, adică cu un deceniu în urmă, ea nu va reuşi să depăşească acest prag, această vârstă. Se surprindea uneori regizându-şi sfârşitul, o făcea cu acel sentimentalism care pe el probabil l-ar fi încântat. Casa cu acoperiş de şindrilă din Chestnut Hill, Pennsylvania, moştenită de la părinţi, ar fi lăsat-o nepoatei sale, o tânără profesoară de liceu, căreia i-o şi închiriase cu ani în urmă, pentru o sumă modică de şaptezeci şi cinci de dolari pe lună. Sally era o fată de nădejde, ambiţioasă, harnică, nu foarte drăguţă, nici măcar cu şarm; Eleanor continua s-o socotească nepoata ei favorită, ştiind că pentru acest dar i-ar fi rămas mereu recunoscătoare. Mobila din apartamentul ei de pe East Eighty-fifth Street s-ar fi vândut, cărţile s-ar fi împărţit probabil pe la prieteni, ca şi discurile, şi bogata ei garderobă, de altfel; bijuteriile, unele de o mare valoare, ar fi rămas cunoştinţelor ei; banii din bancă, ca şi cei investiţi în diverse întreprinderi, o sumă considerabilă totuşi, ar fi urmat să fie donaţi unor instituţii de binefacere, printre acestea

numărându-se şi Asociaţia Americană de Oncologie. Erau momente când îşi plimba privirile peste toate aceste planuri, şi atunci simţea că un ciudat sentiment de mulţumire o cuprinde. Desigur, nu voia să moară, viaţa constituia pentru ea o imensă bucurie, dar în acelaşi timp... în acelaşi timp viaţa ei începuse să devină ciudat de ireală, mai ales în ultimii zece ani. Dacă simţea acest lucru din pricina lui Edwin sau din alt motiv, asta n-o putea şti. (Se despărţiseră de mult. Să fi trecut douăzeci şi nouă de ani de atunci? Probabil că totuşi nu era din pricina lui.)

Totuşi...

Totuşi ştia că nu este o superstiţioasă. Făcuse, probabil, unele greşeli în viaţă, însă şi acelea niciodată din ignoranţă. I-a plăcut întotdeauna să-şi epateze prietenii cu inteligenţa ei. Ştii prea multe, îi spunea de obicei Edwin, râzând, îndepărtându-se de ea, mimând o teamă caraghioasă. Şi nu numai despre mine, ci despre tot ce există... despre toate. E înspăimântător...

Începu să cerceteze camera. Era într-adevăr o încăpere plăcută. Adecvată împrejurării. Tapet de mătase în nuanţe albăstrui şi gri, o masă de scris stil Queen Anne, podea de stejar, carpetă orientală, pat cu cadru de alamă. Şemineul îi atrase atenţia. Era foarte curat, fără nicio urmă de praf pe el, iar cei doi buşteni aşezaţi în mijlocul său nu păreau să aibă

decât o funcţie decorativă. Probabil că acolo nu se făcuse focul niciodată. Pe Eleanor o tentase cândva ideea să se încălzească cu lemne. Trăind singură, nemăritată, nu avusese însă niciodată energia necesară, poate nici îndemânarea s-o facă. Dacă fumul vine înapoi în cameră? se întreba ea. Cum să umble cu un lucru despre care nu avea nici cea mai vagă idee?

Pe consola şemineului se aflau un felinar de vânt, un vas Wedgwood, pictat în albastru şi alb, şi un album, *Istoria Colegiului Linden – 1894 – 1964*. Cândva, pe vremea când abia începea să fie invitată de felurite universităţi şi instituţii, asemenea cărţi ar fi constituit o noutate pe care, din respect pentru gazde, s-ar fi apucat s-o răsfoiască. Acum nu mai era aşa.

Din oglinda scrinului nu mai rămăsese decât o pată orbitoare de lumină, soarele amiezii lăsând peste chipul ei reflectat un văl dens pe care, deocamdată, n-ar fi vrut să-l dea la o parte. (Poate că la aeroport curentul îi răvăşise o clipă părul, şi poate că pungile moi, vineţii, dezolante, care-i atârnau sub ochi se îngroşaseră între timp, şi poate că buzele se încărcaseră din nou de acel rictus, arborat uneori fără voie, însă ce importanţă mai avea acum, când vălul acela îi acoperea încă faţa, în oglindă? Până la venirea lor, la ora şase, voia să rămână invizibilă.) Se aşeză la fereastră şi dezveli cu privirile peisajul de ţară. Părea cufundată într-o linişte desăvârşită. Oare unde

se afla? În partea de nord-vest a statului Connecticut? Nu reuşea să-şi amintească dacă mai fusese aici vreodată. Şi chiar dacă ar mai fi fost, locurile i se păreau acum încântătoare, colinele decupate graţios, frunzele virând deja spre cărămiziul toamnei, o pace gravă, nemărginită: eterna consolare a frumuseţii fără cuvinte.

Vă putem fi de folos cu ceva? o întrebaseră gazdele, ceea ce nu putea fi decât un gest de politeţe, un respect ceremonios. Se afla acolo şi fiul fostului ei amant, copilul său, nu se putea abţine să nu-l privească. Era mult mai plăpând decât tatăl său, nu moştenise nimic din aerul acelui om, febril, efervescent. Ochii însă erau aceiaşi... şi fruntea lată, aceeaşi. Îl privi şi schiţă un zâmbet. Încercă şi el să zâmbească. Oare cei din sală observaseră schimbul lor de priviri? Vă mulţumesc, rosti ea, cu eleganţă, dar aş dori să rămân singură pentru câteva ore. Simt nevoia să fiu singură.

Se făcuse trei fără zece. Brusc o cuprinse oboseala: toată povara i se scurse în picioare, ca un plumb. Vârsta, bineînţeles, putea fi o explicaţie. Trase jaluzelele, îşi desfăcu şalul de la gât, îşi scoase rochia, pantofii, se aşeză încet pe pat şi închise ochii. Trebuia să se odihnească. Să doarmă. Trebuia să se pregătească pentru întâlnirea din seara aceea, cel puţin psihologic: vocile zumzăind în sala aceea înaltă, elogiile ca nişte hiperbole, solicitudinea risipită, haotică, a unor oameni care voiau să-i

arate cât de mult o preţuiesc, pe ea, o străină, Eleanor Gerhardt, şi totuşi un om oarecum apropiat lor, poate şi fiindcă era atât de bătrână, toţi o socoteau o celebritate, un nume consacrat, o prezenţă plăcută, un soi de monument reconfortant... Vă suntem deosebit de recunoscători pentru că aţi acceptat invitaţia noastră, aveau să-i declare ei în seara aceea.

Cu el, cu Edwin Höller, se zvârcolea pe canapeaua îngustă din păr de cal. Biroul mirosea a praf, a cărţi. Erau sute de cărţi. Undeva în spatele ei, dedesubt, sub capul ei, pe care îl simţea zvâcnind, se auzea un pian: notele aveau uneori un sunet vătuit, neclar, alteori extraordinar de precis. Cu două etaje mai jos un băieţel exersa la pian. Ore întregi, cu o tenacitate exasperantă. Era fiul lui Edwin, Benjamin, despre care se spunea că e talentat. Deosebit de talentat. Eleanor îl auzea schimbând gamele, sărind de la un fragment la altul, fixându-se în cele din urmă pe o bucată pe care o cânta în întregime. (Abia mai târziu, mulţi ani mai târziu, a aflat că bucata aceea lentă, frumoasă, de o excesivă luciditate, era un Satie.) Notele îi înotau în auz. Nu reuşea să le asculte. Plângea în hohote, asurzită, orbită.

Frumoasa mea, îi spunea Edwin. Micuţa mea frumoasă.

O săruta cu lăcomie, o îmbrăţişa, se îngropa în ea. Când

vorbea de dragoste îl cuprindea fervoarea. Şi îi vorbise atunci, abia păşise, pentru prima oară, în biroul său de mansardă, îi vorbise despre dragoste, despre căsătorie; o îndemnase chiar să plece împreună în Europa. Ar fi fost oare cu putinţă? Ofta, rezemându-se de fruntea ei, trepidând, sărutând-o cu sălbăticie. Lacrimogen, tumultuos, alintat, imprevizibil. Edwin Höller. Se născuse la München, ar fi vrut să-i arate şi ei oraşul acela. Ar fi vrut să plece împreună în Turcia, în Afganistan, în India. Scria o carte despre Bactria, străveehea Bactrie. Istoria unei civilizaţii, cu distrugerea şi sfârşitul ei. Voia să scrie o carte remarcabilă: cea mai ambiţioasă, cea mai cuprinzătoare în acest domeniu. Voia să devină celebru, un savant celebru. Să fie invitat pretutindeni în lume, să ţină conferinţe, să fie *visiting professor*, iar ea să-l însoţească peste tot. Micuţa lui, micuţa lui frumoasă.

Eleanor râdea disperată.

Se agăţa de el, îl săruta. Ar fi fost oare cu putinţă?

Avea douăzeci şi nouă de ani când s-au întâlnit şi treizeci şi patru când s-au despărţit. S-au cunoscut la mijlocul anilor patruzeci, la Boston. Edwin Höller preda la un colegiu de fete şi locuia la Cambridge. Eleanor l-a văzut pentru prima oară la o petrecere, şi curând după aceea s-a dus la el, a urcat scara aceea exterioară, de serviciu, intrând direct în biroul lui de la mansardă, păşind ca o mireasă neajutorată, stingherită. Te

miră că am venit? l-a întrebat ea atunci. Şi pe mine mă miră. Când vezi o femeie atât de insistentă, cred că îţi pierzi capul...

Însă el n-o asculta. Frumoasa mea, şoptea el. Micuţa mea frumoasă.

Profesorul Höller era un bărbat masiv, tumultuos, exuberant, cu o figură care părea mult mai îmbătrânită decât era în realitate. (Avea numai treizeci şi opt de ani când l-a cunoscut Eleanor.) Nu era un bărbat frumos. Avea momente când devenea chiar urât. Frunte lată, întinsă, ochi sfredelitori, şi un nas prea ascuţit. Degete mari, nesigure, veşnic pătate de cerneală. Obişnuia să vorbească singur, cuprins de exasperare, de fericire.

Unde se scurg orele? era refrenul său. Pentru Edwin viaţa era precipitată, melodramatică. Nu se sfia să plângă, nu se sfia să implore. Când citea poeziile lui Eleanor (pe vremea aceea, versurile ei afişau o retorică metafizică, foarte gustată de unii tocmai din pricina dificultăţii lor, retorică repudiată de Eleanor mai târziu) nu se sfia să recunoască, să admită că nu înţelegea decât foarte puţin din ele, şi că într-un fel, imaginaţia ei îl înfricoşa.

Nu cred că am mai întâlnit pe cineva care să-ţi semene, spunea el.

Nu minţea. Era sigură că atunci n-o minţise.

Intrase atunci în biroul său, soţia sa era în apartamentul de

mai jos, băieţelul lui era acasă, poate că şi vecinii stăteau la pândă, şi totuşi el nu se sinchisea, indiferenţa lui era într-adevăr uluitoare. Despre nevasta lui nu spunea decât un singur lucru, că este o femeie „dificilă" şi „egoistă". Erau căsătoriţi de mulţi ani, de foarte mulţi ani, se luaseră de tineri, nu aveau pe atunci decât douăzeci de ani, însă cu timpul se înstrăinaseră, se întâmplase ceva. Din vina cui? El nu se socotea vinovat, în niciun fel. Poate că totuşi vizitele lui Eleanor nu aveau nimic şocant în ele, atâţia studenţi, atâţia prieteni obişnuiau totuşi să-l caute adesea. Urcau scările, ca şi ea, băteau la uşă şi, dacă el nu era înăuntru, sau lucra cufundat printre cărţi, plecau, coborând pe aceeaşi scară. Uneori reveneau mai târziu sau îl căutau la facultate. Se întâmplase de câteva ori ca Eleanor să audă şi ea aceste bătăi în uşă, erau împreună, înghesuiţi pe canapeaua îngustă, iubindu-se, şi dintr-odată să fie cuprinsă de teamă, dar nu fiindcă ar fi fost surprinsă alături de el, ci pentru că altcineva i l-ar fi putut răpi. Nu voia să-l împartă pe Edwin cu nimeni, nu voia să cedeze nici măcar o fărâmă din atenţia lui binevoitoare.

Se vedeau în acel birou de mansardă unde nu te puteai strecura decât printre mormane de cărţi, şi unde ceasurile de dragoste erau trăite mai intens poate tocmai din pricina celorlalţi din casă – soţia lui, mereu invizibilă, şi băieţelul care exersa la pian. Mai târziu a început s-o viziteze Edwin în

apartamentul ei dintr-o casă veche, pitorească, aşezată chiar pe culmea dealului, pe Beacon Hill. Îi aducea întotdeauna cadouri, o sticlă de vin, un coniac, un buchet de trandafiri, de gura leului sau azalee, păpuşi bizare în brocarturi aurii, un volum de poezii în germană de un autor de care Eleanor nu auzise până atunci, dar pe care Edwin îl considera un „geniu formidabil". Alteori se întâlneau la un hotel din centru, se plimbau cu un combi al lui Edwin pe coastă, până la Swampscott sau Marblehead. De câteva ori au ajuns şi la New York. Edwin era un îndrăgostit de modă veche, mereu atent, până la exagerare, dramatizând uneori, până la ridicol.

Era convinsă că el trăieşte prima lui aventură de când s-a căsătorit. Era convinsă că ea este prima femeie de care s-a îndrăgostit cu adevărat.

Într-o zi s-au certat, şi atunci, ca s-o potolească, el i-a răsucit mâna. Bine! Strânge mai tare. O merit. Hai, loveşte-mă! Era capricioasă, neastâmpărată, imprudentă, poate şi puţin proastă. La începutul relaţiei lor, ea fusese aceea care se implicase mai puţin, păstrându-şi o oarecare detaşare. Îşi repeta întruna că nu are de gând să se mărite, acest pas nu dorise niciodată să-l facă, numai ideea în sine de mariaj i se părea imbecilizantă, absurdă. El o avertizase, îi spusese că va regreta amarnic această obstinaţie. Era nefiresc ca o femeie să rămână nemăritată, să pună atâta încăpăţânare în acest refuz,

o să vadă ea, o s-o simtă pe pielea ei, o ameninţa el. S-au certat, întâi în glumă, apoi mai serios, s-au împăcat însă repede, şi atunci Eleanor s-a hotărât să se despartă de el, măcar câteva săptămâni, să-l ţină la distanţă, să-şi contemple în linişte, singură, sentimentele. L-a lăsat acasă, el s-a apucat atunci de lucru, muncea douăsprezece, paisprezece ore pe zi. Când s-au revăzut, s-au certat din nou. Abia atunci însă Eleanor şi-a dat seama cât de mult îl iubea. Avea douăzeci şi nouă de ani. Împlini treizeci. Apoi, treizeci şi unu.

Vrei să mă sinucid? îl întrebă ea o dată, împinsă parcă de un impuls.

Apucase balustrada podului ca şi cum s-ar fi pregătit să se arunce, azvârlise piciorul înainte, ca într-un joc, nici nu putea fi altceva, căci ce era dacă nu o simplă glumă, ea, Eleanor Gerhardt, n-ar fi putut face un asemenea gest disperat. Edwin însă reacţionă ca şi cum totul ar fi fost serios. Opreşte-te! Ai înnebunit? Ce-i cu tine? O să regreţi... I-a vorbit atunci cu atâta spaimă în glas, cu atâta îndârjire, încât Eleanor a izbucnit în râs. Chiar îşi închipuise că ameninţările lui ar mai fi putut avea vreun efect asupra unei femei hotărâte să se sinucidă? Nu fusese, bineînţeles, decât o farsă, nimic mai mult decât o farsă, oricine şi-ar fi dat seama de asta, oricine, numai Edwin Höller nu. Mai târziu, când au ajuns acasă, acum erau iarăşi în apartamentul ei, culcaţi în pat, Edwin a vrut cu orice preţ să-i

amintească de acest joc, să-i spună că jocul de-a sinuciderea nu-i decât o tâmpenie, o glumă idioată de care, cândva, la bătrâneţe, o să-şi amintească, fără îndoială, cu destulă jenă.

Nu mai ştia ce să creadă. Parcă i-ar fi vorbit în altă limbă. El care era o fiinţă atât de histrionică, capabilă de cele mai surprinzătoare teribilisme, cum se putea preta la asemenea inepţii, cum putea să debiteze asemenea naivităţi? Le scotea din colecţia lui de proverbe germane sau din legendele pentru copii? Nu se mai putea abţine, izbucni în râs.

O plesni peste faţă. S-o potolească.

Da. Aşa-i. Ai dreptate. Loveşte-mă. Fă ce vrei cu mine. Ştiu, o merit.

Niciodată nu se simţise atât de tânără. Era sigură că nu va îmbătrâni niciodată.

În braţele lui devenea nemuritoare.

Degetele ei pierdute în părul său aspru, des; gurile prinse într-o sfâşiere prelungită; trupurile amestecate într-o zvârcolire; ritualurile necesare ale iubirii. (După ce s-au despărţit, Eleanor îşi făcuse un ţel din a căuta alţi bărbaţi; un timp, umblă după bărbaţi înalţi, de o lenevoasă afabilitate, puţin dezordonaţi, bărbaţi care să aibă, bineînţeles, familie; bărbaţi care s-o facă să sufere. Voia să-şi elibereze memoria, să-l şteargă pentru totdeauna din ea. Nu-l iertase, nu-l putea ierta, oricât timp ar fi trecut de la despărţirea lor. Ar fi vrut să-

l vadă *mort*. Abia după cinci, şase ani reînvaţă să facă dragoste, fiindcă după legătura ei cu Edwin îi amorţiseră toate simţurile, devenise crispată, neatentă, stânjenită, sau prea lucidă. Din cauza lui se înstrăinase de propriul ei trup, şi de aceea nu-l putea ierta.)

Premiul Edna şi Walter G. Davison pentru merite în literatura americană îi aducea un câştig de o mie cinci sute de dolari: Era un motiv pentru care se simţea datoare să mulţumească, cu un zâmbet plin de recunoştinţă şi acomodat împrejurărilor, şi să recite poemul ei despre toamna în New England, o elegie cu care era sigură că va cuceri publicul din sală; apoi, ţinu un scurt discurs care lăsă o foarte bună impresie. Şi astfel se sfârşi cea mai dificilă parte a serii.

Lumea se adună în jurul ei, voiau s-o felicite, să-i strângă mâna, mâna aceea atât de plăpândă, atât de fragilă. O clipă se dădură înapoi lăsându-l pe fotograf s-o prindă în cadru, alături de tânărul, jovialul decan al Facultăţii de litere.

E o cinste să vă avem în mijlocul nostru, se auziră câteva voci din jurul ei.

E o mare cinste.

Dădu autografe pe cărţile ei, cele mai multe erau ediţii ieftine de *Poezii*. Obosise, însă n-ar fi vrut s-o arate. Se putea sprijini discret de podium dacă o lăsau puterile, se putea ajuta

de mâna cealaltă, mai odihnită. Nu mai distingea toate cuvintele care îi erau adresate, continua însă să-şi învăluie asistenţa într-un zâmbet amabil, şi nu trebuia decât să dea încet din cap, cu înţeles, pentru ca cei din preajma ei să se declare mulţumiţi. N-ar fi fost deplasat nici dacă le-ar fi cerut să repete câteva cuvinte, vreo întrebare, nimic mai firesc cu atâta gălăgie în sală. Din fericire, reuşise să doarmă vreo trei sferturi de oră în camera pe care o primise la Casa de Oaspeţi a Universităţii, probabil că altfel i-ar fi fost foarte greu, poate că nici, discursul n-a r fi fost în stare să şi-l mai ţină, dezamăgindu-şi astfel publicul, iscând speculaţii, discuţii, exact ceea ce i se părea lui Eleanor de nesuportat, dezagreabil: vâlva inutilă.

Recepţia avea loc într-un salon cu o decoraţie sofisticată, numit şi Camera Fondatorilor; Eleanor observă că decanul, soţia sa şi Benjamin Höller alcătuiseră în jurul ei un fel de scut protector, voiau probabil s-o apere de vorbăreţii agasanţi, de inoportuni. (În ultimii ani doar foarte puţini poeţi tineri apelaseră la ea, oferindu-i spre lectură un volum sau cerându-i părerea.) Cineva îi întinse un whisky cu sifon pe care îl acceptă. Îşi auzi râsul, era ca un chicotit de fetiţă, melodios. Oare cine erau aceşti oameni? Aceşti străini. Era, desigur, impresionant să fii tratată cu atâta deferenţă, să ţi se încredinţeze, ca semn de preţuire, un premiu literar, să auzi tot felul de elogii, că

poezia pe care o scrii reprezintă foarte mult pentru ei, că poezia pe care o scrii contribuie în mod evident la îmbogăţirea literaturii americane – oare ce înţeleg ei prin literatura americană? oare ce înseamnă literatura americană? se întrebase ea, nu o dată – era atât de plăcut să auzi aceste lucruri, deşi nimic nu putea fi adevărat, nimic în afară de politeţea lor desăvârşită. Atinsese o vârstă când, în orice colţ al ţării s-ar fi dus, ar fi fost primită la fel, cu aceeaşi afecţiune, cu aceeaşi admiraţie, cu aceeaşi generozitate. I se păreau toţi atât de irezistibili, atât de tineri.

Auzi dintr-odată o voce lângă ea.

— Mai doriţi ceva de băut, domnişoară Gerhardt?

Se întoarse şi-l zări pe fiul lui Edwin. Fără să fie nevoie, se sprijini uşor de braţul său. Strânse sub degete materialul aspru al sacoului. Da. Nu. Ei, poate. Îi trecu prin minte atunci că mâna ei palidă, subţire, fragilă, străbătută de vinişoare delicat-albăstrui, era încă atrăgătoare. Safirul în formă de stea, prins în diamante, era superb. Arăta ca un inel foarte vechi, ca o moştenire de la o rudă îndepărtată, când, de fapt, nu era decât o bijuterie destul de recentă, un cadou pe care Eleanor şi-l făcuse singură, ca un capriciu, când împlinise cincizeci şi nouă de ani.

— Da? Deci să vă mai aduc un pahar? întrebă Benjamin.

— Dacă nu te deranjează, spuse Eleanor.

În timp ce soţia decanului îi povestea cât de multe lucruri se schimbaseră la Vassar (făcuseră amândouă studiile la Vassar, însă în perioade diferite), Eleanor îl urmări pe fiul lui Edwin care se îndrepta spre bar. Abia astăzi aflase că Benjamin Höller preda la Linden – cum ar fi putut oare să afle mai devreme acest lucru? – dacă nu cumva ştiuse de mult că el este profesor aici, însă, cu vremea, uitase complet acest amănunt. Trecuseră mulţi ani, foarte mulţi, de când spionase, de la distanţă, discret, casa soţilor Höller, pe vremea aceea ştia aproape tot ce se întâmpla acolo, dar, după ce Edwin a divorţat de soţia lui şi s-a mutat în California, după ce s-a recăsătorit, după ce a acceptat postul de *visiting professor* la Universitatea din Hawaii, de unde n-a mai revenit niciodată în State, după derularea atâtor evenimente, Eleanor n-a-mai ştiut exact ce trebuie să afle şi ce trebuie să dea uitării. Ştia că Benjamin Höller studia muzica. Se înscrisese la Juillard, încercă ea să-şi amintească, încă de la o vârstă fragedă, nu putea avea mai mult de cincisprezece, şaisprezece ani pe vremea aceea. Dar, între timp, Edwin plecase din Boston. Viaţa lui a luat alt curs. Ca şi a ei, de altfel.

Un timp, s-a simţit îngrozitor. Lovită, crunt lovită. El îi declarase la început că o iubeşte, îi făcuse curte, îi dăduse impresia că vrea s-o ia de nevastă, dar, după câţiva ani, când legătura lor a intrat pe alt făgaş, când a devenit limpede că cea care nu poate trăi fără celălalt este Eleanor, şi nu Edwin, el nu

i-a mai amintit despre căsătorie, pomenindu-i în schimb de obligaţiile sale de soţ şi tată; şi asta nu pentru că şi-ar fi iubit soţia, ci pentru că, zicea el, era de datoria lui să se îngrijească de ei, de nevasta şi copilul său. Pe vremea aceea, Eleanor era o tânără încântătoare, fire deschisă, chiar puţin insolentă, renumită în Boston pentru nonşalanţa şi sarcasmul ei, dar şi pentru versurile care apăreau în tot felul de reviste, atât de des, încât începuse să trezească invidii. Îşi făcuse multe cunoştinţe, dar şi duşmani, nici ea nu ştia de ce, o gaşcă de detractori. Nu-i păsa, avea impresia uneori că este invincibilă: era hotărâtă să-şi perfecţioneze tehnica, s-o rafineze, după cum tot atât de hotărâtă era să ia cu asalt toate premiile literare. (Prima ei carte, o tentativă destul de timidă, intitulată *Nutriri,* a primit Premiul Consiliului Naţional al Artelor, iar un ziar din Boston s-a grăbit să publice un interviu cu ea, cât se poate de măgulitor.) Erau şi momente când, dimpotrivă, se simţea vulnerabilă, neajutorată ca un copil, ridicol de fragilă, şi atunci, ghemuindu-se în braţele lui, plângea. Nu voia să se mărite, dar poate că totuşi... Oare n-ar fi fost cu putinţă să plece împreună un an, undeva departe, l-a întrebat ea la un moment dat, de fapt fusese mai mult o rugăminte, oare nu avusese chiar el această idee la început, şi atunci de ce renunţase la ea, de ce se răzgândise între timp? N-o mai iubea? Poate că nici n-o iubise vreodată? Încerca s-o liniştească, însă

toate explicaţiile pe care i le dădea o înfuriau şi mai mult, fiindcă poruncindu-i să înceteze, să tacă, să se liniştească, o îndepărta de fapt de el, fiindcă ea, în loc să-l asculte, i se împotrivea, furioasă, îndârjită. Cum l-ar fi sfâşiat atunci, dacă ar fi putut, cu mâinile ei l-ar fi sfâşiat! Când erau împreună, dragostea lui părea deasupra oricărei suspiciuni. Nicio altă femeie n-ar fi putut pretinde mai mult, o iubire mai pătimaşă. O iubea ţipând, erau strigăte smulse din trupul său, cu o brutalitate împinsă până la neruşinare. Şi ea îl iubea, ar fi putut oare să nu-l iubească? (Mai târziu, peste ani, îşi va aminti că tot timpul cât au fost împreună a urmărit-o luciditatea, o înspăimântătoare, anihilantă luciditate, chiar şi în momentele când părea copleşită de pasiune, de furie. O tânără necugetată, lacrimogenă, debordantă, şi cu toate acestea, mereu întoarsă spre sine, spre propriile gesturi, ca spre un spectacol urmărit de la distanţă, indiferent. Ca o actriţă care repetă replicile dificile tocmai pentru a le controla până când cuvintele, în loc să fie supuse, o supun pe ea, împingând-o încotro vor, subjugând-o.)

Te părăsesc, îi striga ea. Am să te părăsesc.

Iubita mea, Eleanor, te implor...

Ştiu ce vrei, ştiu ce urmăreşti, ce ai urmărit tot timpul. Şi tocmai de aceea te părăsesc.

Şi totuşi legătura lor nu s-a rupt. A continuat, s-a mai târât

încă un an. Telefoane, în fiecare noapte, ameninţări cu sinuciderea, crize de plâns urmate de perioade de luciditate, de calm, de speranţe; se întâlneau din nou, la Boston, petreceau câte un weekend la New York; erau frânturi de dragoste disperată. Relaţia cu Edwin a durat cinci ani; el se schimbase foarte puţin: părul i se albise parcă, devenise mai zbârlit; se îngrăşase cu vreo cinci kilograme. În mare, însă, rămăsese neschimbat. Eleanor însă era alta. Se schimbase foarte mult. Nu mai era ca înainte... nu mai era tânără. Încă o urmărea imaginea ei de odinioară, imaginea acelei tinere încântătoare, până când, alunecându-i întâmplător ochii pe oglindă, îşi dădea seama cât de jalnic putea să arate în realitate.

M-a urâţit, mărturisea ea oricui ar fi fost dispus s-o asculte. Uitaţi-vă ce-a făcut din mine.

Şi cunoştinţele ei se amuzau, parcă le-ar fi spus o glumă bună, nu s-a urâţit deloc, se înşală, ziceau ei, însă, mai târziu, când se despărţeau de ea, începeau s-o bârfească. Avea tot mai mulţi duşmani. Nu se mai putea încrede în nimeni.

Am să te părăsesc, îl ameninţa ea.

El îi apucă în palme chipul palid, înfierbântat, şi o sărută, un sărut de despărţire.

Am să te părăsesc...

Gazdele şi-au dat seama că recepţia începea s-o obosească.

Deşi era numai zece, s-au grăbit s-o conducă la Casa de Oaspeţi a Universităţii. Benjamin Höller îi însoţea, aşezat în maşina decanului, alături de ea, pe bancheta din spate.

Se discuta degajat, se trecea de la un subiect la altul cu uşurinţă, era tot mai evident, de altfel, că se aflau în faţa unei toamne splendide, şi împrejurimile aveau, fără îndoială, un pitoresc al lor, iar fondurile cu care era înzestrată facultatea se dovedeau a fi, nici nu se putea altfel, din cele mai generoase, fiindcă facultatea, ziceau ei, şi-a demonstrat cu prisosinţă „tinereţea, vigoarea, spiritul comunitar". Pe Eleanor n-o interesau câtuşi de puţin aceste discuţii, ceea ce n-o împiedică să-şi audă de câteva ori glasul, prins în schimbul de replici. Avea totuşi un sentiment de mulţumire, ştia că se achitase în modul cel mai onorabil cu putinţă de obligaţiile ei din acea seară. O seară care se apropia acum de sfârşit. Erau încă proaspete în memoria ei primirea entuziastă a sălii, aplauzele generoase ale publicului. Probabil că după o săptămână, poate mai mult, amintirea vizitei la Colegiul Linden va păli, poate că după o lună impresiile de aici se vor amesteca, se vor suprapune cu cele de la Universitatea Virginia, unde, cu un an în urmă, i se înmânase un grad onorific. Şi acolo aceeaşi afabilitate, căldură, generozitate, aceleaşi strângeri de mână, fotografiile de circumstanţă, clincănitul vesel de pahare, şi apoi, zborul de întoarcere acasă.

Dar Benjamin Höller? Şi pe el îl va uita? Nu, fără îndoială, imaginea lui îi va rămâne în memorie.

Cel puţin a fost dragoste adevărată, simţi brusc nevoia să-i spună, în timp ce erau acolo, în maşină. Tatăl tău şi cu mine ne-am făcut destul rău unul altuia, am suferit, ne-am chinuit, dar cel puţin am fost vii, am trăit. Am fost stăpâniţi de pasiune... am trăit această iubire cu toată fiinţa noastră. Ani de zile l-am urât, i-am dorit moartea, şi apoi, dintr-odată, înverşunarea aceasta s-a topit, acum, când mă gândesc la el, o fac iarăşi cu dragoste, de parcă timpul nici nu s-ar fi scurs, ca şi cum totul ar fi neschimbat. *Sunt încă amanta lui tânără, lacomă, înspăimântată.*

După ce a plecat din Boston, Eleanor s-a întors, pentru câteva luni, la familia ei din Chestnut Hill. Nu s-au înţeles însă, îi făceau mereu reproşuri, deveniseră posesivi (evident, sub pretextul intangibil al iubirii), posesivi şi foarte susceptibili. Avea treizeci şi cinci de ani. Se simţea o ruină, o femeie ratată, oribil de secătuită: de câte ori se gândea la Edwin, simţea un nod în gât, simţea că se înăbuşă, parcă un hohot de plâns i s-ar fi oprit în coşul pieptului. Nu mai avea niciun prieten. Şi nici nu voia să-şi mai facă vreunul. Se mută la New York, într-o cameră parţial mobilată, din West Side, unde zăcu în pat câteva zile, în letargie, epuizată, incapabilă să se îmbrace, să scrie. Era

convinsă că nu va mai scrie niciodată, ce rost ar mai fi avut să scrie? Avusese cu poeziile ei destule succese; era invidiată chiar şi pentru succesele ei efemere, locale. Însă tot timpul muncise cu îndârjire; ştia că, apucându-se din nou de lucru, ar fi putut ajunge iarăşi o poetă de clasă. Dar, ce rost mai avea să scrie? La început, Edwin se arătase interesat de poezia ei, mai târziu însă avea s-o privească cu indiferenţă. La început, o iubise într-adevăr, o iubise foarte mult, însă cu timpul dragostea lui s-a mistuit. Şi chiar dacă s-ar fi apucat iarăşi de scris, chiar dacă ar fi avut un mare succes cu volumele ei, tot n-ar fi reuşit să-l recucerească pe Edwin, să-l convingă s-o iubească din nou.

Îl ura. Într-un mod mai mult abstract, fiindcă ura ei aluneca dezlânat, fără să se poată fixa de imaginea lui, lăsând doar o mâzgă în urma ei, murdărind aerul. Într-o zi, îşi aşează uşor lama pe încheietura braţului, ar fi vrut să vadă ce se poate întâmpla dacă... Cât de mult se detesta: era atât de falsă, atât de laşă. Lama îi juli puţin pielea fină, şi atunci, fără să mai stea pe gânduri, o aruncă la coş. Dumnezeule, ţipă ea, ce prostie!

Lama lăsase o urmă subţire pe piele. Dinţii pieptenului cu care îşi îndrepta părul îi zgâriau pielea capului. Aerul limpede, cumplit de rece al iernii îi sfâşia plămânii. Ce decădere, gândi ea. Parcă nu mai era ea.

Voia să-i telefoneze. Voia să-i scrie.

Era sigură că dacă ar fi reuşit să ia din nou legătura cu Edwin, el ar fi reprimit-o. O iubise totuşi atât de mult...

Nu-i telefonă, nu-i expedie nicio scrisoare. În schimb, începu să lucreze. La început haotic, minată doar de cinismul situaţiei. Dacă tot se detesta atât de mult, de ce n-ar fi exploatat poetic acest simţământ? Era preferabil, desigur, să-ţi iubeşti eul, sau măcar să-l tratezi cu o oarecare toleranţă, însă dacă această relaţie nu mai era de conceput, atunci trebuia să construiască doar cu ce mai rămăsese. După luni de zile, rezultatele întârziau să apară, eforturile ei se conturau doar în mormane de ciorne, de schiţe. Senzaţii fruste. Cuvinte. Apoi, se lansă într-o nouă legătură, de data aceasta era perfect conştientă că nu-l iubea pe celălalt, că nu se simţea în niciun fel atrasă, însă o făcea numai fiindcă avea nevoie de o persoană, de un obstacol între ea şi Edwin Höller, fiindcă nu putea să-şi controleze propria experienţă atâta timp cât nu se detaşa de ea, cât nu lua o distanţă. Apoi, emoţiile s-au transformat în cuvinte. Cuvintele urmau, la rândul lor, să capete o anumită direcţie, un anumit ton. O anumită structură în care să se lege, în care să rămână. O structură perfectă, ar fi spus ea.

Doi ani mai târziu a apărut *Un anotimp al iubirii*. O carte stranie, nu avea mai mult de o sută de pagini, cu bucăţi scurte, enigmatice, unele în versuri, altele în proză, într-un stil eliptic, cu totul nou faţă de ce scrisese Eleanor până atunci. Volumul

nu s-a bucurat de prea multă atenţie din partea criticii, ca majoritatea cărţilor de poezie, de altfel, însă Eleanor nu s-a simţit dezamăgită, în fond nici nu se aşâepta la altceva. Ar fi dorit însă ca măcar Edwin să-i fi citit volumul, ar fi dorit să primească o scrisoare, câteva rânduri de la el, şi poate că în felul acesta... El însă nu-i va scrie niciun rând. Probabil că nu citise cartea, sau poate că nici măcar nu auzise de ea.

Câţiva ani mai târziu, într-un moment când pregătea alt volum pentru tipar, a primit un telefon de la un director de teatru care, după ce citise *Un anotimp al iubirii*, o carte care îi plăcuse foarte mult, ar fi dorit să-i facă o ofertă de dramatizare, bineînţeles cu colaborarea unui regizor. La început a refuzat, ideea în sine i se păru ridicolă. Nu avea nicio noţiune despre ceea ce înseamnă să scrii o piesă, iar perspectiva unei colaborări o irita. Cât despre subiect, i se părea prea banal: o poveste de iubire, un sfârşit trist, doi oameni care suferă foarte mult şi care, în final, se despart. Directorul a insistat totuşi. Până la urmă Eleanor a acceptat. Rezultatul: o piesă surprinzător de bună. Foarte uşor de montat, fiindcă nu cerea decoruri deosebite, şi nu avea decât două personaje. O piesă de dragoste, care câştigă repede publicul, mai ales pe femei. Deşi subiectul era destul de banal, piesa era scrisă într-o limbă percutantă, incisivă, subtilă, necruţător de precisă, impresionantă. Reuşi să vadă

spectacolul, şi nu regretă deloc după aceea se întâmplă ceva extraordinar. Piesa începu să aducă încasări, mai ales de la teatrele universitare şi de la cele de vară. Pe la începutul anilor şaizeci, un teatru din New York o prezentă într-o nouă montare. Eleanor Gerhardt, între timp poetă consacrată, câştigă renumele de precursor al mişcării feministe. Era apreciată pentru francheţea opiniilor, pentru eficienţa şi forţa cu care condamna ideile preconcepute pe care se construise supremaţia bărbaţilor. Ar fi putut să scrie şi alte piese, ar fi putut să scrie un roman, dar, prudentă, ocoli asemenea riscuri. Nu era avidă după aplauzele publicului; poezia îi era suficientă. O vreme, primi drepturile de autor cu un oarecare simţământ de culpabilitate... ca poetă era mereu tentată să creadă că un autor nu el plătit niciodată la adevărata lui valoare. Mai târziu, cu trecerea anilor, după ce câştigurile şi tirajele cărţilor ei s-au mărit, a început să-şi încaseze veniturile cu aerul cel mai firesc: nu numai că n-o mai deranjau, dar socotea că este cel mai normal lucru să le primească.

Cunoştinţele ei ştiau că *Un anotimp al iubirii* era inspirat de relaţia ei cu un bărbat, Edwin Höller, şi mai ştiau că Höller publicase o singură carte, un studiu erudit despre un aspect obscur al civilizaţiei greceşti; pe Höller însă nu-l cunoşteau personal, şi nici nu ar fi avut curiozitatea să-l cunoască. Cum a reacţionat el la piesă? o întrebau ei pe Eleanor. Ce reacţie ar fi

putut să aibă un bărbat care îşi vede faptele, personalitatea, viaţa dezvelite, expuse spectatorilor pe scenă? Eleanor le răspundea scurt că nu ştie şi că nici nu-şi poate imagina reacţia bărbatului într-o asemenea situaţie. Dar soţia lui, ea cum a reacţionat? insistau ei. Probabil că a văzut în piesă o ironie, fosta amantă a soţului ei făcând din acea legătură subiectul unei piese de succes. Eleanor nu mai aflase nimic despre nevasta lui Höller. Însă cum ea nu fusese niciodată o mare cititoare, probabil că nici nu auzise de volumul ei de poezii, şi cu atât mai puţin de piesă. De fapt, ele nici nu se cunoşteau, nu se văzuseră niciodată. Ar fi putut bănui ceva, însă nu existau niciun fel de dovezi. Se spunea că această femeie era egoistă, vanitoasă, limitată, ocupându-se numai de căminul şi copilul ei. Soţul ei n-a mai stat mult cu ea, după ruperea legăturii cu Eleanor. A divorţat, s-a căsătorit cu o femeie de douăzeci şi cinci de ani, soţia unui fost coleg al său.

Am fost prima lui amantă, îşi spuse Eleanor. Se întreba dacă acest lucru era adevărat. Probabil că se înşela: îi plăcea însă sunetul cuvintelor, ironic, ferm şi resemnat în acelaşi timp.

Să-i facă o cafea? În camera alăturată era o mică bucătărie înzestrată cu cele trebuincioase. Nu, nu era niciun deranj.

El refuză, spunând că o singură ceaşcă îl ţine treaz toată noaptea, când, şi aşa, suferă de insomnie.

Eleanor murmură ceva, dându-i dreptate.

Zâmbiră amândoi, uşor stânjeniţi.

Eleanor se aşezase pe un scaun cu spate de pânză, lângă şemineu, într-o poziţie care îi apăru de la început destul de rigidă. O doamnă bătrână, venerabilă. Cu mâinile strânse în poală. Benjamin Höller stătea în faţa ei pe un scaun firav, îmbrăcat în creton. Era foarte agitat. Eleanor observă că degetele lui se mişcau continuu, ca şi cum ar fi însăilat o melodie la pian, pe un ritm tainic. Ar fi vrut să-i povestească, să-i spună cât de frumos cânta când era copil, nu-i ieşea din minte sunetul acela, erau câteva bucăţi melancolice, obsedante, care nu-i mai ieşeau din minte...

— Am putea să...

— Mă gândeam că...

Se opriră amândoi. Eleanor începu prin a-l întreba dacă mai aflase ceva despre tatăl său, ar fi vrut să ştie dacă în ultimii ani de viaţă fusese fericit, acolo în Hawaii, parcă în Hawaii trăise, nu-i aşa?

— N-am putut afla prea multe despre el, răspunse Benjamin, cu un zâmbet difuz, amar. N-am păstrat legătura cu el.

— Îmi pare rău, spuse Eleanor.

— Îmi închipuiam că... probabil a păstrat legătura cu *dumneavoastră*.

— Nu, spuse Eleanor uimită. Nici gând.

— M-am gândit că poate...

— O singură telegramă, acum câţiva ani... adică acum doisprezece, poate chiar paisprezece ani... doar o singură telegramă, nimic mai mult.

Degetele lui Benjamin alergau în gol, nestăpânite, vioaie.

— Întotdeauna s-a purtat ca un om de nimic, spuse el.

Luată prin surprindere, Eleanor pufni în râs. Era însă numai un gâlgâit strangulat, tern.

— A fost un om... un om excepţional... ar fi fost în stare să...

— A fost un om de nimic, spuse Benjamin sec. Scoase apoi din sacoul său cenuşiu, de tweed, un plic gros; pentru o clipă expresia feţei i se schimbă. Eleanor se temu că-l va vedea izbucnind în plâns.

— Maică-mea credea că toate relele i se trag de la eşecul lui profesional, fiindcă nu ajunsese niciodată acolo unde ar fi dorit, o autoritate în domeniu, nu devenise celebru, aşa cum credea că o merită. Era atât de meschin, era atât de ranchiunos, atât de *răuvoitor*... nu se dădea în lături de la nimic, putea să scrie recenzii veninoase despre cărţile lui Eliade, le trimitea la tot felul de reviste, şi asta numai ca să-şi vadă numele tipărit, nu conta că în felul acesta lovea într-un vechi prieten. Şi totuşi cred că mama se înşela... Chiar dacă ar fi ajuns vreodată celebru, probabil că tot atât de mizerabil ar fi rămas... un om de nimic.

— Oare? întrebă Eleanor nedumerită. Se uită insistent la Benjamin. Nimic din imaginea iubitului ei de odinioară nu se mai afla pe acest chip: chiar şi ochii erau alţii, străini. Da, acest tânăr cu început de chelie, atât de pornit împotriva tatălui său, îi era străin.

— Am crezut că... da, am crezut într-adevăr că îl iubeai, spuse ea cu o voce muiată, am crezut că totuşi... îl iubeai pe tatăl tău...

Benjamin râse; un sunet înfundat, hârâit.

— Când?

— Poftim?

— Când ai crezut?

— Când am crezut că îl...

— Când ai crezut că îl iubeam?

— Nu ştiu... nu mai ştiu. Poate când erai copil.

— Şi când te *gândeai* la asta?

Eleanor era descumpănită, nu-şi putea reveni. Începu să-i explice, apoi, brusc, se opri.

— Te gândeai la asta când făceai dragoste cu tata? Sau poate după aceea...

Benjamin bătea cu degetele în plicul gros de pe genunchii săi. Tonul său, bănui Eleanor, deşi plin de asprime, trăda o mare nelinişte, o nervozitate. Începu şi ea să tremure. Se simţea sleită.

— Câţi ani au trecut până când ai ajuns să te gândeşti la asta?

— Am crezut că nu ştii nimic, murmură Eleanor.

— Ce să ştiu?

— Despre legătura dintre mine şi tatăl tău... despre...

— Să nu ştiu? Cum să nu ştiu, am ştiut amândoi, şi eu şi maică-mea. Când a început povestea aceea, aveam zece ani, când s-a sfârşit totul, împlinisem cincisprezece. Am ştiut totul. Sau aproape totul. Era imposibil să nu aflu.

Benjamin râse din nou.

— Bine, dar...

— V-aţi purtat ca nişte porci. Amândoi, îi spuse Benjamin.

Pentru câteva clipe se aşternu tăcerea. Eleonor nu-şi putea dezlipi privirile de pe chipul lui. Simţea că i se zbate ceva în gât, în timpane. Să nu leşine cumva... Ce-o să se întâmple cu ea? Văzu că buzele tânărului din faţa ei se mişcă din nou şi pricepu că el îi vorbea.

— Ar fi fost imposibil să nu aflu, repetă el. Ştiam toţi. Nu mai era un secret pentru nimeni. Într-o zi, eram aşezaţi la masă în salon, când tata a azvârlit o sticlă de vin, a izbit-o în perete, a început să urle la mama, s-o întrebe de ce tace, de ce se poartă cu el ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic, ca şi cum ar avea ceva de împărţit cu el... bătea cu pumnul în masă ca un dement şi o înjura... Nu, nu făcuse niciun secret din relaţia voastră, el nu ţinea să aibă secrete. Pentru el un singur lucru conta:

pasiunea, credea numai în *pasiune*, spuse Benjamin cu o voce stinsă.

— Nu ştiam...

— Ba ştiai, ştiai foarte bine.

Eleanor închise ochii pe jumătate. Se auzi negând totul, se auzi implorând înţelegere. Oare acest tânăr răvăşit de furie nu putea pricepe cu niciun chip că ea?...

— Aţi fost nişte porci. Amândoi, spuse Benjamin, sec. Sigur, trebuie să recunosc că dintre voi doi el s-a purtat mai odios. Te-a prostit, ţi-a luat minţile, te-a înfricoşat, a făcut ce-a vrut din tine. Câtă plăcere îi făcea s-o chinuie pe mama, îi spunea că are o amantă, o femeie care îi este devotată, care îl iubeşte cu patimă, o femeie de o inteligenţă sclipitoare, tânără, *mai tânără decât tine*, îi arunca mamei în faţă, urlând, da, *ea e frumoasă*, *iar tu nu eşti decât o pocitură*... Dumnezeule... ce orori putea să spună! Îi plăcea să ţipe, să zbiere, să se învârtă prin casă, gesticulând ca un apucat. Aşa se manifesta pasiunea la el, aşa trebuiau să se poarte oamenii cuprinşi de pasiune. Să fie plini de viaţă, pricepi? Debita numai tâmpenii. Zicea că instinctul e suveran, că suntem dirijaţi orbeşte de el. Toate cursurile şi le împăna cu astfel de idioţenii. Adevărul e că îl rodea că nu reuşea să publice nimic substanţial, că ideile se scurgeau pe lângă el, că îmbătrânea şi că, la urma urmei, nu era decât un biet ratat, un nimeni... de aceea era atât de pornit împotriva

colegilor, era obsedat că toţi îl ridiculizează. Pe urmă ai apărut tu. A început coşmarul cu maică-mea. Pe ea însă a distrus-o.

— Bine, dar n-am fost eu singura femeie din viaţa lui, îngăimă Eleanor. Nu am fost nici măcar... prima... adică nu cred să fi fost eu prima.

— Ai fost însă cea mai fidelă, replică Benjamin. Te-ai ţinut scai de el. Nici dacă ar fi vrut să scape n-ar mai fi putut, deşi am impresia că tocmai acest lucru îl încânta, faptul că erai îndrăgostită de el, că îl iubeai ca o nebună, că voiai să te măriţi cu el, să plecaţi în India, fireşte pe banii tăi... Iar el ce făcea? îi cerea sfaturi maică-mii sau prietenilor care veneau pe la noi, îi întreba ce să facă, fetişcana asta se îndrăgostise ca o nebună, cum să scape de ea, ce să facă? Mâică-mea n-avea încotro, trebuia să-l suporte debitând toate tâmpeniile astea. Uneori se îmbăta şi începea să zbiere prin casă, să dea din mâini, să gesticuleze, ca, pe urmă, să spună că-i pare rău, că-i este ruşine de tot ce se întâmplase. Bătrân scârbos. Ce porc! *Dumnezeule*, ţipa el cu ochii holbaţi la mine, cu privirea aceea imbecilă, teatrală, de brută, *Dumnezeule, ce-o să se întâmple cu Benjamin... cu noi toţi*? Îi era teamă pesemne că într-o bună zi o să te sinucizi.

— Să mă sinucid? reacţionă Eleanor cu un glas străveziu. E absurd... e ridicol. N-am vrut niciodată să mă sinucid. N-am vrut niciodată să-l iau de bărbat... nici pe el, nici pe altcineva.

Minţea, bineînţeles că minţea...

— Nu minţea deloc, o întrerupse Benjamin. Era prea idiot ca s-o facă. Adevărul este că l-ai implorat să vă căsătoriţi, l-ai ameninţat chiar cu sinuciderea. Ştiam toţi, nu mai era un secret. Ideea îl îngrozise probabil pe moment, însă apoi îl făcuse să delireze: oare era cu putinţă ca o femeie să fie atât de îndrăgostită de el încât să se omoare, să-l iubească pe el cu atâta înverşunare, să renunţe la toate de dragul lui? Deşi, dacă până la urmă te-ai fi sinucis...

— E ridicol ce spui, tresări slab Eleanor.

— Aici sunt scrisorile tale, zise Benjamin, întinzându-i plicul care stătea pe genunchii săi.

— Cu o iarnă înainte de a vă despărţi i-ai scris o mulţime de scrisori. Ţin minte, îi plăcea să citească din ele când rămânea cu mama, doar ei doi, în dormitor, eu stăteam la uşă, trebuia să fiu în preajma ei, dacă s-ar fi întâmplat ceva, să pot să sar în ajutorul ei. Cred că atunci, dacă ar fi îndrăznit să se atingă de mama, aş fi fost în stare să-l omor. Da, în iarna aceea i-ai trimis nişte scrisori lungi, interminabile, îl implorai să te ia de nevastă, îl ameninţai cu sinuciderea... Dacă nu mă crezi...

— Nu i-am scris nicio scrisoare, se apără Eleanor. Nu i-am scris niciodată.

— Când a plecat de la noi a lăsat în urma lui un pod plin de cărţi, de reviste şi corespondenţă. Erau printre ele şi scrisorile

tale, într-un sertar. Am vrut atunci să arunc toate resturile, însă mama a ţinut să le păstreze. Am păstrat deci majoritatea cărţilor care erau acolo, şi o parte din scrisori, le-am lăsat cum erau, la locul lor, în teancuri. Dacă era după mine, le puneam pe foc, dar mama nu m-a lăsat. Îl mai iubea încă: era o parte din suferinţa ei.

Eleanor se uită la plicul gălbui din mâinile sale. Nu trimisese nicio scrisoare, era foarte sigură că nu-i trimisese nicio scrisoare, că nu-l implorase niciodată pe Edwin Höller s-o ia de nevastă.

— Nu-mi vine să cred, şopti Eleanor. Nimic din ce mi-ai spus. Nu-mi vine să cred.

Benjamin îi spulberă cuvintele într-o clipă.

— Părerile dumitale nu mă interesează, domnişoară Gerhardt, şi cu atât mai puţin sentimentele dumitale. De fapt, *persoana dumitale* nu mă interesează deloc. Ceea ce ştiu este că tata te-a manipulat după bunul lui plac, că ai fost destul de naivă ca să crezi ce-ţi spunea el şi, tocmai de aceea, a fost o vreme când te-am urât crâncen, acum însă, în seara aceasta, ceea ce crezi sau simţi dumneata nu mă mai interesează. Voi doi m-aţi făcut să înţeleg ceva din sensul vieţii, m-aţi făcut să înţeleg că „pasiunea” şi „libertatea” nu sunt decât nişte cuvinte oarecare folosite pentru a masca egoismul, indiferenţa, mai ales atunci când eşti tânăr, şi tot datorită vouă am înţeles

că pentru a-mi clădi viaţa fără să-i fac pe alţii să sufere va trebui să-mi găsesc alte modele. Ceea ce am şi făcut. Nici nu a fost greu, crede-mă. M-am îndrăgostit de o femeie, m-am căsătorit, i-am rămas credincios. După câte auzisem din gura lui tata, după toate absurdităţile debitate de el odinioară, nici nu aş fi putut alege altă cale. Pentru mine familia reprezintă o noţiune mult mai tradiţională, dacă pot să mă exprim astfel, tradiţională în comparaţie cu ideile care se vântură astăzi. De aceea şi modul în care concep eu fericirea e mai tradiţional, însă nu fac mare caz din asta, crede-mă. Nu voiam să ajung aici cu discuţia, îmi pare rău. Am vrut doar să vă dau aceste scrisori, domnişoară Gerhardt, de aceea v-am însoţit până aici.

Eleanor împietrise. Să primească acest plic gălbui? Dar nu avea nicio legătură cu scrisorile acestea... n-avea niciun motiv să le primească.

Benjamin aşează încet plicul pe masă.

Respiraţia îi era întretăiată de scurte poticniri. Chipul i se umpluse de o strălucire ciudată, dispreţuitoare.

— I-ai fi provocat, desigur, o imensă bucurie dacă te-ai fi sinucis atunci... ar fi urmat probabil un spectacol cu plânsete şi ţipete. Era *genul* lui, zicea el, să nu ţină nimic ascuns. Era convins că marile trăiri nu pot fi tăinuite. Mi-a distrus viaţa. A distrus-o şi pe maică-mea. Şi tot el se lamenta. Zicea că nu ştie încotro să se îndrepte, încotro s-o apuce, că viaţa este un

teribil mister. Mama a înghiţit atâtea umilinţe din partea lui, încât aproape că-şi pierduse minţile. Ea era din Boston, tatăl ei fusese pastor prezbiterian. Pur şi simplu nu mai ştia ce să facă. Îl iubea, adică îl mai iubea încă după tot ce se întâmplase, după ce toată lumea aflase că bărbatul ei o înşală. Aflase chiar şi familia ei. Se simţea atât de înjosită, atât de terfelită. S-a apucat de băutură. Îmi spunea uneori: *Ce sunt eu? un gunoi, o cârpă, un nimic*. Veneam de la şcoală şi o găseam în bucătărie, băuse, băuse şi nu se mai putea ţine pe picioare. Mi-era atât de milă de ea. Însă nu ştiam ce să fac. Ce-aş fi putut face? Se certau îngrozitor. El urla ca un dement, apoi începea să urle şi ea, aruncau unul în celălalt cu ce le venea la mână. A doua zi o găseam din nou beată. Încerca să se agaţe de mine, să-mi spună că se simte ca un gunoi, ca o epavă, şi că va fi aruncată, aşa cum e aruncat gunoiul, murdăria, că n-o să mai dureze mult şi o să crape. Iar eu ce puteam să fac? Ce-aş fi putut face pentru ea atunci? A fost o femeie extraordinară, inteligentă, studiase la Radcliffe, avea o diplomă în franceză... însă, când a început să fie înşelată, s-a dezintegrat pur şi simplu: pierduse tot ce avea. Parcă ar fi trebuit să se întâmple altfel, nu ştiu de ce, dar lucrurile ar fi putut să se întâmple altfel. Apoi, a făcut un gest disperat. Nu cred că ştii ce s-a întâmplat. Lui i-ar fi fost ruşine să-ţi povestească. Mama a rămas gravidă. La patruzeci şi unu de ani. A vrut-o. Pesemne ca să-l lege de ea. Să-l câştige cu

feminitatea ei.

Eleanor îl privi fără să se clintească.

— A rămas gravidă? şopti ea. Nu putea pricepe, era cu neputinţă. Ce se întâmplase oare? Îl iubise pe Edwin la nebunie, şi în acelaşi timp o altă femeie, vaporoasă, ireală, continuase să existe alături de el. Soţia lui Edwin. Nu devenise niciodată o realitate, o prezenţă.

— Mama ta aştepta un copil? îngână ea. E cu neputinţă...

— Probabil că tata ţi-a dat impresia că se culca numai cu *tine*, că erai singura femeie din viaţa lui, spuse Benjamin. Aşa e? Sigur, era stilul lui, maiestuos, insolent, fiindcă le făcea pe toate să creadă că sunt, în felul lor, unice, stârnind, întreţinând pasiunea, marea lui pasiune. Maică-mea nu mai credea în acest truc, ea îl cunoştea, desigur, foarte bine... Şi totuşi biata femeie a rămas gravidă, pentru el, avea atunci patruzeci şi unu de ani. A trebuit să avorteze. Nu se mai putea. Era bolnavă, băutura o măcinase, ar fi însemnat o sinucidere, oricum tot n-ar fi rezistat, era prea slăbită, distrusă, trebuia să avorteze, şi ăsta a fost sfârşitul ei.

— N-am ştiut... n-am ştiut absolut nimic, bâigui Eleanor.

— N-ai ştiut? Chiar n-ai ştiut absolut nimic? întrebă Benjamin ridicând vocea, imitând parcă tonul ei. Ce spui?... Chiar n-ai ştiut nimic? repetă el.

— Nu, n-am ştiut... n-am ştiut... n-am ştiut nimic.

— Iubitul tău nu-ţi făcea probabil confesiuni, spuse Benjamin... Poate că în asta îi stătea şi şarmul, să fie un versatil, un îndrăgostit pătimaş, de modă veche. Era irezistibil, nu mă îndoiesc.

Eleanor îşi strivi obrajii cu palmele... Simţi o apăsare în gâtlej. Abia mai putea respira. N-am ştiut, ar fi vrut să-i strige. N-am ştiut, de ce-mi spui tocmai mie toate lucrurile astea, de ce nu mă laşi în pace? N-am ştiut. Sunt nevinovată, crede-mă!

— N-are nicio importanţă, nu mai are nicio importanţă, spuse Benjamin Höller şi se ridică de pe scaun. Şi acum vă las.

Ea îl privi disperată. Pentru o clipă crezu că bărbatul care stătea în faţa ei o va lovi.

El se dădu un pas înapoi. Vizita se încheiase. Cuvintele lui îi înotau în auz, zvâcnind ca un ecou, ca un puls. Nu le mai putea descifra, nu le mai putea distinge. Chiar avea de gând să plece fără să-i întindă mâna? Ea era încă acolo, în camera aceea...

— Noapte bună, domnişoară Gerhardt.

— O clipă...

Se uită lung la uşă. Era oare tot acolo? Cât era ceasul? Bărbatul acesta, un străin, cum de fusese atât de dur, atât de înverşunat, nu putea înţelege. Fiindcă ea, desigur, nu putea avea nicio vină. Ieşise într-adevăr fără să-i mai întindă mâna. De ce?

— N-am ştiut nimic, ţipă ea. N-am nicio vină.

Focul năvăli orbitor. Apoi, se stinse din nou. Îl aţâţă cu un coupe-papier pe care îl găsise într-un sertar. Se apleca greu, icnind. De ce nu iau foc odată? Ce se întâmplă? se auzi suspinând.

Luase nişte coli de hârtie din birou, erau nişte foi aproape transparente, le mototolise, le aşezase în jurul scrisorilor, ca un fel de rug, şi aplecându-se, respirând adânc, aprinse un chibrit pe care îl ţinu sub mormanul de hârtii. Flacăra izbucni imediat, ştergându-i o clipă degetele.

Stătea în faţa căminului, gâfâind, zgâlţâită de un tremur nervos. Se uită la colile zdrenţuite. Scrisorile acelea pe care nu voise să-şi arunce ochii urmau să ardă acum. Şi, în sfârşit, începură să ardă.

Unde se scurg orele? se întrebă ea.

Se frecă la ochi cu dosul mâinii. Era atât de obosită. Epuizată. Fusese nedrept cu ea, atât de nedrept, nici măcar nu-i întinsese mâna înainte de a ieşi. Nici măcar nu-i pomenise de poezia ei, niciun elogiu, niciun cuvânt măcar. Fusese atât de nedrept cu ea. Ce vină avea ea? Scrisorile ardeau încet, prea încet. Oare vor arde până la urmă? Trebuie să ardă, da, fără îndoială, chiar dacă va sta aici, în faţa căminului, toată noaptea, până la urmă vor arde.

(*Traducere: Ruxandra Todiraș*)

Ernest HEMINGWAY

Scurta viață fericită a lui Francis Macomber

Acum, că era ora prânzului, şedeau cu toţii sub acoperişul larg şi verde al cortului-sufragerie şi se prefăceau că nu s-a întâmplat nimic.

— Ce vreţi: suc de lămâie, sau citronadă? întrebă Macomber.

— Eu aş vrea un *gimlet*[1], îi spuse Robert Wilson.

— Şi eu aş vrea un *gimlet.* Simt nevoia să beau ceva, zise soţia lui Macomber.

— E cel mai bun lucru pe care l-am putea face, fu de acord Macomber. Spune-i să ne facă trei *gimlet*-uri.

Mess-boy[2]-ul se şi apucase să le facă, scoţând sticlele puse la răcit în sacii de pânză picurând de umezeală în vântul care sufla printre copacii ce umbreau corturile.

— Cât ar trebui să le dau? întrebă Macomber.

— O liră e destul, îi spuse Wilson. N-are rost să-i înveţi prost.

— Şeful o să le dea şi celorlalţi?

— Categoric.

Cu o jumătate de ceas mai devreme, Francis Macomber fusese purtat în triumf de la marginea taberei şi până la cortul

---

[1] Băutură alcoolică, făcută cu gin, lămâie şi apă.

[2] Băiat care serveşte la masă (engl.).

său, pe braţele şi pe umerii bucătarului, servitorilor, jupuitorului şi hamalilor. Purtătorii de puşti nu luaseră parte la această demonstraţie. Când servitorii indigeni îl lăsaseră la uşa cortului, Macomber dăduse mâna cu toţi, primise felicitările lor, apoi intrase în cort şi se aşezase pe pat, şi rămase acolo până veni nevastă-sa. Intrând în cort, femeia nu-i spuse nimic, şi Macomber plecă imediat şi se duse să se spele pe faţă şi pe mâini la lavaboul de campanie instalat afară, şi apoi se-ndreptă spre cortul-sufragerie, unde se aşeză într-un confortabil scaun de pânză, la umbră şi în adierea vântului.

Mrs. Macomber îi aruncă o privire rapidă lui Wilson. Era o femeie extrem de frumoasă şi de îngrijită, a cărei frumuseţe şi poziţie socială făcuseră ca în urmă cu cinci ani să i se ofere cinci mii de dolari pentru a recomanda, sub semnătură şi cu o fotografie, un produs cosmetic pe care nu îl folosise niciodată. Era căsătorită cu Francis Macomber de unsprezece ani.

— Frumos leu, nu-i aşa? zise Macomber.

De data asta, nevastă-sa se uită la el. Îi privea pe cei doi oameni ca şi cum nu i-ar mai fi văzut până atunci.

Pe unul dintre ei, pe Wilson, vânătorul alb, ştia bine că nu-l mai văzuse până atunci. Era un om de înălţime mijlocie, cu părul de culoarea nisipului, cu o mustaţă ţepoasă, cu faţa foarte roşie şi cu nişte ochi albaştri extrem de reci, având în colţul pleoapelor nişte riduri albe abia vizibile, care-i dădeau un aer

vesel când zâmbea. Şi acum îi zâmbea, şi femeia îşi coborî privirile şi se uită la umerii care se rotunjeau sub bluza lui largă, şi la cele patru mari cartuşe ţinute în locul unde ar fi trebuit să fie buzunarul de la piept, şi la mâinile lui mari şi bronzate, la pantalonii uzaţi, la bocancii foarte murdari, şi sentoarse iar la faţa lui roşie. Şi observă cum rumeneala feţei lui se oprea la dunga albă făcută de cercul marcat de conturul pălăriei *Stetson*, atârnată acum pe unul dintre cuierele fixate pe stâlpii cortului.

— Ş-acuma beau în cinstea leului, zise Robert Wilson.

Îi zâmbi din nou femeii, şi ea, fără să-i răspundă, se uită curioasă la soţul ei.

Francis Macomber era foarte înalt, foarte bine făcut, dacă nu te supăra faptul că-i prea înalt, brun, cu părul tuns scurt, cu buzele mai curând subţiri, şi trecea drept un bărbat frumos. Era îmbrăcat şi el cu haine de vânătoare, ca şi Wilson, numai că ale lui erau noi, avea treizeci şi cinci de ani, se ţinea foarte bine, era priceput la tenis şi la golf, bătuse o seamă de recorduri la pescuit şi arătase de curând, în văzul tuturor, că e un laş.

— În cinstea leului, zise el. Nici nu ştiu cum să-ţi mulţumesc pentru tot ce ai făcut.

Margaret, soţia, îşi întoarse capul şi se uită din nou la Wilson.

— Să nu mai vorbim de leu, zise ea.

Wilson se uită lung la ea, fără să zâmbească, dar acum femeia îi zâmbi.

— A fost o zi foarte ciudată, spuse ea. N-ar trebui să-ţi pui totuşi pălăria acuma, la amiază, cu toate că stai în umbra cortului? Chiar dumneata mi-ai spus asta.

— S-o pun, zise Wilson.

— Ştii, ai faţa foarte roşie, *Mr.* Wilson, îi spuse ea, şi zâmbi iar.

— Din cauza băuturii, zise Wilson.

— Nu cred că-i din cauza asta, spuse ea. Francis bea foarte mult, dar niciodată nu-i roşu-n obraz.

— Astăzi da, încercă Macomber să glumească.

— Nu, zise Margaret. Mie mi-a roşit obrazul. Dar *Mr.* Wilson e întotdeauna roşu la faţă.

— Ăsta-i felul meu, zise Wilson. Dar, spuneţi, n-aţi vrea să căutăm şi alt subiect de conversaţie în afară de frumuseţea mea?

— Abia am început.

— S-o lăsăm baltă, spuse Wilson.

— Conversaţia o să devină din ce în ce mai dificilă, zise Margaret.

— Nu vorbi prostii, Margot, îi zise soţul.

— Nu văd de ce, spuse Wilson. Doar a fost doborât un leu

grozav.

Margot se uită la amândoi, şi amândoi văzură că o să izbucnească în plâns. Wilson îşi dăduse seama mai demult că aşa, o să se întâmple şi-i era teamă. Lui Macomber nu-i mai era nici teamă.

— Ce-aş fi vrut să nu se întâmple. Oh, ce-aş fi vrut să nu se întâmple, zise ea, şi o porni spre cortul ei.

Nu se auzea că plânge, dar i se vedeau umerii zvâcnind sub bluza roz, tropicală, pe care o purta.

— Indispoziţii femeieşti, îi spuse Wilson bărbatului cel înalt. Nu-i nimic. Încordare nervoasă, şi lucruri din astea...

— Nu-i aşa, zise Macomber. Mi se pare că de-acum înainte o să am de-a face mereu cu treaba asta.

— Aş, de unde. Hai, mai bine să bem un păhărel din licoarea asta, care te face praf, zise Wilson. Uită totul. Oricum, nu-i nimic.

— Să încercăm, spuse Macomber. Să ştii, totuşi, că n-am să uit ce-ai făcut pentru mine.

— N-am făcut nimic, zise Wilson. Lasă prostiile astea.

Aşa că rămaseră mai departe la umbră, pe locul unde era, aşezată tabăra, sub un pâlc de salcâmi cu coroanele răsfirate, în spatele cărora se înălţa un deal semănat cu bolovani; în faţa lor se întindea o pajişte acoperită de iarbă, care cobora până la un râu plin de pietre, dincolo de care era o pădure, şi-şi beau

citronadele lor abia scoase de la gheaţă şi evitau să se privească, iar *boy-ii* puneau masa de prânz. Wilson îşi dădea seama că la ora asta *boy*-ii ştiau cu toţii, şi când observă că *boy*-ul personal al lui Macomber se uită curios la stăpânul lui în timp ce punea farfuriile pe masă, îl ocărî în *swahili.*[1] *Boy*-ul se întoarse, cu o faţă inexpresivă.

— Ce i-ai spus? îl întrebă Macomber.

— Nimic. I-am spus să se mişte mai repede, dacă nu vrea să încaseze vreo cincisprezece, şi încă din alea pe cinste.

— Ce anume? Cincisprezece lovituri de bici?

— E cu totul ilegal, zise Wilson. De obicei sunt amendaţi.

— Mai pui încă să-i biciuiască?

— O, da. Dacă s-ar plânge ar ieşi un scandal nemaipomenit. Dar nu se plâng nimănui. Preferă să fie biciuiţi decât amendaţi.

— Ciudat! zise Macomber.

— Nu chiar atât de ciudat, spuse Wilson. Ce-ai prefera dumneata? Să încasezi o chelfăneală zdravănă, sau să-ţi pierzi salariul?

Şi, simţindu-se stânjenit că a pus o asemenea întrebare, continuă, fără să mai aştepte ca Macomber să-i răspundă:

— De altfel, într-un fel sau altul, cu toţii înghiţim în fiecare zi câte una.

---

[1] Limbă vorbită de populaţia bantu, populaţie de origine arabă, din Zanzibar, Africa Orientală.

Nici acuma n-o nimerise mai bine. „Doamne-Dumnezeule”, se gândi el, sunt un diplomat, ce mai încolo-ncoace?

— Da, înghiţim mereu, zise Macomber, fără să se uite la Wilson. Îmi pare grozav de rău de toată povestea asta cu leul. N-ar trebui s-o mai ştie şi alţii, nu-i aşa? Vreau să spun... că nimeni n-o s-o afle, nu?

— Adică, dacă n-am s-o povestesc cumva la Mathaiga Club? Wilson îl privea acuma cu răceală. La asta nu se aşteptase. „Vasăzică, îşi spuse el, nu-i numai laş, e şi dobitoc. Şi când te gândeşti că până azi îmi plăcea. Dar ce se poate şti, când ai de-a face cu un american?”

— Nu, zise Wilson. Eu sunt vânător profesionist. Noi nu trăncănim niciodată pe socoteala clienţilor noştri. În privinţa asta poţi să n-ai nicio grijă. Dar să ştii că nu-i deloc elegant să ni se ceară să nu vorbim.

Se hotărâse, chiar în clipa aceea, să rupă relaţiile cu ei, ceea ce ar fi făcut ca lucrurile să fie mai simple. În acest caz ar fi mâncat singur, şi ar fi putut şi citi în timpul mesei. Ei ar mânca separat. I-ar călăuzi în timpul acestui *safari* având cu ei cele mai oficiale relaţii... cum se spune asta în franceză? Cu distinsă consideraţie... şi i-ar fi mult mai uşor decât să trebuie să mai înghită şi mofturile astea sentimentale. O să-l insulte şi o s-o rupă, cu el de-a binelea. După aceea o să poată citi în timpul mesei şi o să continue să le bea *whisky*-ul. Asta era şi expresia

folosită când un *safari* mergea prost. Te întâlneai cu un alt vânător alb şi-l întrebai: „Cum îţi merge?”, şi el îţi răspundea: „O, le beau încă *whisky*-ul”, şi ştiai că totul s-a dus dracului.

— Scuză-mă, zise Macomber, şi se uită la el cu obrazul acela de american care arată a adolescent până când ajunge între două vârste, şi Wilson îi observă părul tăiat scurt ca o perie, ochii frumoşi abia plecaţi, nasul drept, buzele subţiri şi bărbia frumoasă. Scuză-mă că nu mi-am dat seama de asta. Mai am încă de învăţat o mulţime de lucruri.

Ei, şi-acuma ce să mai facă? se-ntrebă Wilson. El era gata să o rupă o dată pentru totdeauna, şi nenorocitul ăsta îi mai cere şi scuze după ce-l insultase. Mai încercă o dată.

— Să nu-ţi fie teamă că o să vorbesc, zise el. Trebuie să-mi câştig existenţa. Ştii, în Africa nicio femeie nu dă greş când trage într-un leu şi niciun om alb nu o ia la goană.

— Eu însă am luat-o la goană ca un iepure, zise Macomber.

„Şi-acuma ce dracu să mai faci cu un om care vorbeşte aşa?” se-ntrebă Wilson.

Se uită la Macomber cu ochii lui albaştri, impasibili, de mitralior, şi celălalt îi zâmbi. Zâmbea frumos, dacă nu ţineai seama că i se vedea în priviri că fusese jignit.

— Poate c-am s-o dreg cu bivolii, zise el. Acuma o să trecem la bivoli, nu-i aşa?

— Mâine dimineaţă, dacă n-ai nimic împotrivă, îi spuse

Wilson.

Poate că se-nşelase. Probabil că aşa o fi trebuind să încasezi. Cu americanii ăştia afurisiţi nu poţi să ştii niciodată. Şi din nou îl preţui pe Macomber. Dacă ar fi putut uita ce se-ntâmplase în dimineaţa aceea. Dar nu se putea. Mai nenorocită dimineaţă ca aia nici că se putea.

— Iat-o pe *Memsahib,* zise el.

Margot venea dinspre cortul ei, cu faţa odihnită, veselă şi arătând foarte drăguţă. Avea o faţă perfect ovală, atât de perfect ovală, că te aşteptai să fie proastă. Dar nu era proastă, îşi zicea Wilson, deloc proastă.

— Ce mai face frumosul *Mr.* Wilson, cu faţa lui roşie? Şi tu Francis, comoara mea, te simţi mai bine?

— O, nespus de bine, zise Macomber.

— Am uitat totul, zise ea aşezându-se la masă. Ce importanţă are dacă Francis se pricepe sau nu să omoare lei? Nu asta-i ocupaţia lui. Asta-i ocupaţia lui *Mr.* Wilson. *Mr.* Wilson e într-adevăr impresionant când omoară orice. Şi chiar ştii să omori orice, nu-i aşa?

— Da, orice, zise Wilson. Pur şi simplu orice.

Sunt, se gândea el, cele mai neîndurătoare din lume, cele mai neîndurătoare, mai crude, mai rapace şi mai atrăgătoare, iar bărbaţii lor s-au moleşit sau şi-au distrus nervii, în timp ce ele sau călit. Sau poate că-şi aleg bărbaţi pe care pot să-i ducă

de nas. Totuşi, la vârstă la care se mărită n-au cum să ştie toate astea. Se simţea foarte bine că învăţase încă mai demult cum sunt americancele, fiindcă asta era foarte atrăgătoare.

— Mâine dimineaţă mergem să vânăm bivoli, îi spuse el.

— Vin şi eu, spuse ea.

— Nu se poate.

— Ba da, vin. Nu-i aşa că pot veni, Francis?

— De ce nu rămâneţi în tabără?

— Pentru nimic în lume, zise ea. N-aş vrea să pierd un spectacol ca cel de azi-dimineaţă pentru nimic în lume.

Când plecase, se gândi Wilson, când plecase să, plângă, ai fi zis că e o femeie extraordinară. Ai fi zis că a înţeles, că-i pare rău de el şi de ea şi că-şi dă seama care-i de fapt situaţia. Lipsise doar douăzeci de minute, şi iat-o acuma, aici, pur şi simplu înveşmântată în cuirasa aceea de răutate a femelelor americane. Sunt cele mai afurisite femei din lume. Într-adevăr, cele mai afurisite.

— Mâine vom da în cinstea ta o altă reprezentaţie, zise Francis Macomber.

— N-o să veniţi spuse Wilson.

— Greşeşti foarte mult, îi zise ea. Şi ţin *atât de mult* să te văd acţionând din nou. Ai fost foarte drăguţ în dimineaţa asta. Desigur, în măsura în care a zbura creierii unei fiare e un lucru drăguţ.

— Uite c-au venit cu mâncare, zise Wilson. Sunteţi foarte veselă, nu-i aşa?

— Şi de ce nu? Doar n-am venit aici ca să mă plictisesc.

— Mda, până acum n-a fost deloc plictisitor, zise Wilson.

Se uita la bolovanii din albia râului şi la copacii de pe povârnişul celuilalt mal şi-şi aducea aminte ce se întâmplase în dimineaţa aceea.

— O, nu, spuse ea. A fost foarte frumos. Şi mâine... Nici nu-ţi închipui cu câtă nerăbdare aştept ziua de mâine.

— Vi se serveşte carne de elan, zise Wilson.

— Animalele acelea mari ca nişte vaci, care sar ca iepurii?

— Să zicem că sunt cam aşa, zise Wilson.

— Carnea e foarte bună, zise Macomber.

— Tu l-ai doborât, Francis? întrebă ea.

— Da.

— Nu-s primejdioase, nu?

— Numai când dau peste tine, îi spuse Wilson.

— Mă bucur.

— Ce-ar fi să te mai laşi puţin de răutăţile astea, Margot? zise Macomber, tăindu-şi friptura de elan şi punând piureul de cartofi, sosul şi morcovii pe spatele furculiţei înfipte în bucata de carne.

— Fiindcă mă rogi atât de frumos, s-ar putea să mă las.

— Diseară bem şampanie în cinstea leului, zise Wilson.

Acuma, la prânz, e prea cald.

— A, leul, spuse Margot. Şi uitasem de el.

„Vasăzică, îşi zise Robert Wilson, *nu-l iartă.* Sau poate că aşa crede ea că face figură bună? Cum ar trebui să se poarte o femeie când descoperă că bărbatul ei e un laş afurisit? E al dracului de crudă, dar toate sunt aşa. Ele dictează, desigur, şi ca să dictezi trebuie să fii crud din când în când. Totuşi, m-am cam săturat de teroarea lor blestemată."

— Nu luaţi încă puţin elan? întrebă el politicos.

În după-amiaza aceea, mai spre seară, Wilson şi cu Macomber plecară cu maşina, cu şoferul indigen şi cu doi purtători de puşti. *Mrs.* Macomber rămase în tabără. E prea cald, spusese ea, şi oricum avea să meargă cu ei a doua zi în zori. Şi pe când maşina se-ndepărtă, Wilson se uită la ea: stătea sub copacul acela înalt şi arăta mai curând drăguţă decât frumoasă în bluza ei kaki, care bătea în roz, cu părul negru dat pe spate şi strâns într-un coc atârnând în jos spre ceafă, cu tenul proaspăt, se gândi el, de parcă ar fi fost în Anglia. Le făcu semn cu mâna în clipa în care maşina dispăru printre ierburile înalte şi ocoli printre copaci, luând-o spre dealurile joase presărate cu tufişuri şi copaci ca într-o livadă.

În tufişuri dădură peste o turmă de *impala*[1], şi coborând din

[1] Antilopă africană (în limba zulusă).

maşină se apucară să urmărească un berbec bătrân, cu coarne lungi, desfăcute larg, şi Macomber îl ucise dintr-o împuşcătură foarte onorabilă, care doborî berbecul, aflat la o depărtare de mai bine de 500 de metri, şi puse turma pe goană. Animalele fugeau înnebunite, încălecându-se şi sărind cu labele trase spre corp, în salturi prelungi, atât de necrezut de aeriene de parcă totul s-ar fi petrecut în vis.

— Frumoasă lovitură, zise Wilson, şi ţinta nu-i prea mare.

— Capul face ceva? întrebă Macomber.

— Lovitura a fost excelentă, îi spuse Wilson. Trage aşa, şi totul o să fie în regulă.

— Crezi că mâine o să dăm de bivoli?

— Sunt toate şansele. Se duc la păscut dimineaţa în zori, şi dacă avem noroc o să-i surprindem la loc deschis.

— Tare-aş vrea să termin odată cu povestea asta cu leul, zise Macomber. Nu-i deloc plăcut să te vadă nevasta făcând aşa ceva.

„Eu aş zice că e şi mai neplăcut să fi făcut aşa ceva, se gândi Wilson, fie că era sau nu era nevasta de faţă, şi să mai şi vorbeşti de asta." Spuse însă:

— În locul dumitale, nu m-aş mai gândi atâta la chestia asta. Oricui i se poate întâmpla să se piardă la primul leu. De altfel, totul a trecut.

Dar în noaptea aceea, după cină şi după un *whisky and soda*

băut lângă foc înainte de culcare, pe când stătea întins în patul de campanie, sub plasa împotriva ţânţarilor, şi asculta zgomotele nopţii, Francis Macomber îşi dădu seama că nu trecuse. Nici nu trecuse, nici nu începea. Era la fel ca atunci când se întâmplase, cu unele amănunte mai accentuate, şi-i era groaznic de ruşine. Dar mai puternică decât ruşinea îl năpădise o frică rece, surdă. Frica nu-l părăsise, şi o simţea asemenea unui gol rece şi vâscos care-şi făcuse loc în imensul vid unde altădată domnea încrederea în el însuşi, şi-l apucă greaţa. Şi în clipa aceea era acolo, în el.

Totul începuse în noaptea trecută, când se trezise din somn şi auzise leul răgind undeva în susul râului. Răgetul răsuna puternic şi se termina cu nişte mârâituri înfundate, care dădeau impresia că leul e pe aproape, pe lângă cort, şi când se trezi şi-l ascultă, lui Francis Macomber i se făcu frică. O auzea pe nevastă-sa respirând liniştit, în somn. Nu era nimeni căruia să-i spună că i-e frică, nici care să-i împărtăşească spaima, şi stând aşa culcat şi singur nu avea cum să ştie de proverbul somali[1] care spune că unui om curajos îi este întotdeauna frică de leu de trei ori: când îi vede pentru prima dată urmele, când îl aude pentru prima dată răgind şi când dă cu ochii de el pentru prima dată. Şi apoi, în timp ce luau micul dejun, la

[1] Somali, din Somalia, teritoriu situat în peninsula cu acelaşi nume din partea de est a Africii.

lumina felinarelor, în cortul-sufragerie, înainte de răsăritul soarelui, leul răgi din nou, şi lui Francis i se păru că era la marginea taberei.

— S-ar părea că e un leu bătrân, trecut prin multe, zise Robert Wilson ridicându-şi privirile din farfuria cu scrumbii afumate. Ascultaţi-l cum mârâie.

— E tare aproape?

— Cam la vreo doi kilometri în susul râului.

— O să-l vedem?

— O să mergem într-acolo.

— Răgetele lui se aud atât de departe? S-ar zice că e chiar aici, în tabără.

— Se aud al dracului de departe, zise Robert Wilson. E ciudat cât de departe se aud. Să sperăm că e un motan care o să se lase împuşcat. *Boy*-ii ziceau că rătăceşte pe-aici prin împrejurimi un leu foarte mare.

— Dac-ar fi să trag în el, unde ar trebui să-l lovesc ca să-l dobor? întrebă Macomber.

— Între omoplaţi, zise Wilson. În gât dacă poţi. Să loveşti într-un os. Să-l dobori.

— Sper să-l lovesc unde trebuie, zise Macomber.

— Dumneata tragi foarte bine, îi spuse Wilson. Nu te pripi, întâi trebuie să fii sigur că-l atingi. Prima lovitură e aceea care contează.

— De la ce distanţă trebuie să trag?

— E greu de precizat. Leul are şi el ceva de zis în treaba asta. Nu trage până nu e atât de aproape încât să mergi la sigur.

— La mai puţin de trei sute de metri? întrebă Macomber.

Wilson îi aruncă o privire rapidă.

— Da, să zicem la trei sute. S-ar putea să trebuie să tragi şi la mai puţin de trei sute. În niciun caz însă peste. La trei sute e foarte bine. La distanţa asta poţi să-l loveşti oriunde vrei. Iat-o şi pe *Memsahib.*

— Bună dimineaţa, spuse ea. Ei, o pornim după leu?

— De îndată ce terminaţi micul dejun, spuse Wilson. Cum vă simţiţi?

— Minunat, zise ea. Sunt teribil de nerăbdătoare.

— Mă duc să văd dacă e totul gata.

Wilson plecă. Şi-n clipa aceea, leul răgi din nou.

— Ce scandalagiu, zise Wilson. Îl facem noi să tacă.

— Ce ai, Francis? îl întrebă soţia sa.

— Nimic.

— Ba da, ai ceva. Ce te frământă?

— Nimic.

— Spune-mi, zise ea şi se uită la el. Nu te simţi bine?

— Răgetele acestea afurisite, zise el. N-au încetat o clipă, toată noaptea.

— De ce nu m-ai sculat, spuse ea. Mi-ar fi plăcut să le aud şi

eu.

— Trebuie să-l omor odată pe afurisitul ăsta, zise Macomber nefericit.

— Păi de asta ai şi venit aici, nu?

— Da. Dar mă calcă pe nervi să-l aud răgind toată noaptea.

— Bine, atunci, cum zicea şi Wilson, omoară-l şi termină odată cu răgetele astea.

— Fireşte, draga mea, zise Macomber. N-o să fie greu, nu-i aşa?

— Nu cumva ţi-e frică?

— O, nu. Dar răgetele astea toată noaptea m-au scos din sărite.

— O să-l omori dintr-o lovitură. O să fie ceva minunat. Sunt sigură şi sunt teribil de nerăbdătoare să văd cum ai s-o faci.

— Termină-ţi micul dejun, şi o pornim.

— Încă nu s-a luminat, zise ea. Asta nu-i o oră de plecat.

Şi tocmai în clipa aceea, leul scoase un răget, horcăind ca o tânguire care, venind din adâncul pieptului, devenea brusc guturală şi continua cu nişte vibraţii ascendente care păreau să zguduie aerul, ca să se termine printr-un suspin şi printr-un horcăit adânc şi greu, pornit din adâncul pieptului.

— Ai zice că-i aci, spuse nevasta lui Macomber.

— Dumnezeule, exclamă Macomber. M-am săturat de răgetele astea afurisite.

— Sunt foarte impresionante.

— Impresionante? înspăimântătoare.

Robert Wilson se apropie de ei zâmbind şi ţinând în mână o carabină Gibbs 505, scurtă şi urâtă, cu ţeava teribil de groasă:

— Să mergem, zise el. Purtătorul dumitale a luat Springfieldul şi carabina cea mare. Totul a fost pus în maşină. Ai luat cartuşele?

— Da.

— Sunt gata, zise *Mrs.* Macomber.

— Trebuie să-l facem să termine scandalul ăsta, spuse Wilson. Dumneata treci în faţă. *Memsahib* o să stea cu mine în spate.

Se urcară în maşină, şi în lumina cenuşie a zorilor o porniră în susul râului, printre copaci. Macomber deschise magazia carabinei sale, şi văzând că are înăuntru cartuşe blindate, o închise şi puse piedica, îşi dădu seama că-i tremură mâna. Căută cu mâna la pieptul bluzei, să vadă dacă mai are şi alte cartuşe, şi-şi trecu degetele peste cartuşele din lăcaşurile de pe tunică. Se întoarse spre Wilson, care stătea în spatele maşinii fără portiere, ca o cutie, alături de nevastă-sa, amândoi zâmbind nerăbdători, şi Wilson se aplecă înainte şi-i şopti:

— Uite că păsările coboară. Înseamnă că bătrânul şi-a lăsat prada.

Pe malul celălalt al râului, Macomber văzu, pe deasupra

copacilor, vulturii învârtindu-se şi repezindu-se spre pământ.

— Sunt şanse să vină să bea la râu, îi şopti Wilson, înainte de a se duce să-şi facă siesta. Deschide bine ochii.

Mergeau încet de-a lungul malului înalt al râului, care în locurile acelea cobora drept până în albia plină de bolovani şi şerpuiau cu maşina printre copaci. Macomber se uita cu atenţie spre celălalt mal, şi deodată simţi că Wilson îl apucă de braţ. Maşina se opri.

— Uite-l, auzi Macomber şoapta lui Wilson. Drept în faţă, la dreapta. Coboară şi trage. E un leu splendid.

Şi atunci Macomber văzu leul. Stătea în picioare, în profil, cu capul lui mare întors spre ei. Briza uşoară a zorilor, care sufla înspre ei, prinse să-i zburlească coama întunecată, şi leul părea imens în lumina cenuşie a dimineţii, profilat pe creasta malului, cu greabănul masiv şi cu trupul suplu, umflându-se ca un burduf.

— Cât de departe e? întrebă Macomber ridicând carabina.

— Cam la vreo şaptezeci de metri. Coboară şi ucide-l.

— Şi de ce să nu trag de aici?

— Leii nu se doboară din maşină, îl auzi pe Wilson spunându-i la ureche. Coboară. N-o să stea acolo toată ziua.

Macomber păşi peste deschizătura curbă a maşinii din dreptul banchetei din faţă, puse piciorul pe scară şi apoi jos. Leul stătea în acelaşi loc, uitându-se majestuos şi calm spre

acest obiect îndesat, asemeni unui fel de super-rinocer, pe care ochii lui îl distingeau doar ca o siluetă. Vântul nu ducea spre el mirosul de om şi se uita cu atenţie la obiectul acela mişcându-şi uşor capul dintr-o parte în alta. Şi atunci, observând obiectul cu pricina, fără teamă, dar şovăind totuşi înainte de a coborî malul ca să bea cu un asemenea lucru în faţă, zări forma unui om ce se desprindea din el; întorcându-şi capul masiv, leul se repezi înspre copaci, ca să se adăpostească, dar auzi o bubuitură ca de tunet şi simţi izbitura unui glonţ blindat de 30–06, care-i muşcă pântecele şi-i sfâşie stomacul, şi o greaţă subită şi fierbinte îl năpădi. O porni la pas, greoi, pe labele lui mari, clătinându-se cu toată greutatea pântecelui rănit, printre copaci, spre iarba înaltă, la adăpost, şi bubuitura trecu din nou pe lângă el, despicând aerul. Şi din nou auzi bubuitura aceea şi simţi lovitura izbindu-l jos, în coaste, şi sfâşiindu-i carnea, şi sângele înspumat şi fierbinte îi umplu gura, şi o luă la goană spre ierburile înalte, unde se putea ascunde ca să nu fie văzut şi ca să-i facial să se apropie de ajuns de mult cu lucrul acela care bubuia şi să poată dintr-o săritură să-l înhaţe pe omul care-l ţinea în mână.

Când coborâse din maşină, Macomber nu se gândise la ce se întâmplă cu leul. Ce ştia el era că mâinile îi tremurau, şi când se-ndepărtă de maşină îi fu aproape imposibil să-şi mişte picioarele. Coapsele îi erau ţepene, iar muşchii îi zvâcneau.

Duse carabina la ochi, ţinti locul în care capul leului se lega de spate şi apăsă pe trăgaci. Nu se-ntâmplă nimic, deşi apăsa de i se părea c-o să i se frângă degetul. Atunci îşi dădu seama că nu trăsese piedica, şi în timp ce coborî carabina ca să tragă piedica mai făcu, aşa înţepenit cum era, încă un pas, şi leul, văzându-i silueta desprinzându-se limpede de aceea a maşinii, se întorsese şi o pornise la pas, şi când trase, auzi un zgomot înfundat, ceea ce însemna că nimerise, dar leu! continua să meargă. Macomber trase din nou şi văzură cu toţii trâmba de praf pe care o ridica glonţul în faţa leului, care fugea. Trase din nou, aducându-şi aminte că trebuie să ţintească mai jos, şi auziră cu toţii izbitura glonţului, şi leul o porni la goană şi dispăru printre ierburile înalte înainte de a mai apuca el să tragă.

Macomber rămase aşa, năpădit de o senzaţie de greaţă, cu mâinile, care ţineau carabina gata de tras, tremurând, şi nevasta lui şi Robert Wilson erau lângă el. Tot lângă el erau şi cei doi purtători de puşcă, sporovăind în *wakamba*[1].

— L-am atins, spuse Macomber. L-am atins de două ori.

— O dată l-ai lovit în pântece, şi o dată undeva mai în faţă, zise Wilson fără entuziasm.

Purtătorii de puşcă aveau un aer foarte grav. Tăceau.

---

[1] Limba vorbită de populaţia wakamba, din estul Africii, populaţie alcătuită din păstori nomazi.

— S-ar putea să-l fi omorât, continuă Wilson. O să trebuie să mai aşteptăm puţin până vom putea vedea care-i situaţia.

— Ce vrei să zici?

— Trebuie să-l mai lăsăm să se moaie înainte de a-l urmări.

— Aha, făcu Macomber.

— E un leu grozav, zise Wilson ceva mai vesel. Totuşi, s-a vârât într-un loc cam prost.

— De ce e prost?

— Nu-l vezi decât când eşti lângă el.

— Aha, făcu Macomber.

— Hai, zise Wilson. *Memsahib* poate să rămână în maşină. Ne ducem să vedem cum e cu urmele de sânge.

— Rămâi aici, Margot, îi zise Macomber nevestei sale.

Gura-i era uscată şi-i venea foarte greu să vorbească.

— De ce? întrebă ea.

— Aşa zice Wilson.

— Mergem să vedem care-i situaţia, spuse Wilson. Rămâneţi pe loc. De aici se şi vede mai bine.

— Foarte bine.

Wilson îi spuse ceva şoferului în *swahili.* Omul dădu din cap şi spuse: Da, *Bwarta.*

După asta, coborâră malul povârnit, trecură peste râu şi se căţărară pe celălalt mal, ocolind bolovanii şi stâncile şi agăţându-se de rădăcinile ieşite în afară, până dădură de locul

de unde leul o luase la goană când Macomber trăsese prima oară. În iarba scurtă se zăreau urme de sânge negru, pe care purtătorii de puşcă le arătară cu vârful unor nuiele verzi, şi urmele acestea se îndepărtau dincolo de copacii de pe malul râului.

— Ce facem? întrebă Macomber.

— N-avem ce face, zise Wilson. Nu putem merge cu maşina. Malul e prea abrupt. O să-l lăsăm să mai amorţească, şi după aceea dumneata şi cu mine o să ne ducem să vedem ce-i cu el.

— N-am putea da foc ierbii? întrebă Macomber.

— E prea verde.

— N-am putea trimite hăitaşi?

Wilson îl cântări din ochi.

— Fireşte că am putea, zise el. Dar ar fi cam criminal din partea noastră. Vezi, noi ştim că leul e rănit. Poţi hăitui un leu care nu-i rănit... Îndată ce aude un zgomot, o ia la goană... Dar un leu rănit atacă întotdeauna. Nu-l vezi până dai de el. Se lipeşte de pământ şi se ascunde într-un loc unde n-ai crede că se poate ascunde un iepure. Aşa că nu poţi să trimiţi *boy*-ii la o asemenea distracţie. Cineva va fi sigur rănit.

— Dar purtătorii de puşcă?

— A, ei vin cu noi. Asta-i *shauri*[1]-a lor. Au semnat un angajament în sensul ăsta. Nu par totuşi nici ei prea fericiţi, ce

[1] Afacere (termen de origine arabă, din Africa de est).

zici?

— N-am deloc poftă să mă duc să văd ce-i cu el, zise Macomber.

Vorbise fără să-şi dea seama ce spune.

— Nici eu, zise Wilson vesel. Totuşi, n-avem încotro. Apoi, ca şi cum i-ar fi trecut prin minte o anume bănuială, se uită repede la Macomber şi-l văzu deodată cum tremură şi ce faţă descompusă are. Desigur, nu, eşti obligat să mergi, zise el. Pentru asta sunt eu angajat. Şi de asta sunt plătit atât de scump.

— Vrei să spui că o să te duci singur. Şi ce-ar fi să-l lăsăm acolo?

Robert Wilson, a cărui singură preocupare. fusese leul şi problema pe care o ridica şi care nu se gândise la Macomber decât în treacăt, şi atunci îşi spusese că e cam fricos, se simţi dintr-odată ca şi cum ar fi greşit uşa într-un hotel şi ar fi văzut un lucru ruşinos.

— Cum adică?

— Să-l lăsăm acolo pur şi simplu.

— Adică să ne prefacem faţă de noi înşine că n-a fost lovit?

— Nu, să-l lăsăm în plata Domnului.

— Asta nu se face.

— De ce?

— În primul rând pentru că suferă, asta e sigur, în al doilea

rând pentru că ar putea da altcineva peste el.

— Înţeleg.

— Dar nimic nu te obligă să ai de-a face cu toată povestea asta.

— Aş vrea să am, zise Macomber. Dar, ştii, mi-e tare frică.

— Când o să intrăm în ierburi, o să merg eu înainte, cu Kongoni, pe urmele leului. Mergi după mine, puţin într-o parte. Sunt şanse să-l auzim mârâind. Dacă-l vedem, tragem amândoi. N-ai de ce să te nelinişteşti. O să te acopăr. Şi de fapt, poate c-ar fi mai bine să nu vii. Ar fi mult mai bine. De ce nu te întorci la *Memsahib* şi rămâi cu ea până termin eu chestia asta?

— Nu, vreau să merg şi eu.

— Bine, zise Wilson. Dar n-are rost să vii dacă n-ai chef. Precum ştii, acum asta-i *shauri*-a mea.

— Vreau să merg şi eu, zise Macomber.

Se aşezară sub un copac şi fumară.

— Nu vrei să te duci să vorbeşti cu *Memsahib* cât stăm aici şi aşteptăm? întrebă Wilson.

— Nu.

— Atunci, mă duc şi-i spun numai să aibă răbdare.

— Bine, zise Macomber.

Şedea acolo şi asuda, gura-i era uscată, simţea un gol în stomac şi voia să-şi găsească curajul necesar pentru a-i spune lui Wilson să se ducă şi să termine cu leul acela fără el. N-avea

de unde să ştie că Wilson era furios că nu observase din vreme halul în care era şi nu-l trimisese înapoi la nevastă. Şi iată că Wilson se întoarse.

— Ţi-am adus carabina cea mare, zise Wilson. Ţine-o. I-am lăsat destul timp. Hai.

Macomber luă carabina, şi Wilson spuse:

— Te ţii în spatele meu, cam la vreo cinci paşi mai la dreapta, şi faci exact ce-ţi spun. După aceea le spuse ceva în *swahili* celor doi purtători de puşcă, care erau imaginea însăşi a tristeţii. Să mergem, zise el.

— Aş putea să beau puţină apă? întrebă Macomber.

Wilson îi spuse ceva purtătorului de puşcă mai vârstnic, care purta o ploscă la brâu, şi omul o desprinse de la brâu, îi deşurubă capacul şi i-o dădu lui Macomber, care o luă în mână remarcând cât de grea pare şi cât de păroasă şi moale e la atingere învelitoarea de pâslă. Ridică plosca să bea şi se uită înainte la ierburile înalte, dincolo de care se-nălţau copaci cu coroanele răsfirate. O briză uşoară le sufla în faţă, şi ierburile se vălureau alene în suflarea vântului. Se uită la purtătorul de puşcă şi-şi dădu seama că şi lui îi e tare frică.

La vreo treizeci şi cinci de paşi, în mijlocul ierburilor, leul cel mare zăcea lipit de pământ. Cu urechile ciulite, stătea nemişcat, şi numai coada lungă, terminată cu un smoc de păr negru, zvâcnea uşor în sus şi-n jos. Se aşezase la pândă de

îndată ce ajunsese la adăpost, şi rana care-i străpunsese pântecele îl chinuia, iar rana din plămâni îl făcea să-şi piardă puterile, şi de fiecare dată când respira i se umplea gura de o spumă roşie. Coastele îi erau umede şi fierbinţi, şi muştele se grămădiseră în mica deschizătură pe care o făcuseră gloanţele blindate în pielea lui cafenie, şi ochii lui mari şi galbeni, îngustaţi de furie, priveau drept înainte, clipind doar când durerea respiraţiei îl săgeta, şi ghearele lui răscoleau pământul moale şi încins. Toată fiinţa lui, durerea, slăbiciunea, ura, şi toată forţa care-i mai rămăsese se încordau într-o totală concentrare în aşteptarea atacului. Îi auzea pe oameni vorbind şi-i aştepta, adunându-şi toate puterile şi pregătindu-se să sară de îndată ce oamenii aveau să se ivească printre ierburi. Auzind glasurile care se apropiau, coada i se ridică şi biciui aerul în sus şi-n jos, şi când intrară în ierburile înalte scoase, un mârâit icnit şi sări.

Kongoni, bătrânul purtător de puşcă, care era în frunte, uitându-se după urmele de, sânge, Wilson, care pândea orice mişcare în iarbă, cu carabina gata să tragă, al doilea purtător de puşcă, care privea înainte şi asculta, Macomber, care mergea aproape de Wilson, cu carabina ridicată, toţi abia intraseră printre ierburi, când Macomber auzi mârâitul icnit, înecat în sânge, şi văzu saltul fiarei prin iarbă. După aceea îşi dădu seama că fuge, fuge nebuneşte în teren deschis, spre râu.

Auzi detunătura carabinei lui Wilson: bum, bum şi iar o nouă detunătură: bum, bum, şi întorcându-se văzu leul arătând acuma înspăimântător, cu capul pe jumătate sfărâmat, târându-se spre Wilson, care era la marginea ierburilor, şi omul roşu la faţă manevră ceva la trăgaciul urâtei şi scurtei sale carabine şi ţinti cu grijă; auzi din nou o altă bubuitură, şi trupul galben şi greoi al leului, care se mai târa încă, înţepeni, şi capul imens şi mutilat alunecă într-o parte, şi Macomber, singur în luminişul înspre care fugise, cu carabina încărcată în mână, în timp ce doi negri şi un alb se uitau dispreţuitor la el, îşi dădu seama că leul e mort. Se apropie de Wilson, trupul lui voinic părând a fi pe de-a-ntregul o mustrare directă, şi Wilson se uită la el şi-i spuse:

— Nu vrei să faci nişte fotografii?

— Nu, spuse el.

Şi asta fu tot ce-şi spuseră până în clipa în care se urcară în maşină. În clipa aceea, Wilson îi zise:

— Grozav leu. *Boy*-ii o să-l jupoaie. Am putea sta aici la umbră.

Nevasta lui Macomber nu se uitase la el, nici el la ea, şi Macomber se aşeză lângă ea pe bancheta din spate, iar Wilson se aşeză pe cea din faţă. La un moment dat, Macomber întinse braţul şi o luă pe nevastă-sa de mână, fără s-o privească, dar ea îşi trase mâna. Uitându-se peste râu la purtătorii de puşcă, care

jupuiau leul, îşi dădu seama că nevastă-sa putuse vedea întreaga scenă. Stând aşa, acolo, nevastă-sa întinse braţul şi puse mâna pe umărul lui Wilson. El se-ntoarse, şi ea se aplecă înainte peste bancheta joasa şi-l sărută pe gură.

— Ei, asta-i acum, zise Wilson, înroşindu-se şi mai tare decât îi era felul.

— *Mr*. Robert Wilson, zise ea. Frumosul *Mr.* Robert Wilson cu faţa roşie.

Apoi se aşeză din nou lângă Macomber şi se uită peste râu, unde zăcea leul, cu labele dinainte jupuite, cu tendoanele muşchilor albi vizibile şi cu burta umflată şi albă şi mereu mai dezgolită, pe măsură ce negrii jupuiau pielea de pe el. În cele din urmă, purtătorii de puşcă aduseră pielea umedă şi grea, şi după ce o făcură sul se urcară în spate, şi maşina o porni. Nimeni nu mai scoase o vorbă până nu ajunseră din nou în tabără.

Asta fusese povestea cu leul. Macomber nu ştia ce simţise leul înainte de a sări, nici când sărise şi când lovitura de necrezut a glonţului de 505, pornit din ţeavă cu o viteză de două tone, îl izbise în bot, şi nici ce-l făcuse să încerce să înainteze şi după aceea, când a doua lovitură zdrobitoare îi sfărâmase coapsele şi el se târâse spre locul acela care bubuia şi care-l nimicise. Wilson ştia câte ceva din toate astea, dar spusese numai: „Grozav leu.” Macomber însă habar n-avea nici

ce simţea Wilson. Nu ştia nici ce e cu soţia lui, în afară de faptul că o terminase cu el.

I se întâmplase şi altă dată ca soţia s-o termine cu el, dar niciodată nu ţinuse prea mult. Era foarte bogat şi avea să fie şi mai bogat, şi ştia că acum ea n-avea să-l părăsească niciodată. Asta era unul dintre puţinele lucruri pe care le ştia bine. Ştia asta, ştia o serie de lucruri despre motociclete, asta fusese la început, despre maşini, despre vânătoarea de raţe, despre pescuit păstrăvii, somnul şi despre pescuitul marin, despre problemele sexuale din cărţi, multe cărţi, prea multe cărţi, despre tot felul de jocuri în aer liber, despre câini, nu prea multe despre cai, despre ce trebuie să faci ca să-ţi păstrezi banii, despre multe alte lucruri obişnuite în lumea lui şi despre faptul că nevastă-sa n-avea să-l părăsească. Nevastă-sa fusese o femeie foarte frumoasă, şi acuma, în Africa, era încă o femeie foarte frumoasă, dar acasă nu mai era atât de frumoasă încât să-l poată părăsi pentru o situaţie mai bună, şi ea ştia asta, şi el ştia astă. Ratase ocazia de a-l părăsi, şi el ştia asta. Dacă ar fi fost mai grozav în materia de femei, nevastă-sa, ar fi început să aibă grijă ca nu cumva să se însoare cu o altă femeie, mai frumoasă, dar ştia prea multe despre el ca să-şi facă griji din pricina asta. De aceea, Francis se arătase întotdeauna foarte înţelegător, ceea ce ar fi fost cel mai frumos lucru la el, dacă n-ar fi fost cel mai sinistru.

În ansamblu erau consideraţi o căsnicie relativ fericită, una dintre acele căsătorii despre care se vorbeşte adesea că s-a desfăcut, lucru care nu se întâmplă însă niciodată, şi, după cum spunea un cronicar monden, erau pe cale de a adăuga şi o anume savoare de *adventure*[1] multinvidiatei şi etern durabilei lor *romance*[2] printr-un *safari* în regiunea cunoscută ca *The Darkest Africas*[3], până în clipa în care soţii Martin Johnson au aruncat o puternică lumină asupra ei pe nenumăratele ecrane argintii în care urmăreau pe *Bătrânul Simba,* leul, bivolul, pe *Tombo* elefantul, colecţionând în acelaşi timp diverse specimene pentru Muzeul de Ştiinţe Naturale. Acelaşi cronicar spusese până atunci, cel puţin de trei ori, că erau pe punctul de a se... şi într-adevăr fuseseră. Dar se împăcaseră întotdeauna. Uniunea lor avea o bază solidă. Margot era prea frumoasă ca Macomber să divorţeze de ea, şi Macomber avea prea mulţi bani ca Margot să-l părăsească vreodată.

Şi acum era ora trei dimineaţa, şi Francis Macomber, care reuşise să doarmă puţin după ce încetase să se mai gândească la istoria cu leul, se trezi şi adormi din nou, şi deodată se trezi înspăimântat de un vis în care capul însângerat al leului era în faţa lui, şi trăgând cu urechea în timp ce inima îi zvâcnea în

---

1 Aventură (engl.).

2 Idilă.

3 Africa cea mai neagră.

piept îşi dădu seama că nevastă-sa nu era în celălalt pat de campanie din cort. Rămase aşa treaz, dându-şi seama de asta, timp de două ore.

Şi la capătul acestui răstimp, nevastă-sa intră în cort, dădu la o parte plasa împotriva ţânţarilor şi se strecură frumuşel în pat.

— Unde-ai fost? întrebă Macomber în întuneric.

— *Hello,* zise ea. Eşti treaz?

— Unde ai fost?

— Am ieşit să iau puţin aer.

— Pe dracu.

— Ce vrei să-ţi spun, dragul meu?

— Unde ai fost?

— Afară, să iau puţin aer.

— Aşa se cheamă acum asta? *Eşti* o târfă.

— Şi tu eşti un laş.

— Foarte bine, zise el. Şi ce-i cu asta?

— În ceea ce mă priveşte, nimic. Dar ce-ar fi să mai tăcem? Pentru că mi-e tare somn.

— Şi crezi că o să suport orice?

— Sunt convinsă, iubitule.

— Bine, află că te-nşeli.

— Te rog, dragul meu, hai să nu mai vorbim. Mi-e tare somn.

— Era vorba că istorii din astea n-o să se mai repete. Aşa mi-

ai promis.

— Uite că se repetă, spuse ea cu drăgălăşenie.

— Spuneai că dacă o să facem călătoria asta, n-o să se mai repete nicio istorie din astea. Mi-ai promis.

— Da, dragul meu. Şi chiar aşa şi intenţionam. Dar ieri am ratat şi călătoria asta. Nu cred că-i necesar să mai vorbim despre asta, nu-i aşa?

— Nu aştepţi prea mult când ţi se pare că ai un oarecare avantaj asupra mea.

— Te rog, să încetăm discuţia asta. Mi-e tare somn, dragul meu.

— Eu vreau să discut.

— Atunci, n-avea grijă de mine, că eu o să dorm.

Şi adormi.

A doua zi, înainte de a se lumina, se aflau din nou toţi trei la micul dejun, şi Francis Macomber îşi dădu seama că, dintre numeroşii oameni pe care-i ura, pe Robert Wilson îl ura cel mai tare.

— Ai dormit bine? îl întrebă Wilson cu vocea lui guturală, umplându-şi pipa.

— Şi dumneata?

— Grozav, îi spuse vânătorul alb.

„Măgarul, îşi spuse Macomber, e măgar şi-i şi obraznic pe deasupra."

„Vasăzică, l-a trezit când a intrat în cort, îşi spuse Wilson, uitându-se la amândoi cu ochii lui impasibili şi reci. Ce să fac, de ce nu-şi ţine nevasta la locul ei? Ce crede el, că sunt un sfânt coborât din icoană? Să-şi ţină nevasta la locul ei. El e de vină."

— Crezi că o să găsim bivoli azi? întrebă Margot, dând la o parte farfuria cu caise.

— Sunt şanse, zise Wilson şi-i zâmbi. De ce nu rămâi în tabără?

— Pentru nimic în lume, îi spuse ea.

— De ce nu-i porunceşti să rămână în tabără? îi zise Wilson lui Macomber.

— Porunceşte-i dumneata, zise Macomber rece.

— Ce-ar fi să încetăm cu poruncile? Şi, întorcându-se spre Macomber: Şi cu prostiile astea, Francis, spuse Margot foarte drăguţă.

— Gata de plecare? întrebă Macomber.

— Oricând, îi spuse Wilson. Vrei să meargă şi *Memsahib?*

— Are importanţă dacă vreau eu sau nu?

„Ei, fir-ar al dracului, îşi zise Wilson. Fir-ar al dracului să fie. Vasăzică aşa o să meargă lucrurile? Bine, atunci să meargă aşa."

— Nu, n-are.

— Eşti sigur că nu vrei să rămâi cu ea în tabără, şi eu să plec singur la vânat bivoli? întrebă Macomber.

— Nu pot face aşa ceva, spuse Wilson. Şi în locul dumitale n-aş mai vorbi prostii.

— Nu vorbesc prostii. Mi-e scârbă.

— Urât cuvânt, scârbă.

— Francis, n-ai vrea, te rog, să vorbeşti că un om rezonabil? îl întrebă nevastă-sa.

— Vorbesc prea rezonabil, spuse Macomber. Ai mâncat vreodată o mâncare mai infectă ca asta?

— Nu-i bună mâncarea? întrebă calm Wilson.

— Ca şi tot restul.

— Atunci, calmează-te, băieţaş, spuse Wilson foarte liniştit. Suntem serviţi la masă de un *boy* care înţelege puţin engleza.

— Să-l ia dracu.

Wilson se ridică de la masă şi plecă pufăind din pipă şi-i spuse câteva cuvinte în *swahili* unuia dintre purtătorii de puşcă, care stătea în picioare şi-l aştepta. Macomber şi nevastă-sa continuau să stea la masă. El se uită ţintă la ceaşca de cafea.

— Dacă ai de gând să faci o scenă, dragul meu, te părăsesc, zise Margot calmă.

— Nu, n-ai să mă părăseşti.

— Încearcă, şi-ai să vezi.

— N-o să mă părăseşti.

— Nu, zise ea, n-o să te părăsesc şi ai să te porţi ca lumea.

— Să mă port ca lumea? Asta-i bună! Să mă port ca lumea.

— Da. Să te porţi ca lumea.

— Dar tu de ce nu încerci tu să te porţi ca lumea?

— Încerc asta de multă vreme. De atât de multă vreme...

— Îl urăsc pe porcul ăsta cu faţa roşie, zise Macomber. Mi-e silă să-l mai văd în ochi.

— Să ştii că e tare drăguţ.

— O, *tacă-ţi gura,* zise, aproape strigând, Macomber.

În clipa aceea, maşina se apropie şi trase în faţa cortului-sufragerie, iar şoferul şi cei doi purtători de puşcă coborâră. Wilson făcu câţiva paşi şi se uită la soţul şi soţia, care şedeau la masă.

— Mergem la vânătoare? întrebă el.

— Da, zise Macomber, ridicându-se. Da.

— Ar fi bine să iei un pulover. O să fie cam rece în maşină, spuse Wilson.

— O să-mi iau jacheta de piele, zise Margot.

— A luat-o *boy*-ul, îi spuse Wilson.

Se urcă în faţă cu şoferul, iar Francis Macomber cu nevasta se aşezară în spate, fără să scoată niciun cuvânt.

„Să sperăm, se gândi Wilson, că n-o să-i treacă prin minte dobitocului ăsta nenorocit să-mi tragă un glonţ în cap. Femeile *sunt* o pacoste într-un *safari*"

În lumina cenuşie a zilei, maşina coborî scârţâind şi trecu râul printr-un vad plin de pietre, apoi se căţără pieziş pe malul

povârnit pe care Wilson pusese cu o zi înainte să se facă un drum, ca să poată ajunge la terenul ondulat şi împădurit asemenea unui parc, care se-ntindea de partea cealaltă.

„E o dimineaţă frumoasă", se gândi Wilson. Câmpul era scăldat în rouă, şi trecând printre ierburile şi tufişurile joase simţea mireasma frunzelor de ferigă strivite de roţile maşinii. Semăna cu parfumul de verbină şi-i plăceau mireasma aceasta de rouă în zori, frunzele de ferigă strivite şi trunchiurile copacilor negre în ceaţa dimineţii, în timp ce maşina îşi croia drum prin locurile acelea neumblate, asemănătoare cu un parc. Cei doi din spate încetaseră să-l mai intereseze şi se gândea acum la bivoli. Bivolii pe care-i urmărea stăteau în timpul zilei într-o mlaştină noroioasă, unde era imposibil să tragi în ei, noaptea însă ieşeau să pască pe o bucată de teren descoperit, şi dac-ar putea să se strecoare cu maşina între ei şi mlaştină, Macomber ar avea şansa în câmp deschis, să facă ceva. Cu Macomber nu voia să vâneze în tufişurile acelea dese. Nu voia să vâneze cu Macomber nici bivoli, nici nimic altceva, dar era vânător profesionist, şi în viaţa lui mai vânase şi cu alţi trăsniţi. Dacă omorau azi un bivol, nu le-ar mai fi rămas să vâneze decât rinoceri, şi bietul om ar fi terminat cu vânatul primejdios, şi lucrurile s-ar mai fi îndreptat. N-avea să mai aibă nimic cu femeia asta, şi Macomber avea să uite şi el totul. După cum arătau lucrurile, nu era pentru prima dată că i se întâmpla aşa

ceva. Bietul de el. Trebuia să aibă el un sistem ca să treacă şi peste asta. În sfârşit, vina era a lui, a nenorocitului ăla de fricos.

El, Robert Wilson, lua întotdeauna în *safari* un pat de campanie dublu, pentru eventualitatea că-i pică vreo pleaşcă, mai ştii? Mergea la vânătoare cu o anumită clientelă, cu oameni din mediul acesta desfrânat, sportiv şi cosmopolit, în care femeile aveau senzaţia că n-au căpătat tot. ce se poate pentru banii lor dacă nu împărţeau şi patul acesta de campanie cu vânătorul alb. Când nu era cu ele le dispreţuia, deşi, la vremea lor, unele îi plăcuseră de ajuns de mult, dar îşi câştiga existenţa de pe urma lor, şi obiceiurile lor erau şi obiceiurile lui atâta vreme cât îl plăteau.

Obiceiurile lor erau şi ale lui în toate privinţele, în afară de vânătoare. Avea legile lui în ceea ce priveşte vânatul, şi ei sau le acceptau, sau luau pe altcineva să vâneze cu ei. Ştia, de altfel, că din cauza asta îl respectau cu toţii. Totuşi, Macomber ăsta era un tip ciudat. Al naibii să fie dacă nu era aşa. Şi nevastă-sa. Ei bine, nevastă-sa, da, nevastă-sa, mda, nevastă-sa... În orice caz, el terminase cu povestea asta. Se întoarse şi se uită la ei. Macomber şedea încruntat şi furios. Margot îi zâmbi. Arăta mai tânără astăzi, mai nevinovată şi mai proaspătă şi nu atât de profesional frumoasă. „Ce-i în inima ei, Dumnezeu ştie, se gândi Wilson, Noaptea trecută nu vorbise prea mult. Cu toate

acestea, îţi făcea plăcere s-o vezi.”

Maşina urcă o pantă lină, trecu printre copaci şi ieşi într-un luminiş larg, acoperit cu iarbă deasă, şi merse pe marginea luminişului la adăpostul copacilor; şoferul conducea foarte încet, şi Wilson se uita atent pe tot întinsul luminişului, dacă nu se vede ceva. Wilson Opri maşina şi cercetă luminişul cu binoclul. După aceea îi făcu semn şoferului să meargă mai departe, şi maşina o porni încet, şoferul având grijă să nu dea în gropile făcute de mistreţi şi ocolind muşuroaiele de lut înălţate de termite. Apoi, uitându-se înspre marginea luminişului, Wilson se întoarse deodată şi zise:

— Dumnezeule, iată-i!

Şi uitându-se acolo unde arăta el, în vreme ce maşina o pornea înainte şi Wilson vorbea repede în *swahili* cu şoferul, Macomber văzu trei siluete uriaşe şi negre, aproape cilindrice, atât de masive şi prelungi erau, de parcă ar fi fost nişte enorme cisterne negre, trecând în galop în marginea îndepărtată a luminişului. Alergau în galop, cu ceafa ţeapănă şi cu trupul bolovănos, şi Macomber le zări coarnele negre desfăcute larg, aşa cum galopau cu capetele înainte; nu-şi mişcau capul.

— Sunt trei bivoli bătrâni, zise Wilson. O să le tăiem drumul înainte de a ajunge la mlaştină.

Maşina o porni nebuneşte de-a curmezişul luminişului, alergând cu peste şaptezeci pe oră, şi în timp ce Macomber se

uita ţintă la ei, bivolii deveneau tot mai mari şi mai mari, până ce izbuti să îi distingă înfăţişarea unuia, un bivol enorm, cu pielea cenuşie, răpănoasă, şi fără păr, cu ceafa una cu umerii şi cu coarnele negre lucioase, galopând puţin mai în urma celorlalţi doi, care alergau netulburaţi, cu capul întins înainte, şi atunci maşina, clătinându-se de parcă ar fi trecut peste un şanţ, se apropie şi mai mult şi văzu masa uriaşă şi repezită înainte a bivolului şi mâlul de pe pielea lui cu peri rari, uriaşul cucui al goarnelor şi botul întins înainte, cu nările imense, şi ridică puşca, şi Wilson îi strigă: „Dobitocule, nu din maşină!" şi nu-i era deloc frică, ci-l ura numai pe Wilson, şi şoferul frână, şi maşina derapă, răscolind pământul, gata-gata să se răstoarne, şi Wilson şi sărise într-o parte, şi el sări în cealaltă, poticnindu-se când atinse pământul, care-i fugea încă de sub picioare, şi trase în bivolul care se îndepărta, auzind zgomotul înfundat al gloanţelor care se-nfigeau în carnea lui, şi goli încărcătorul în bivol, care fugea întruna, şi în cele din urmă îşi aduse aminte că trebuie să ochească mai în faţă, între omoplaţi, şi în timp ce bâjbâia grăbit să încarce din nou carabina, văzu că taurul căzuse. În genunchi, zvârlind cu capul lui cel mare şi văzându-i pe ceilalţi doi că aleargă înainte, trase în cel din faţă şi-l atinse. Trase din nou, dar nu-l nimeri, şi auzi bubuitul armei lui Wilson, şi bivolul din faţă alunecă în bot.

— Trage în celălalt, zise Wilson. Aşa zic şi eu!

Dar celălalt bivol galopa mereu înainte, şi nimeri alături, stârnind praful, şi Wilson trase şi el alături şi ridică un nor de praf, şi atunci Wilson îi strigă: „Hai, e prea departe!” şi-l apucă de braţ şi se urcară în maşină, Macomber şi Wilson căţăraţi pe margini, clătinându-se din cauza terenului accidentat, apropiindu-se mereu de taurul care galopa drept înainte, cu capul avântat. Întins înainte şi cu ceafa ţeapănă.

Erau acum în spatele lui, şi Macomber îşi încarcă arma, scăpând cartuşele pe jos, apăsând pe trăgaci şi apoi lăsându-l liber când ajunseră lângă bivol, şi Wilson zbieră: „Stai!” şi maşina derapă, gata-gata să se răstoarne, şi Macomber căzu în picioare, trase piedica şi ochi cât putu el mai înainte în spatele rotund şi negru care-i galopa pe dinaintea ochilor, ochi şi trase iar şi iar şi iar, şi gloanţele, atingându-şi toate ţinta, după cât putu el să vadă, nu avură totuşi niciun efect. Şi atunci trase şi Wilson, şi bubuitura îl asurzi şi văzu că bivolul se poticneşte. Macomber trase din nou, ochind cu grijă, şi bivolul căzu în genunchi.

— Bravo. Frumoasă treabă. Ăsta-i al treilea.

Macomber fu cuprins de ameţeală, de parc-ar fi băut.

— De câte ori ai tras? întrebă el.

— Numai de trei ori, îi răspunse Wilson. Dumneata ai doborât primul bivol. Cel mai mare. Pe ceilalţi doi te-am ajutat, numai, să-i dobori. Mi-era teamă că se trag la adăpost.

Dumneata i-ai omorât. Eu am făcut numai puţină curăţenie. Ai tras grozav de bine.

— Să mergem la maşină, zise Macomber. Aş vrea să beau ceva.

— Să terminăm mai întâi cu bivolul ăsta, îi spuse Wilson.

Bivolul stătea în genunchi, şi când se apropiară zvârli furios cu capul, mugind turbat, cu ochii micşoraţi de furie.

— Fii atent să nu se ridice în picioare, zise Wilson. Şi apoi: Trage ceva mai într-o parte şi loveşte-l în ceafă, tocmai după ureche.

Macomber ochi cu grijă în mijlocul cefei, care se agita cu furie, şi trase. Capul căzu înainte.

— Asta era, zise Wilson. L-ai atins în şira spinării. Groaznic mai arată, nu?

— Hai să bem ceva, zise Macomber.

Nu se simţise niciodată în viaţa lui atât de bine ca acuma.

Nevasta lui Macomber şedea în maşină albă la faţă.

— Ai fost minunat, dragul meu, îi spuse ea lui Macomber. Ce goană.

— Cam violentă, nu?

— Înspăimântătoare. Niciodată nu mi-a fost atât de frică.

— Haideţi să bem ceva cu toţii, zise Macomber.

— În orice caz, spuse Wilson. Dă-i lui *Memsahib.*

Femeia trase o duşcă de *whisky* de-a dreptul din ploscă şi se-

nfioră uşor când înghiţi băutura. Apoi îi întinse plosca lui Macomber, care i-o dădu lui Wilson.

— A fost grozav de palpitant, zise ea. Mi-a dat o durere de cap teribilă. Totuşi, nu ştiam că e voie să tragi în ei din maşină.

— N-a tras nimeni din maşină, zise Wilson rece.

— Vreau să zic să-i hăituieşti cu maşina.

— De obicei nu se face, spuse Wilson. Dar mi s-a părut că e de ajuns de sportiv în timp ce-i fugăream. E mai riscant să goneşti cu maşina în viteza asta pe un teren plin de gropi şi mai ştiu eu ce decât să-i vânezi mergând pe jos. Bivolii puteau să ne atace de fiecare dată când am tras în ei, dac-ar fi vrut. Aveau toate şansele s-o facă. Totuşi, n-aş vorbi nimănui despre chestia asta. E ilegal, dacă asta voiai să spui.

— Mie mi s-a părut că e foarte necavaleresc, zise Margot, să fugăreşti aceste dobitoace enorme şi neajutorate cu maşina.

— Daa?

— Ce s-ar întâmplă dacă s-ar şti asta la Nairobi?

— În primul rând mi-aş pierde permisul de vânătoare. Şi alte neplăceri, zise Wilson, trăgând o duşcă din ploscă, Aş rămâne fără lucru.

— Adevărat.

— Da. Adevărat.

— Ei, făcu Macomber şi zâmbi pentru prima dată în ziua aceea, acum te are şi pe dumneata la mână.

— Ce drăguţ ştii să vorbeşti tu, Francis, zise Margot Macomber.

Wilson se uită lung la amândoi. „Dacă o scârbă se însoară cu o scârbă şi mai mare, îşi spunea el, ce fel de scârbe or să fie copiii lor?" Cu glas tare zise însă:

— Am pierdut un purtător de puşcă. N-ai observat asta?

— Dumnezeule, nu, spuse Macomber.

— Uite-l că vine, zise Wilson. N-are nimic. O fi căzut pe undeva, după ce-am doborât primul taur.

Purtătorul de puşcă între două vârste se apropia, şchiopătând, cu şapcă lui tricotată, cu tunica de culoare kaki, în şort, şi cu sandale de cauciuc în picioare, întunecat şi scârbit. Apropiindu-se, îi strigă ceva lui Wilson în *swahili,* şi toţi îl văzură pe vânătorul alb că se schimbă la faţă.

— Ce zice? întrebă Margot.

— Spune că primul bivol s-a ridicat în picioare şi s-a ascuns în desiş, zise Wilson cu o voce impasibilă.

— A, făcu Macomber descurajat.

— Vasăzică, se repetă întocmai povestea cu leul, zise Margot, anticipând ce avea să se întâmple.

— Ba n-o să fie deloc cum a fost cu leul, îi spuse Wilson. Nu vrei să mai tragi o duşcă, Macomber?

— Mulţumesc, vreau.

Se aştepta să se simtă din nou cum se simţise şi în povestea

aceea cu leul, dar nu se întâmplă deloc aşa ceva. Pentru prima dată în viaţa lui nu-i era deloc teamă. În loc de teamă se simţea cuprins de un fel de uşoară beţie.

— O să mergem să vedem ce e cu cel de-al doilea bivol, zise Wilson. O să-i spun şoferului să tragă maşina la umbră.

— Ce vreţi să faceţi? întrebă Margot Macomber.

— Sa vedem ce-i cu bivolul, zise Wilson.

— Vin şi eu.

— Vino.

O porniră toţi trei spre locul unde cel de-al doilea bivol, imens şi negru, zăcea în luminiş, cu capul înainte în iarbă, cu coarnele puternice, larg desfăcute.

— Are un cap foarte frumos, zise Wilson. Deschiderea coarnelor e de aproape un metru.

Macomber se uita încântat la bivol.

— Arată groaznic, zise Margot. N-am putea sta la umbră?

— Ba da, spuse Wilson. Uite, se adresă el lui Macomber, şi-i arătă cu degetul înainte. Vezi desişul acela?

— Da.

— Acolo a intrat primul bivol. Purtătorul de puşcă mi-a zis că, atunci când a căzut, bivolul zăcea lungit la pământ. Se uita la noi cum alergam nebuneşte şi la cei doi bivoli care galopau. Şi ridicând privirile, văzu că bivolul se ridică deodată în picioare şi se uită la el. Purtătorul de puşcă a luat-o la goană

cât îl ţineau picioarele, şi bivolul s-a dus încetişor în desiş.

— Nu putem merge acum după el? întrebă nerăbdător Macomber.

Wilson se uită lung la el. „Să mă ia dracu, îşi zise el, dacă omul ăsta nu-i un tip ciudat. Ieri fricos ca un iepure, şi astăzi curajos, ca un leu."

— Nu, să-l mai lăsăm puţin.

— Haideţi, vă rog, la umbră, spuse Margot.

Era albă la faţă şi parcă nu-i era bine.

O porniră spre locul unde era trasă maşina, sub un copac singuratic, cu o coroană larga, şi urcară cu toţii.

— S-ar putea să fi murit în desiş, zise Wilson. Mai aşteptăm puţin, şi ne ducem să vedem ce e cu el.

Macomber era în prada unei bucurii nebuneşti, fără de rost, pe care n-o mai cunoscuse niciodată.

— Dumnezeule, asta zic şi eu că e vânătoare, spuse el. Nu m-am simţit niciodată aşa. Nu era minunat, Margot?

— Mie mi-a fost silă de toată istoria asta.

— De ce?

— Mi-a fost silă, mi s-a făcut scârbă de ce-aţi făcut. Ştii, cred că de-acum înainte n-o să-mi mai fie frică niciodată, îi zise Macomber lui Wilson. S-a întâmplat ceva cu mine după ce-am văzut primul bivol, şi am pornit-o după el. Ca şi cum s-ar fi spart un dig. O stare de pură excitaţie.

— Face bine la ficat, zise Wilson. Ciudate lucruri li se mai întâmplă şi oamenilor.

Faţa lui Macomber strălucea.

— Ştii, cu mine s-a întâmplat ceva, spuse el. Mă simt cu totul altul.

Nevastă-sa nu zicea nimic şi se uita la el în chip ciudat. Şedea rezemată pe banchetă, şi Macomber şedea pe marginea banchetei şi-i vorbea lui Wilson, care se-ntorcea ca să-i vorbească peste spătarul banchetei din faţă.

— Ştii, mi-ar plăcea să încerc din nou să vânez un leu, zise Macomber. Pur şi simplu nu mai mi-e frică de ei. Mai la urma urmei, ce pot să-ţi facă?

— Aşa e, spuse Wilson. Cel mai rău lucru pe care-l pot face e să te omoare. Cum spune asta Shakespeare? Grozav de bine. Să vedem dacă îmi mai aduc aminte. Grozav îi zice. Într-o vreme obişnuiam să-mi recit mie însumi versurile: „Pre legea mea, puţin îmi pasă, un om nu poate muri decât o dată; şi suntem datori lui Dumnezeu cu o moarte, şi, oricum ar fi, cel ce moare anul ăsta nu va muri la anul.”[1] Grozav de frumos, ce zici?

Se simţea foarte stânjenit că a adus în discuţie lucrul acesta, potrivit căruia trăise, dar mai văzuse şi înainte oameni cate deveneau majori, şi asta îl mişca întotdeauna. Nu era vorba de împlinirea celor douăzeci şi unu de ani.

---

[1] Henric al IV-lea, partea a II-a, actul III.

Fusese necesară o întâmplare neobişnuită la o vânătoare, o grăbită intrare în acţiune fără a fi îngrijorat de acest lucru dinainte, pentru ca schimbarea să se producă, şi la Macomber, dar indiferent cum se întâmplase, fapt e că se întâmplase. Uită-te la el, îşi zicea Wilson. Asta-i din cauză că mulţi dintre ei rămân nişte puşti vreme îndelungată, se gândea Wilson. Uneori chiar toată, viaţa. La cincizeci de ani mai arată încă a copii. Faimoşii bărbaţi-băieţi americani, ciudaţi oameni. Dar acuma îi plăcea Macomber. Ciudat tip şi ăsta. Probabil că asta avea să însemne că s-a terminat şi cu înşelatul. Da, asta ar fi un lucru al dracului de bun. Un lucru al dracului de bun. Nefericitul fusese probabil dintotdeauna un fricos. Nu ştiu de unde i-o fi venit. Acuma însă se terminase. N-a avut timp să-i fie frică de bivol. Asta şi faptul că era furios. Şi maşina. În maşină i-a venit totul mai la îndemână. Acum o să înghită foc, nu altceva. Văzuse chestii de astea petrecându-se în acelaşi fel şi în timpul războiului. Mai mult o schimbare decât o pierdere a fecioriei. Frica piere ca după o operaţie. Îi ia locul altceva. Ce are mai de preţ un bărbat. Ceea ce îl face să fie bărbat. Şi femeile ştiu asta. Nu-ţi mai este frică de nimic, ce dracu.

Retrasă în colţul ei, Margaret Macomber se uita la amândoi. Wilson nu se schimbase. Îl vedea pe Wilson aşa cum îl văzuse şi ieri, când îşi dăduse seama pentru prima dată cât de puternic e. Acum însă vedea şi ce schimbare se petrecuse cu Francis

Macomber.

— Ai şi dumneata sentimentul acesta de fericire la gândul a ceea ce se va întâmpla? întrebă Macomber, continuând să-şi exploreze noua sa bogăţie.

— Mai bine să nu vorbim despre asta, zise Wilson privindu-l în faţă. E mult mai distins să spui că ţi-e teamă. Şi ţine minte că o să-ţi mai fie teamă, şi încă de multe ori.

— Totuşi, ai şi dumneata senzaţia asta de fericire când te gândeşti ce-o să facem?

— Fireşte, zise Wilson. Ea există. Dar nu trebuie să vorbim prea mult despre asta. Strică totul. N-ai nicio plăcere de un lucru despre care ai trăncănit prea mult.

— Vorbiţi prostii amândoi, spuse Margot. Aţi fugărit cu maşina nişte dobitoace neajutorate, şi acum vorbiţi de parc-aţi fi nişte eroi.

— Scuză-mă, zise Wilson.

„Am pălăvrăgit cam mult. A şi-nceput să fie îngrijorată", se gândi el.

— Dacă n-ai habar despre ce vorbim, de ce te bagi? o întrebă Macomber pe nevastă-sa.

— Ai devenit aşa, dintr-odată, grozav de viteaz, îi spuse nevastă-sa dispreţuitoare, dar dispreţul ei era cam nesigur; îi era tare frică de ceva.

Macomber începu să râdă, vesel şi firesc.

— Aşa e, *am devenit,* zise el. Chiar aşa e.

— Nu e puţin cam târziu? zise Margot cu amărăciune. Pentru că de mulţi ani ea făcea tot ce se putea, şi de felul în care trăiau acum, împreună, nu putea fi făcut vinovat doar unul dintre ei.

— Nu în ceea ce mă priveşte, zise Macomber.

Margot nu spuse nimic şi se trase şi mai mult în colţul ei.

— Nu crezi că l-am lăsat de ajuns de mult în pace? îl întrebă vesel Macomber pe Wilson.

— Am putea merge să vedem ce se-ntâmplă, zise Wilson. Mai ai vreun glonte dum-dum?

— Purtătorul de puşcă mai are câteva.

Wilson strigă ceva în *swahili,* şi purtătorul de puşcă mai în vârstă, care jupuia căpăţâna unui bivol, se ridică, scoase o cutie de gloanţe dum-dum din buzunar şi i-o aduse lui Macomber, care-şi umplu magazia carabinei şi-şi puse restul gloanţelor în buzunar.

— Poţi să tragi şi cu Springfield-ul, îi zise Wilson. Eşti mai obişnuit cu el. O să lăsăm Manlicher-ul în maşină cu *Memsahib.* Purtătorul dumitale de puşcă o să-ţi ducă arma aceea mai grea. Eu am tunul ăsta prăpădit. Şi acuma să-ţi spun cum e cu bivolii. Păstrase detaliile astea pentru la urmă, deoarece nu voia să-l neliniştească pe Macomber. Când bivolii atacă, atacă cu capul ridicat şi îndreptat înainte. Umflătura coarnelor îi acoperă creierul şi nu poţi să-i tragi în cap. Singurul loc în care-l poţi

lovi e drept în nări. Un alt loc e în piept, sau dacă stai într-o parte, în gât sau între omoplaţi. După ce-au fost loviţi o dată, e foarte greu să-i dobori. Nu trebuie să-ncerci nicio fantezie. Loveşti unde îţi vine mai la îndemână. Au terminat cu jupuitul căpăţânii. Mergem?

Îi chemă pe purtătorii de puşcă, care se apropiată ştergându-şi mâinile, şi cel mai în vârstă dintre ei se urcă în spate.

— O să-l iau numai pe Kongoni, zise Wilson. Celălalt o să stea aici şi o să gonească păsările.

Maşina o porni încet prin luminiş către ostrovul de copaci şi tufărişuri care se-ntindea ca o fâşie de verdeaţă de-a lungul albiei secate a unui râu ce tăia de-a curmezişul poiana, şi Macomber simţi că inima îi bate cu putere şi că gura-i este uscată, dar de asta dată era emoţia, şi nu spaima.

— Pe aici a intrat în tufiş, zise Wilson. Şi către purtătorul de puşcă, în *swahili:* Ia-te după urma de sânge.

Maşina se oprise lângă tufiş. Macomber, Wilson şi purtătorul de puşcă mai în vârstă coborâră. Macomber, uitându-se înapoi, o văzu pe nevastă-sa, cu carabina lângă ea, privindu-l. Îi făcu semn cu mâna, dar ea nu-i răspunse.

Tufărişul era foarte des, şi pământul pe care păşeau era foarte uscat. Pe purtătorul de puşcă îl treceau toate sudorile, Wilson îşi trăsese pălăria peste ochi, şi Macomber se uita drept în ceafa lui roşie. Deodată, purtătorul de puşcă îi spuse ceva lui

Wilson în *swahili* şi alergă înainte.

— Zace mort, acolo, în tufiş, zise Wilson. Bună treabă. Şi sentoarse să-i strângă mâna lui Macomber, şi cum îşi strângeau mâna şi-şi zâmbeau unul celuilalt, îl auziră pe purtătorul de puşcă zbierând ca un nebun şi-l văzură ţâşnind din tufiş într-o parte, ca un crab, şi bivolul repezindu-se la ei, şiroind de, sânge, cu botul întins înainte, cu fălcile încleştate, atacând şi privindu-i cu ochii lui mici de porc, injectaţi. Wilson, care era în faţa lui, îngenunche şi trase, şi Macomber, care trase şi el, fără a-şi auzi împuşcătura, din cauza bubuiturii carabinei lui Wilson, văzu sărind din umflătura enormă a coarnelor ţăndări ca de ţiglă şi capul bivolului zvâcnind; trase din nou în nările larg deschise şi văzu iar coarnele zvâcnind şi ţăndări zburând în aer, şi apoi nu-l mai văzu pe Wilson, şi ochind cu grijă trase din nou, masa enormă a bivolului fiind gata să se prăvale asupra lui şi carabina fiindu-i aproape la acelaşi nivel cu capul repezit înainte, şi văzu ochii mici şi răi şi capul cum începe să se coboare, şi deodată simţi un trăsnet alb, fierbinte, orbitor, că-i explodează în cap, şi asta fu tot ce mai simţi pe lumea asta.

Wilson se aruncase într-o parte, ca să poată trage între omoplaţii bivolului, Macomber rămăsese locului, în picioare, şi trăsese în nări, ochind de fiecare dată puţin mai sus şi lovind coarnele grele, desprinzând din ele aşchii şi ţăndări, ca şi cum ar fi tras într-un acoperiş cu ţiglă, şi *Mrs.* Macomber, din

maşină, trăsese în bivol cu Manlicher-ul de 6,5 când i se păruse că e gata să-l străpungă cu coarnele pe Macomber şi-şi lovise soţul cu vreo două degete mai sus şi mai într-o parte de baza craniului.

Francis Macomber zăcea acuma, cu faţa în jos, la mai puţin de doi paşi de locul în care bivolul căzuse pe-o coastă, şi nevastă-sa se aplecă, în genunchi, deasupra lui. Wilson era lângă ea.

— În locul dumitale, nu l-aş întoarce, îi zise Wilson.

Femeia plângea isteric.

— În locul dumitale, m-aş duce la maşină, spuse Wilson. Unde-i carabina?

Femeia dădu din cap, cu faţa crispată. Purtătorul de puşcă ridică arma de jos.

— Las-o aşa cum e, zise Wilson. Apoi: Du-te şi adu-l pe Abdulla, să fie martor cum s-a-ntâmplat accidentul.

Îngenunche, scoase o batistă din buzunar şi o întinse peste capul cu părul tuns scurt al lui Francis Macomber, aşa cum zăcea acolo. Sângele se scurgea în pământul uscat şi sfânt.

Wilson se ridică şi se uită la bivolul prăvălit pe-o coastă, cu picioarele întinse şi pântecele cu părul rar mişunând de căpuşe. „Frumos bivol, dracul să-l ia, se gândi el maşinal. Cu o deschidere a coarnelor de vreun metru, ba chiar şi mai bine. Chiar şi mai bine.” Îl chemă pe şofer şi-i spuse să întindă o

pătură peste trupul lui Macomber şi să rămână acolo. Şi apoi se duse spre maşină, unde femeia şedea şi plângea într-un colţ.

— Frumoasă treabă ai mai făcut, spuse el cu o voce albă. Şi el te-ar fi părăsit.

— Încetează, zise ea.

— Desigur, e vorba de un accident, zise el. Ştiu asta.

— Încetează, zise ea.

— N-avea grijă, spuse el. O să ai ceva neplăceri, dar am să pun să se ia câteva fotografii, care vor fi folositoare la anchetă. Apoi mai sunt şi mărturiile purtătorilor de puşcă şi ale şoferului. Să n-ai nicio grijă, eşti în regulă.

— Încetează; zise ea.

— Mai sunt al dracului de multe lucruri de făcut, spuse el. Şi trebuie să trimit un camion spre lac, ca să se telegrafieze după un avion care să ne ducă pe toţi trei la Nairobi. De ce nu l-ai otrăvit? În Anglia aşa se face.

— Încetează. Încetează. Încetează, strigă femeia.

Wilson se uită la ea cu ochii lui albaştri şi reci.

— Păi eu am cam terminat, zise el. Eram puţin cam furios. Soţul dumitale începuse să-mi placă.

— O, te rog încetează odată, spuse ea. Te rog, te rog, încetează.

— Aşa e mai bine, zise Wilson. Te rog, e mult mai bine. Acum o să încetez. (*Traducere: Radu Lupan*)

Saul BELLOW

Ceva care să-ţi aducă aminte de mine

Când se întâmplă prea multe, mai multe decât eşti în stare să suporţi, poţi hotărî să-ţi spui că nu se întâmplă nimic anume, că viaţa ta se învârteşte şi se tot învârteşte, ca un platan de pick-up. Apoi într-o zi îţi dai seama că lucrul pe care-l credeai a fi un platan neted, plat şi uniform este de fapt o bulboană, un vârtej. Primele mele informaţii despre activitatea tainică din zilele lipsite de evenimente datează din februarie 1933. Data exactă nu contează prea mult pentru tine. Mi-ar plăcea totuşi să cred că tu, singurul meu copil, vei vrea să ştii de această activitate tainică, întrucât are legătură cu mine. Pe când erai băieţel, erai foarte interesat de istoria familiei. Vei înţelege repede că unui copil nu i-aş fi putut spune ceea ce sunt pe cale să-ţi spun ţie acum. Nu-i vorbeşti despre morţi şi vârtejuri unui acopil – nu în zilele noastre. Pe vremea mea părinţii nu şovăiau să le vorbească copiilor despre moarte şi despre cei morţi. Lucrul despre care nu vorbeau decât rareori era sexul. Noi am descoperit lucrurile în ordine inversă.

Mama mea a murit când eram adolescent. Ţi-am spus adesea lucrul ăsta. Ce nu ţi-am spus e că eu ştiam că era pe moarte şi nu mi-am îngăduit să mă gândesc la asta – iată-ţi platanul

rotativ.

Era în luna februarie, aşa cum ţi-am zis. Să mai adaug data exactă n-ar avea nicio importanţă pentru tine. Trebuie să mărturisesc că eu însumi am evitat să o stabilesc cu precizie.

Chicago, iarna, în armura lui de gheaţă cenuşie, cu cerul aproape şi mersul anevoios.

Eram în ultimul an de liceu şi eram un elev mediocru, în general nepopular, o figură din fundal a liceului. Am evoluat în public doar la săritura în înălţime. Nu aveam deloc condiţie fizică. Un zvâcnet ciudat de ultim moment sau o încordare stranie mă aruncau peste bară. Dar tocmai asta voiau să vadă cei de la şcoală.

În ciuda faptului că nu prea doream să studiez, eram totuşi un tocilar. Eram secretos în ce priveşte viaţa familiei mele. Adevărul e că nu doream să vorbesc despre mama. În plus, nu ştiam încă să exprim în cuvinte stranietatea preocupărilor mele.

Dar să continui cu acea zi semnificativă din prima parte a lui februarie.

A început ca oricare zi de şcoală iarna, la Chicago: o mohoreală banală. Erau câteva grade sub zero, forme vegetale îngheţate în ochiurile de geam, zăpadă adunată în grămezi, gheaţă grunjoasă şi străzile, bloc după bloc, legate laolaltă de plumburiul cerului. Un mic dejun cu fulgi de ovăz, pâine

prăjită şi ceai. Cum întârziasem, ca de obicei, m-am oprit o clipă ca să arunc o privire în camera în care bolea mama. M-am aplecat până lângă ea şi i-am spus:

— Sunt Louie. Merg la şcoală!

A părut să dea din cap. Pleoapele îi erau maronii. Culoarea feţei îi era mult mai deschisă. M-am grăbit să ies, cu cărţile legate cu o curea şi aruncate peste umăr.

Când am ajuns pe bulevard, la marginea parcului, doi bărbaţi mici de statură au năvălit afară din casă cu nişte puşti, s-au rotit de jur-împrejur, au îndreptat armele în sus şi au tras înspre porumbeii aflaţi pe acoperiş. Mai multe păsări au căzut, iar cei doi, nişte tipi mărunţi şi întunecaţi, în cămăşi albe, fâlfâitoare, au adunat trupurile moi şi au fugit înăuntru. Vânători din vremea crizei economice şi vânătoarea lor de la oraş. Câteva clipe după aceea a apărut şi maşina poliţiei, târându-se cu cinşpe kilometri pe oră. Cei doi bărbaţi aşteptară să treacă.

Povestea asta n-avea nimic de-a face cu mine. Am menţionat-o doar fiindcă s-a întâmplat. Am păşit pe lângă petele de sânge şi am traversat, intrând în parc.

În dreapta potecii, în spatele rămurelelor îngheţate de liliac, crusta zăpezii era crăpată. În noaptea moartă şi întunecată Stephanie şi cu mine ne sărutaserăm acolo, ne îmbrăţişaserăm, cu mâinile mele pe sub haina ei din blană de raton, pe sub

bluză, pe sub cămaşă, adolescenţi sărutându-ne fără jenă. Şapca ei din piele neagră îi alunecase pe ceafă. Şi-a descheiat haina moscată, ca să mă simtă mai aproape.

Când m-am apropiat de clădirea şcolii, a trebuit să alerg ca să ajung la poartă înainte de ultimul clopoţel. Ai mei mă avertizaseră: fără necazuri cu profesorii, fără convocări din partea dirigintelui într-o perioadă ca asta. Şi am respectat într-adevăr regulile, chiar dacă dispreţuiam ce făceam la ore. Dar îmi cheltuiam toţi banii pe care puteam pune mâna la librăria Hammersmark. Am citit *Manhattan Transfer*, *Camera fără sfârşit* şi *Portretul artistului în tinereţe*. Făceam parte din cercul de franceză şi eram membru în clubul de dezbateri al elevilor mari. Subiectul de discuţie al clubului pentru acea după-amiază era decizia lui von Hindenburg de a-l alege pe Hitler pentru formarea unui nou guvern. Dar de-acum eu nu mai puteam merge la întruniri. Aveam o slujbă după cursuri. Tatăl meu insistase să-mi găsesc una.

După ore, în drum spre lucru, m-am oprit acasă ca să mănânc o felie de pâine cu o bucată de brânză Wisconsin şi să văd dacă mama era trează. În timpul ultimelor ei zile fusese sedată puternic şi rareori mai spunea câte ceva. Sticla înaltă şi pătrăţoasă de lângă patul ei era plină cu Nembutal, un lichid roşu, transparent. Culoarea acestui lichid era mereu aceeaşi, ca şi cum n-ar fi răbdat nicio nuanţă. Acum, când mama nu se mai

putea ridica din pat ca să se spele pe cap, îi tăiaseră părul. Asta îi făcea faţa mai ascuţită, iar buzele îi erau strânse într-o cută severă. Respiraţia îi era uscată, greoaie, obturată. Storul ferestrei era pe jumătate ridicat. Era festonat în partea de jos şi avea franjuri albi. Pe stradă gheaţa era de un gri întunecat. Zăpada era îngrămădită în jurul copacilor. Trunchiurile lor erau de un negru mineral. Aşteptând iarna în armura lor de aligator, se acoperiseră cu un negru de cărbune.

Chiar şi atunci când era trează, mama nu avea suficientă putere ca să vorbească. Uneori făcea semne. Cu excepţia asistentei medicale, nu mai era nimeni în casă. Tata era la treabă, sora mea îşi luase o slujbă în oraş, fraţii mei erau ocupaţi să dea din coate. Cel mai mare, Albert, era secretar la un avocat din cartierul Loop. Fratele meu Len îmi făcuse rost de o slujbă pe trenurile de navetişti din zona de nord-vest şi o vreme am fost vânzător ambulant: vindeam prin trenuri batoane de ciocolată şi ediţia de seară a ziarelor. Când mama mi-a zis să încetez cu asta, fiindcă veneam prea târziu acasă, eu îmi găsisem deja altă slujbă. Livram flori la domiciliu pentru o florărie de pe North Avenue şi săream dintr-un tramvai în altul, ducând ghirlande şi buchete în toate zonele oraşului. Behrens, florarul, îmi plătea cincizeci de cenţi pentru o după-masă. Cu tot cu bacşişuri, puteam câştiga chiar şi un dolar pe zi. Asta îmi lăsa timp să-mi pregătesc lecţiile la trigonometrie

şi, noaptea târziu, după ce mă întâlneam cu Stephanie, să-mi citesc cărţile. Când toată lumea dormea, într-o tăcere deplină, cu zăpada troienită la ferestre şi, dedesubt, cu lopata portarului râcâind pe ciment şi zdrăngănind uşa cuptorului, eu stăteam în bucătărie. Citeam cărţi interzise, care circulau printre colegii mei, broşuri politice, Prufrock şi Mauberley[1]. Studiam şi cărţi esoterice, dar care erau prea exagerate pentru a le putea comenta cu cineva.

Citeam în timp ce mergeam cu tramvaiul. Cititul îmi acoperea peisajul. De fapt nu erau niciun fel de peisaje – ci mereu aceleaşi privelişti, mereu aceleaşi. Faţadele magazinelor, garajele, depozitele, casele mici de cărămidă, cu verandă.

Oraşul se întindea într-o reţea uriaşă, cu şase blocuri la un kilometru şi cu o linie de tramvai la fiecare a patra stradă. Cum zilele erau scurte şi becurile de pe stradă pâlpâiau slab, seara nămeţii murdari deveniseră o sursă de lumină. Îmi ţineam banii pentru biletul de tramvai în mănuşă, unde monedele se amestecau cu scamele desprinse din căptuşeală. În ziua aceea livram crini la o adresă de la periferie. Crinii erau înveliţi într-o hârtie grosolană, prinsă cu ace. Behrens, cel care îmi spunea unde să merg, era un bărbat cu faţa îngustă şi palidă, care

[1] *The Love Song of J. Alfred Prufrock* (1917), poem de T.S. Eliot. *Hugh Selwyn Mauberley* (1920), poem de Ezra Pound (n.r.).

purta pince-nez. Printre flori, doar el singur părea lipsit de culoare, de parcă ăsta era preţul pe care-l plătea pentru a fi om. Nu risipea cuvintele:

— Această livrare îţi va lua o oră pe oriunde ai lua-o în traficul ăsta, aşa că va fi singura pe ziua de azi. Îi am trecuţi în registru pe oamenii ăştia, dar asigură-te că îţi semnează chitanţa.

N-aş putea spune de ce simţeam o asemenea uşurare când scăpăm de magazin, de mirosul de pământ jilav şi călduţ, de muşchiul des şi cactuşii înţepători, de cutiile de sticlă cu orhidee, de gardenii şi de trandafirii de dus la patul bolnavilor. Preferam plictiseala cărămizilor de pe stradă, a pietrelor de pavaj şi a şinelor de oţel. Mi-am tras în jos, peste urechi, cele trei apărătoare de la căciula mea de patinator-viteză şi am cărat pachetul cel grosolan pe Robey Street. Când tramvaiul a sosit gâfâind, mi-am găsit loc pe bancheta lungă de lângă uşă. Călătorii nu şi-au descheiat hainele. Erau zgribuliţi, precauţi, înfofoliţi şi trişti. Îmi luasem ceva de citit: rămăşiţele unei cărţi fără coperte, cu paginile abia ţinându-se într-un fir de aţă şi nişte urme de lipici. Purtam aceste cincizecişaizeci de pagini în buzunarul hainei mele scurte, din blană de oaie. Cu o singură mână liberă, nu puteam manevra cartea aceea atât de mutilată. Iar în tramvaiul de pe ruta Broadway Clark nici vorbă să pot citi. A trebuit să-mi protejez crinii de călătorii care se clătinau,

ţinându-se de mânerele suspendate, şi de cei care se îmbrânceau în faţă.

Am coborât pe Ainslie Street, ţinând sus pachetul, care avea forma unui zmeu căptuşit. Blocul de apartamente pe care-l căutam avea o curte cu o îngrăditură de fier. Holul obişnuit: podeaua, ce avea în mijloc un sifon de scurgere şi era făcută din bucăţi de ceramică ce formau un mozaic ale cărui spaţii goale se umpluseră cu mizerie, apoi, pe perete, un panou cu cutii poştale din alamă şi cu difuzoarele şi microfoanele de la interfoane. Când am apăsat butonul soneriei, nu s-a auzit nicio voce, în schimb încuietoarea a bâzâit, a scârţâit, a zornăit, iar eu am pătruns din frigul vestibulului exterior în umezeala supra-încălzită din holul interior. La etajul întâi una din cele două uşi de pe palier era deschisă şi pe lângă perete erau înşiraţi şoşoni, galoşi şi cizme de cauciuc. Şi m-am trezit brusc într-o mulţime de oameni care beau. Luminile din casă erau aprinse, deşi mai era o oră şi mai bine până să se întunece. Mormane de haine stăteau înşirate pe scaune şi pe canapele. Evident, în acele zile orice whisky era contrafăcut şi de contrabandă. Ţinând florile cât puteam de sus, eu mi-am croit drum printre cei adunaţi la priveghi. Eram o persoană semioficială. S-a dat de veste: „Lăsaţi puştiul să treacă. Hai, dă-i ’nainte, amice!”

Lungul coridor de trecere era, de asemenea, plin de lume,

dar sufrageria era absolut goală. Acolo, într-un sicriu, zăcea o fată. Deasupra ei un candelabru din sticlă atârna de-o arteră deformată din sârmă izolată cu bandă şi trecută prin tencuiala crăpată. Nu mă aşteptasem să mă pomenesc că mă uit la un sicriu.

O vedeai aşa cum era, fără machiajul celor de la pompe funebre: o fată mai în vârstă decât Stephanie, nu atât de durdulie, subţirică, blondă, cu părul lins, aranjat pe umerii morţi. Toată vitalitatea ei dispăruse; era acum doar o greutate ce apăsa cu totul pe suportul pe care era aşezată, nu întinsă, ci mai degrabă scufundată în acel dreptunghi gri. Am văzut pe obrajii ei ceva ce semăna cu urmele unor degete. Nu mai conta dacă fusese sau nu drăguţă.

O femeie corpolentă, îmbrăcată în negru (în mod cert mama), a deschis uşa batantă de la bucătărie şi m-a văzut stând lângă cadavru. Când mi-a făcut un prim semn să mă apropii, mi s-a părut nemulţumită. Am ajuns lângă ea, iar ea şi-a strâns pumnii şi i-a dus la piept. Mi-a zis să pun florile pe chiuvetă, apoi a scos acele şi a rupt hârtia. Braţe mari, pulpe groase, o claie de păr, nasul scurt, subţire şi roşu. Behrens obişnuia să lege tulpinile crinilor pe nişte beţe subţiri şi verzi. Niciodată nu se întâmpla vreo stricăciune.

Pe placa de scurgere a chiuvetei erau o bucată de şuncă la cuptor, nişte felii de pâine în jurul platoului, un borcan de

muştar franţuzesc şi nişte beţişoare de lemn, cu care să-l poţi întinde. Am văzut, am văzut şi iar am văzut.

Am afişat în faţa femeii o atitudine din cele mai discrete şi mai politicoase. M-am uitat înspre podea, ca s-o scutesc de faţa mea compătimitoare. Dar de ce i-ar păsa ei câtuşi de puţin de discreţia mea? Nu intrasem în toată această poveste decât în calitate de mesager şi servitor. Dacă ea n-avea să-mi studieze comportamentul, pentru cine mă purtam frumos? Iar ea nu voia decât să achite nota şi să mă expedieze. Şi-a apucat poşeta şi şi-a ţinut-o pe lângă corp, aşa cum îşi ţinuse şi mâinile.

— Cât îi datorez lui Behrens? m-a întrebat.

— A spus că e suficient să semnaţi asta.

Dar ea nu avea chef de favoruri. A zis:

— Nu! Nu vreau să mă împovărez cu datorii.

Mi-a dat o bancnotă de cinci dolari, a adăugat un bacşiş de cincizeci de cenţi şi eu am fost cel care a semnat chitanţa, aşa cum am putut, pe şănţuleţele emailate ale chiuvetei. Am împăturit chitanţa de mai multe ori şi mi-am căutat pe sub haina din piele de oaie buzunarul interior, ruşinat că iau bani de la ea de faţă cu fata ei moartă. Nu eu eram obiectul severităţii femeii, dar faţa ei mă înfricoşa întru câtva. Şi-a ridicat aceeaşi privire către pereţi, către uşă. Totuşi eu n-aveam niciun rol aici. Nu era o moarte care să mă privească.

M-am uitat iar în sicriu când mă îndreptam spre ieşire, de

parcă aş fi vrut să mai citesc o dată chipul simplu al fetei. Şi apoi, ajuns pe scări, am început să scot paginile din buzunarul hainei mele de oaie, iar în vestibul am căutat frazele pe care le citisem cu o noapte înainte. Da, iată-le:

Natura nu poate îndura forma umană în cadrul sistemului ei de legi. Când e lăsată în seama ei, fiinţa umană pe care o ştim e redusă la ţărână. Forma noastră e cea mai desăvârşită formă din câte se găsesc pe pământ. Lumea vizibilă ne susţine până ce viaţa ne părăseşte, după care trebuie să ne distrugă cu totul. Şi-atunci unde este lumea din care provine forma umană?

Dacă ai înghiţit nişte mâncare şi apoi ai murit, acea îmbucătură care te-ar fi hrănit în viaţă îţi va grăbi descompunerea în moarte.

Asta însemna că natura nu creează viaţă, ci doar o găzduieşte.

În acele zile citeam multe asemenea cărţi. Dar cartea pe care o citisem cu o noapte în urmă m-a pătruns mai adânc decât celelalte. Tu, singurul meu copil, cunoşti prea bine obsesia mea şi pofta mea de-o viaţă pentru lumile de dincolo. De-atâtea ori te-am plictisit vorbindu-ţi despre spirit sau pneuma şi despre continuitatea dintre spirit şi natură. Erai prea binecrescut, dar şi suficient de raţional ca să iei în serios asemenea termeni. Aş putea adăuga, citând un savant renumit, că ceea ce e plauzibil nu are neapărat nevoie de dovezi. N-o să mai insist cu asta.

Totuşi ar rămâne un gol în tot ce încerc să-ţi povestesc dacă aş lăsa pe dinafară importanta mea carte – şi, la urma urmei, asta este o istorisire, nu o argumentaţie.

În fine, mi-am îndesat paginile la loc în buzunarul hainei de oaie şi apoi n-am prea ştiut ce să mai fac. Era ora patru, n-aveam alte livrări de făcut şi parcă nu eram pregătit să merg acasă. Aşa că am pornit-o prin zăpadă pe Argyle Street, unde cumnatul meu lucra ca dentist, gândindu-mă că am putea merge împreună spre casă. Mi-am pregătit o explicaţie pentru faptul că apăream aşa la el la cabinet. „Am fost în North Side cu o livrare de flori, am văzut o fată moartă zăcând în sicriu, mi-am dat seama cât de aproape eram de tine şi am venit aici". De ce trebuia să dau seamă de comportamentul meu inocent dacă *era* inocent? Poate fiindcă obişnuiam întotdeauna să mă preocup intens de lucrurile interzise. Fiindcă eram mereu acuzat. Fiindcă adunasem o căruţă întreagă de decepţii – dar autoanaliza, care odinioară mă fascina, acum devenise obositoare.

Cabinetul cumnatului meu era la primul etaj al unei clădiri înalte, dar fără lift: PHILIP HADDIS, D.D.S. Trei ferestre cu arcade la colţul rotunjit al clădirii îţi ofereau o privelişte cuprinzătoare a străzii şi a lacului care se deschidea spre est şi pe care pluteau blocuri de gheaţă de formă neregulată. Uşa cabinetului era deschisă şi când am pătruns în micuţa şi

întunecata sală de aşteptare (care n-avea ferestre) şi nu l-am văzut pe Philip lângă scaunul dentar mare, înclinat pe spate, am crezut că, poate, intrase în laborator. Era un tehnician dentar bun şi îşi modela singur o mare parte din lucrări, ceea ce îl ajuta să facă economii serioase.

Philip nu era înalt, dar era foarte masiv. Un bărbat voinic. Mânecile halatului alb îi stăteau strânse pe braţele dezgolite şi groase. Puterea braţelor sale ieşea la iveală în cazul extracţiilor dentare. Mulţi pacienţi erau trimişi la el pentru extracţii.

Când n-avea nimic anume de făcut, stătea el însuşi în scaunul dentar şi studia ziarul de curse de cai *Racing Form* între picioruşul îndoit, ca de gândac, al frezei, flacăra lămpii de gaz şi apa care ţâşnea în jeturi şi se rotea pe pereţii scuipătoarei de sticlă verde. Mirosul de ţigară era întotdeauna pătrunzător. În centrul cabinetului dentar stătea un ceas sub un clopot de sticlă. Patru greutăţi aurite se roteau la baza lui. Era un cadou din partea mamei mele. Priveliştea de la fereastra din mijloc era fragmentată de un lanţ care nu putea fi cu mult mai mic decât cel care oprise flota britanică pe fluviul Hudson. Acest lanţ susţinea firma unui farmacist – un mojar şi un pistil, înconjurate de beculeţe. Afară nu mai era multă lumină. La amiază cursese nestăvilită; până la patru se şi consumase. Pe o parte zăpada adunată în nămeţi se făcea albastră, iar pe cealaltă magazinele îi dădeau o strălucire caldă.

Laboratorul dentistului era într-o debara. Philip, care nu se formaliza, făcea uneori pipi în chiuvetă. Avea cale lungă până la toaletă din capătul celălalt al clădirii, iar coridorul era format doar din doi pereţi: un tunel de tencuială şi o mochetă fixată cu leucoplast. Philip detesta să meargă până în capătul celălalt al holului.

Nu era nimeni nici în laborator. Poate că Philip se dusese să-şi ia o ceaşcă de cafea de la dozatorul de sucuri din prăvălia de jos. Sau era posibil să stea la taclale cu Marchek, doctorul cu care împărţea apartamentul unde erau amenajate cabinetele. Uşa de trecere nu era niciodată închisă şi uneori mai stătusem în scaunul pivotant al lui Marchek cu un tratat de ginecologie în braţe, studiind ilustraţiile color şi memorând denumirile latineşti.

Geamul înstelat de la uşa lui Marchek era întunecat şi am presupus că nu era nimeni în cabinetul lui, dar când am intrat, am observat o femeie goală întinsă pe masa de examinare. Nu dormea. Părea că se odihneşte. Dându-şi seama că eram acolo, a tresărit şi apoi, fără grabă, agitându-se cât mai puţin, s-a întins înspre haine, care erau puse grămadă pe biroul doctorului Marchek. Şi-a luat combinezonul şi l-a întins pe abdomen, fără să-l desfacă. Era ameţită? Sedată? Nu, pur şi simplu făcea totul pe îndelete, se purta cu o moleşeală aţâţătoare. Nişte fire îi conectau frumoasele încheieturi la un

aparat medical plasat pe o măsuţă cu rotile.

Cel mai potrivit lucru ar fi fost să mă retrag, dar era deja prea târziu să fac asta. Şi apoi femeia nu dădea niciun semn că i-ar fi păsat dacă plecam sau rămâneam. Nu şi-a tras combinezonul peste sâni şi nici măcar nu şi-a apropiat coapsele. Părul din zona pubiană se despărţea în două. Se simţeau mirosuri sărate, acide, întunecate, dulci. Efectul a fost instantaneu: m-am excitat foarte tare. Femeii îi lucea fruntea şi avea o privire epuizată. Credeam că am ghicit ce făcuse, dar, pe de altă parte, camera era în semiîntuneric şi am preferat să evit orice gând clar. Îndoiala părea mult mai potrivită. Sau echivocul.

Mi-am amintit că Philip pomenise, în stilul lui leneş şi nonşalant, de un „proiect de cercetare" care se desfăşura în cabinetul de alături. Doctorul Marchek măsura reacţiile partenerilor în timpul actului sexual. „Ia oameni de pe stradă, îi convinge să vină cu el sus şi pretinde că face grafice. De fapt o face de plăcere. Partea ştiinţifică e un rahat".

Aşadar, femeia goală era subiectul unui experiment.

Eu mă pregătisem să-i povestesc lui Philip despre fata moartă de pe Ainslie Street, dar sicriul, bucătăria, şunca şi florile erau la fel de departe de mine ca sloiurile de gheaţă de pe lac şi răceala ucigătoare a apei.

— De unde ai venit? m-a întrebat femeia.

— De alături... din cabinetul stomatologic.

— Doctorul tocmai urma să mă dezlege şi trebuie să scap de-aici. Poate te descurci tu cumva cu firele astea.

Dacă Marchek era cumva în cămăruţa de alături, nu mai putea ieşi acum, după ce auzise voci. Pe când femeia şi-a ridicat amândouă braţele, ca să pot desface cataramele, sânii i s-au înălţat, iar când m-am aplecat peste ea, izul corpului ei m-a făcut să mă gândesc la cartoanele ondulate şi maronii dintr-o cutie din care ciocolatele au fost mâncate: mirosul dulce lăsat de ele, combinat cu mirosul înţepător al cartonului. Deşi mă împotriveam din răsputeri, în minte mi-a răsărit pieptul mamei mele, mutilat de operaţiile împotriva cancerului. Ţesuturile cicatrizate, ca nişte cioturi. Mi-am mai amintit şi ochii închişi ai lui Stephanie şi faţa ei ce mă săruta... orice, numai să alung atracţia faţă de femeia asta goală. În timp ce-i desfăceam cataramele, mi-a trecut prin minte ideea că, în loc s-o eliberez pe ea, mă încătuşam pe mine. Eram singuri în cabinetul tot mai întunecat şi îmi doream ca ea să-şi strecoare mâna pe sub haina mea din piele de oaie şi să desfacă în locul meu cureaua.

Dar când s-a văzut cu mâinile libere, ea şi-a şters gelul de pe încheieturi şi a început să se îmbrace. A început cu sutienul, aranjându-şi de mai multe ori sânii în cupe, iar când mâinile i s-au răsucit la spate, ca să-l încheie, s-a aplecat mult înainte, ca

şi cum ar fi trecut pe sub o creangă joasă. Celulele corpului meu erau ca albinele, tot mai îmbătate de mierea sexuală (mă aştept ca asta să schimbe imaginea bunicului Louie, bătrânul pe care ţi-l aminteşti într-un fel sau altul, dar niciodată ca pe un stup de albine erotice).

Dar nu puteam fi orb la comportamentul femeii tocmai acum. Era foarte evident: se dezvăluia dinadins. I-am văzut faţa din profil şi, deşi era aplecată, nu era nicio îndoială că zâmbea. Ca să folosesc o expresie din anii ’30, mă juca în foi de viţă. Ştia că eram pe cale să cad în nas. Şi-a încheiat fiecare năsturel cu o încetineală voită – iar bluza ei avea cel puţin douăzeci de nasturi –, dar de la mijloc în jos era încă goală. Deşi eram atât de neînsemnaţi, ea şi cu mine, un puşti de liceu şi o paraşută, aveam principalele unelte de care trebuia să ne folosim. Şi dacă am fi ajuns să mergem mai departe, nimic din ce s-ar fi întâmplat n-ar fi trecut dincolo de aceşti pereţi. Ar fi rămas doar între noi şi nimeni n-ar fi aflat nimic niciodată. Doar că Marchek, pseudo-experimentatorul, probabil aştepta nerăbdător în cămăruţa de alături. Bătrânul medic de familie trebuie să fi fost jenat şi furios. Şi, mai mult, cumnatul meu, Philip, se putea întoarce în orice moment.

Când femeia a coborât de pe masa învelită în piele, şi-a apucat piciorul şi a zis că a făcut un cârcel. Şi-a ridicat un călcâi pe scaun şi şi-a frecat pulpa, înjurând în surdină şi rotindu-şi

privirea în jur, cu ochi strălucitori şi umezi. Apoi, după ce şi-a tras fusta şi şi-a prins ciorapii de cureluşele portjartierului, şi-a vârât picioarele în pantofii cu toc şi a şchiopătat în jurul scaunului, ţinându-se de el. A spus:

— Poţi să-mi dai, te rog, haina? Pune-mi-o doar peste umeri.

Purta şi ea blană de raton. În timp ce luam haina din cuier, mi-am dorit să fi fost altceva. Dar haina lui Stephanie era mai nouă decât asta şi de două ori mai grea. Pielicelele celei de aici se scorojiseră, iar blana era subţire. Femeia o pornise deja spre uşă şi s-a aplecat uşor când i-am pus haina pe umeri. Cabinetul lui Marchek avea propria sa ieşire pe coridor.

În capul scării femeia m-a rugat s-o ajut să coboare. Am spus că da, desigur, o voi face, dar voiam să mă mai uit o dată după cumnatul meu. Pe când îşi înnoda fularul de lână sub bărbie, mi-a zâmbit, cu o încreţire orientală a pleoapelor.

Nu ar fi fost corect să nu-l caut pe Philip. Speranţa mea era că o să-l văd întorcându-se, venind alene pe coridorul îngust, cu mersul lui legănat şi neglijent. Nu cred că-ţi aminteşti de unchiul Philip. Jucase fotbal la colegiu şi încă avea înfăţişarea unui atacant, cu muşchii antebraţului masivi şi umflaţi. (Pe stadionul Soldier Field azi ar arăta nesemnificativ din punct de vedere fizic, dar la vremea lui era ceea ce se cheamă un om puternic.)

Dar acolo nu era decât fâşia aceea lungă de mochetă,

desfăşurată pe mijlocul văii dintre cei doi pereţi, şi nimeni care să vină să mă salveze. M-am întors în biroul lui. Dacă aş fi dat peste un pacient aşezat pe scaun şi l-aş fi văzut pe Philip uitându-i-se în gura căscată, aş fi intrat din nou în normalitate şi n-aş fi fost nevoit să accept provocarea femeii. Alternativă era să-i spun că nu pot merge cu ea, că Philip mă aştepta şi că urma să plecăm împreună spre Northwest Side. Stând în cabinetul pustiu, am meditat la această minciună, aplecându-mi capul, ca să nu văd ceasul acela, cu greutăţile lui rotunde balansându-se fără zgomot. Apoi am scris pe blocnotesul lui Philip „Am trecut pe-aici. Louie". I-am lăsat biletul pe şezutul scaunului.

Femeia îşi strecurase braţele în mânecile hainei sale epatante, de studentă, şi îşi sprijinea dosul îmblănit de balustradă. Îşi tot apropia şi îndepărta de faţă oglinjoara de la pudrieră, iar când am apărut eu, a închis cu zgomot pudriera şi a aruncat-o în poşetă.

— Te mai necăjeşte cârcelul?

— Acum e şi-n spate, în partea de jos.

Am coborât împreună foarte încet, punând ambele picioare pe fiecare treaptă. M-am întrebat ce ar fi făcut dacă aş fi sărutat-o. Probabil că ar fi râs de mine. Nu mai eram între patru pereţi, unde s-ar fi putut întâmpla orice. În stradă spaţiul era nemărginit. Habar n-aveam cât de departe mergeam, cât de

departe voi fi în stare să merg. Deşi ea era cea care pretindea că are dureri, de fapt eu mă simţeam bolnav. Mi-a cerut să-i susţin spatele cu mâna în zona taliei şi astfel am descoperit ce acţiune extraordinară puteau desfăşura şoldurile ei. La o petrecere auzisem o femeie mai în vârstă spunându-i altei doamne „Ştiu cum să-i fac să ia foc". Mie mi-a fost de-ajuns atâta.

Pentru un băiat de şaptesprezece ani nu era nevoie de vreo tehnică specială, poate nici măcar de invitaţia de a o sprijini cu braţul, pentru a simţi acea complexă mişcare erotică a posteriorului ei. Deja văzusem femeia pe masa de examinare a lui Marchek şi, de asemenea, îi simţisem întreaga greutate când se sprijinise... când îşi rezemase de mine întreaga ei substanţă feminină. Mai mult, ea ştia tot ce-i în capul meu. Ea era lucrul la care mă gândeam necontenit – şi cât de des se întâmplă ca gândul să-şi întâlnească obiectul în asemenea împrejurări, când obiectul ştie că a fost găsit? Femeia îmi ştia aşteptările. Ea, în carne şi oase, ea era chiar întruparea acestor aşteptări. Nu puteam să jur că era o prostituată, o târfă. Putea să fi fost o fată obişnuită, de familie, căreia îi făcea plăcere să agaţe bărbaţi, să se poarte deşucheat, să se amuze pe seama mea, să-mi joace un renghi sexual, aşa cum făceau uneori oamenii în acele zile.

— Încotro ne îndreptăm?

— Dacă trebuie să pleci, mă descurc şi singură, a spus ea. Merg pe Winona Street, de cealaltă parte a lui Sheridan Road.

— Nu, nu. Te însoţesc până acolo.

M-a întrebat dacă eram încă la şcoală, arătând cu degetul spre paginile tipărite din buzunarul hainei.

Am observat. Pe când treceam pe lângă un magazin de fructe (unde, în vitrina luminată, un băiat de vârsta mea golea o ladă cu portocale), am remarcat că, în ciuda culorii de lapte a pielii ei, ochii îi erau extrem-orientali şi negri.

— Probabil că ai vreo şaptesprezece ani, a spus ea.

— Exact.

Umbla cu pantofi eleganţi prin zăpadă şi făcea fiecare pas cu grijă.

— Ce vrei să te faci? Ţi-ai ales deja o meserie?

N-aveam nicio treabă cu meseriile. Chiar niciuna. Existau contabili şi ingineri care lucrau la benzile de îmbuteliere a conservelor. În timpul marii crize economice profesiile erau inutile. Prin urmare, erai liber să faci ceva ieşit din comun. Dacă n-aş fi fost aproape bolnav de excitare, aş fi putut să-i zic că nu cutreieram oraşul prin tramvaie ca să fac un ban sau ca să fiu de folos familiei, ci ca să surprind înfăţişarea acestui oraş plictisitor, deprimant, urât, nesfârşit şi putred. Nu mi-ar fi putut trece atunci prin minte, dar acum da, înţeleg că scopul meu era să interpretez acel loc. Puterea lui era enormă. Dar la

fel era, potenţial, şi a mea. Refuzam cu desăvârşire să cred, fie şi preţ de o clipă, că oamenii de aici făceau ceea ce credeau că fac. Dincolo de viaţa vizibilă a acestor străzi se afla viaţa lor reală, în spatele fiecărui chip era chipul real, iar îndărătul fiecărei voci şi al cuvintelor ei – tonul adevărat şi mesajul real. Desigur, nu aveam de gând să zic asemenea lucruri. La acea vreme ar fi fost mult peste puterile mele. Eram totuşi un puşti cu vocea în schimbare, „La-di-da", cum îmi spunea, ironic şi batjocoritor, fratele meu mai mare, Albert. Un ţel înalt în adolescenţă te expune la aşa ceva.

Dar pe moment o fată încântătoare, atrăgătoare sexual, mă prinsese în siajul ei. Nu aveam de unde să bănuiesc unde eram condus, nici cât de departe, nici cu ce avea să mă surprindă şi nici care vor fi consecinţele.

— Aşadar, dentistul e fratele tău?

— Cumnatul. Soţul surorii mele. Locuiesc cu noi. Vrei să ştii cum e el? E un tip de treabă. Îi place să-şi închidă cabinetul vinerea şi să meargă la curse. Mă ia la meciuri de box. Apoi, în spatele drogheriei e un joc de pocher...

— *El* nu se plimbă cu cărţi prin buzunare.

— Păi... nu, nu se plimbă. Zice: „La ce bun? Sunt prea multe ca să poţi să ţii pasul sau să recuperezi. N-ai putea s-o faci nici într-o mie de ani, aşa că de ce să te chinui degeaba?" Sora mea vrea ca el să-şi deschidă un cabinet în Loop, dar ar fi prea

multă bătaie de cap. Cred că el e partizanul inerţiei. Nu e dispus să facă mai mult decât face deja.

— Şi tu ce citeşti? Despre ce-i vorba acolo?

Nu mi-am propus să discut nimic cu ea. Nu eram în stare. În acele clipe aveam în minte ceva complet diferit.

Dar să zicem că aş fi fost în stare să explic. Fiecare om are responsabilitatea de a răspunde la întrebări autentice: „Vedeţi, domnişoară, aceasta este lumea vizibilă. Trăim în ea, îi respirăm aerul şi ne hrănim din substanţa ei. Totuşi când murim, materia se întoarce în materie şi noi suntem anihilaţi. Prin urmare, cărei lumi îi aparţinem de fapt, acestei lumi a materiei sau alteia, de la care materia îşi primeşte ordinele?"

Nu există prea mulţi oameni dornici să discute despre asemenea concepte. O făceau să-şi piardă răbdarea până şi pe Stephanie. Ea zicea: „Când mori, mori. Asta e. Mort înseamnă mort". Ei îi plăcea să se distreze. Şi când nu o duceam eu în centru, la Teatrul Oriental, nu refuza compania altor băieţi. Venea şi-mi povestea după aia poantele acelea de vodevil vulgar. Mi se pare că Teatrul Oriental făcea parte din circuitul naţional de divertisment. Jucau acolo Jimmy Savo, Lou Holtz şi Sophie Tucker. Uneori eu eram prea solemn pentru Stephanie. Când îl imita pe Jimmy Savo cântând „Râule, stai departe de uşa mea", lipindu-şi genunchii şi încordându-se toată, nu mă dădea pe spate şi era dezamăgită.

Ai fi crezut că acea carte sau fragmentul acela de carte din buzunarul meu era un talisman dintr-un basm, care deschidea porţile castelului sau mă ducea în zbor pe vârfurile munţilor. Totuşi când femeia m-a întrebat ce era, am fost prea confuz ca să-i spun. Să nu uităm că încă îmi mai ţineam mâna aşa cum mi se spusese, pe talia sa, tulburat de acel necontenit balans sexual al mişcărilor ei. Descopeream ce voise să spună doamna aceea de la petrecere cu „Ştiu cum să-i fac să ia foc". Aşa că, desigur, nu eram deloc în stare să vorbesc despre sine şi despre voinţă sau despre secretele sângelui. Da, credeam că din cunoaşterea superioară se împărtăşesc toate fiinţele omeneşti. Oare ce altceva ne ţinea laolaltă, dacă nu această forţă ascunsă îndărătul conştiinţei cotidiene? Dar nici nu se punea problema ca în acel moment să pot vorbi coerent despre asta.

— Nu-mi poţi spune? a întrebat ea.

— Am cumpărat-o cu cinci cenţi de la o tarabă de chilipiruri.

— Aşa îţi cheltuieşti tu banii?

Am presupus că dorea să insinueze că nu mi-i cheltuiesc cu fetele.

— Şi dentistul este un om de treabă, un tip comod, a continuat ea. Ce zice el despre asta?

Am încercat să-mi trec în revistă amintirile. Ce mi-a zis Philip Haddis? A zis că sula învârtoşată nu are conştiinţă. În acel moment asta era tot ce-mi venea în minte. Pe Philip îl

amuza să stea de vorbă cu mine. Era un tovarăş bun. Dacă Philip era îngăduitor, fratele meu Albert, răposatul tău unchi, era dur. Albert ar fi avut ce să mă înveţe dacă ar fi avut încredere în mine. Pe vremea aia era student la seral, făcea Dreptul şi lucra ca funcţionar pentru Rowland, congresmanul scandalagiu. Era colectorul lui Rowland şi acesta îl angajase nu ca să-l înveţe legile, ci ca să adune fonduri. Philip îl suspecta pe Albert că băga câte ceva şi-n buzunarul lui, fiindcă fratele meu se îmbrăca elegant. Purta un melon (numit pe vremea aia „călduroasa de Baltimore"), o haină din păr de cămilă şi pantofi de mafiot, cu vârful ascuţit. Faţă de mine Albert era plin de dispreţ. Spunea: „Nu înţelegi nici cât un rahat! N-o să înţelegi niciodată".

Ne apropiam de Winona Street şi când urma să ajungem lângă clădirea ei, aveam să devin complet inutil, iar ea o să mă trimită la plimbare. O să mai văd doar strălucirea geamului şi cum se strecoară ea înăuntru. Deja cotrobăia prin geantă după chei. Deja nu îi mai sprijineam posteriorul, ci mă pregăteam să murmur „La revedere", când ea m-a surprins cu o mişcare laterală a capului, prin care mă invita să intru. Cred că sperasem (cu o speranţă contaminată sexual) că mă va lăsa în stradă. Am urmat-o printr-un culoar placat cu gresie şi am intrat după ea pe uşa interioară. Casa scărilor era încălzită teribil de nişte radiatoare alimentate cu cărbune, luminatorul,

aflat cu trei etaje mai sus, vălurea, iar tapetul se dezlipise, se bombase şi se ondulase. Mi-am ţinut respiraţia. Nu puteam inspira în plămâni căldura aceea.

Aici fusese cândva o locuinţă de lux, construită pentru bancheri, brokeri şi diverşi inşi înstăriţi, cu profesii liberale. Acum clădirea era ocupată de locatari temporari. În camera largă din faţă, cu uşi mari de sticlă, se juca un joc de noroc, în camera următoare oamenii beau sau moţăiau pe canapelele vechi. Femeia m-a condus prin ceea ce fusese odată un bar privat – o parte din mobilier mai era încă la locul lui. Apoi am urmat-o prin bucătărie: aş fi mers oriunde, fără să pun vreo întrebare. În bucătărie nu era niciun semn că cineva ar fi gătit acolo – nici oale, nici veselă. Linoleumul se zdrenţuise, iar la capete ieşeau din el fibre maronii, ca firele de păr.

Femeia m-a dus pe un coridor mai îngust, paralel cu cel principal.

— Am o cameră care odinioară a fost a servitoarei, mi-a spus ea. Priveliştea spre alee e plăcută şi am propria mea baie.

Şi iată-ne înăuntru, într-un spaţiu aproape gol. Deci aşa acţionau târfele – presupunând că ea era o târfă. O podea goală, un pat îngust, un scaun lângă fereastră, un dulap de haine rezemat într-o rână de perete. M-am oprit sub lampa care atârna din tavan, în timp ce ea a trecut în spatele meu, ca pentru a mă studia. Apoi m-a îmbrăţişat din spate şi m-a

sărutat uşor pe gât, mai mult promiţător decât concret. Pudra ei de faţă – sau, poate, rujul – avea o aromă ca de banană verde. Inima mea nu mai bătuse niciodată atât de tare. Ea a spus:

— Ce-ar fi să merg un pic la baie şi să mă pregătesc până ce tu te dezbraci şi te întinzi în pat? Pari un băiat bine educat şi ordonat, aşa că, uite, lasă-ţi hainele pe scaun. Nu cred că vrei să le azvârli pe jos.

Tremurând (căci asta părea a fi singura încăpere neîncălzită din casă), m-am apucat să-mi dau jos hainele şi am început cu cizmele de iarnă cu talpă zimţată. Haina din piele de oaie am atârnat-o pe spătarul scaunului. Mi-am îndesat şosetele în cizme şi apoi mi-am ridicat picioarele goale, din pricina mizeriei de pe podea. Mi-am dat jos tot ce aveam pe mine, ca pentru a disocia cămaşa şi lenjeria de corp de orice avea să se întâmple, astfel ca trupul meu să fie singurul vinovat. Unicul lucru pe care nu-l puteam exclude. Când am tras la o parte cuvertura şi m-am strecurat dedesubt, m-am gândit că paturile de la închisoarea Bridewell erau la fel ca ăsta. Nu exista faţă de pernă, aşa că mi-am pus capul direct pe pânza de doc a pernei. Afară se vedeau firele reţelei electrice întinse între stâlpi ca liniile portativului pe hârtie, doar un pic lăsate, cu izolatorii de sticlă arătând ca nişte pâlcuri de note muzicale. Femeia nu pomenise nimic de bani. Pentru că mă plăcea. Nu-mi venea să cred că sunt atât de norocos – noroc cu iz de dezastru. M-am

ascuns în patul metalic îngust, ca de închisoare, ce nu fusese gândit pentru doi. Mai simţeam şi că nu voi mai putea să mă ţin dacă mă lăsa să aştept prea mult. Şi ce chestii femeieşti făcea ea acolo: se dezbrăca, se spăla, se parfuma, se schimba?

Brusc, femeia a ieşit. Doar aşteptase, nimic altceva. Purta încă haina de raton, ba chiar şi mănuşile. Fără să se uite la mine, a păşit foarte repede, aproape alergând, şi a deschis fereastra. De cum s-a deschis geamul, înăuntru a intrat un val de aer rece, iar eu m-am ridicat brusc în pat, dar era prea târziu ca s-o opresc. Mi-a luat hainele de pe spătarul scaunului şi le-a azvârlit afară. Au căzut pe alee. Am ţipat:

— Ce faci?

Dar ea refuza în continuare să întoarcă privirea. A fugit afară, legându-şi fularul sub bărbie, şi a lăsat uşa deschisă. I-am auzit pantofii cu toc tropăind în cadenţă accelerată pe hol.

Nu puteam să alerg după ea, nu-i aşa, şi să mă înfăţişez în pielea goală înaintea celor din apartament. Ea pe asta mizase. Când am intrat, probabil că îi făcuse un semn omului cu care lucra, iar el a aşteptat pe alee. Când am dat fuga să mă uit afară, hainele îmi fuseseră deja adunate. Am apucat să văd doar spatele cuiva cu o legătură sub braţ, care se îndepărta în grabă pe aleea dintre două garaje. Aş fi putut să-mi trag cizmele – pe acelea mi le lăsase – şi să sar de la fereastra parterului, dar n-aş fi putut să-l urmăresc pe bărbat prea mult timp şi în câteva

minute m-aş fi pomenit pe Sheridan Road, gol şi îngheţat.

Văzusem odată un beţivan în salopetă şi cu capul însângerat, care se clătina şi urla pe stradă după ce fusese trântit la pământ şi bătut măr. Eu nu aveam nici măcar cămaşă ori izmene. Eram la fel de gol cum fusese femeia în cabinetul doctorului. Fusesem deposedat de tot, inclusiv de cei cinci dolari pe care-i încasasem pentru flori. Şi de haina din piele de oaie pe care mi-o cumpărase mama anul trecut. Plus cartea, fragmentul unei cărţi fără titlu, cu autor necunoscut. Asta s-ar fi putut să fie cea mai serioasă pierdere dintre toate.

Acum mă puteam gândi pe cont propriu la lumea căreia îi aparţineam cu adevărat – dacă era asta sau alta.

Am închis fereastra şi m-am dus să încui uşa. Camera nu părea locuită, dar ce-ar fi fost dacă avea totuşi un chiriaş, iar acesta ar fi năvălit acum înăuntru şi m-ar fi luat la bătaie? Din fericire, uşa avea zăvor. L-am tras şi am gonit prin cameră, căutând ceva de îmbrăcat. În dulapul strâmb nu erau decât nişte umeraşe de sârmă, iar în baie doar un prosop mic din bumbac, pentru mâini. Am smuls pătura de pe pat. Dacă i-aş fi făcut o despicătură, aş fi putut s-o trag pe cap ca pe un poncho, dar era prea subţire ca să m-ajute în gerul de afară. Când am tras scaunul lângă dulap şi m-am urcat pe el, am văzut deasupra o rochie şi un halat de noapte matlasat. Într-o pungă de hârtie maronie se găsea o beretă croşetată, de culoare

cafenie. Eram nevoit să mă îmbrac cu lucrurile astea. Nu aveam de ales.

Am socotit că trebuia să fie în jur de ora cinci. Philip nu avea un program fix. Nu pierdea vremea prin cabinet, în eventualitatea (puţin probabilă) că o să apară cineva cu o durere de dinţi. După ultimul client încuia şi plecă. Nu se îndrepta neapărat spre casă; nu era prea dornic să se întoarcă acolo. Dacă voiam să-l prind, trebuia să alerg. Mi-am croit drum afară din apartament în cizme, rochie, beretă şi halat de casă. Nimeni un mi-a arătat măcar vreun grăunte de interes. Mai mulţi oameni (Philip i-ar fi numit „temporari") se îngrămădiseră înăuntru; era chiar posibil ca şi omul care-mi şterpelise hainele de pe alee să se fi întors şi să fie printre ei. Căldura de pe casa scării era acum înăbuşitoare şi tapetul mirosea a ars, de parcă era pe punctul să ia foc. În stradă am fost lovit de un vânt dinspre nord, venit direct de la Pol, aşa că rochia şi halatul matlasat nu mă ajutau deloc. Alergam totuşi şi nu aveam vreme s-o simt.

Philip ar fi zis: „Cine era paraşuta aia? Unde te-a agăţat?" Philip era imperturbabil şi întotdeauna blând, iar eu îl amuzam. Anna îl sâcâia cu exemplul fraţilor ei ambiţioşi: ei făceau bani, se descurcau, citeau cărţi. Nu puteai să-l învinuieşti pe Philip pentru că era mulţumit. Am anticipat ce avea să spună: „Ai făcut-o? Atunci măcar n-o să te alegi cu vreo

blenoragie". Depindeam de Philip, fiindcă n-aveam nimic, nici măcar şapte cenţi pentru biletul de tramvai. Puteam fi totuşi sigur că el n-o să-mi facă morală şi că o să îmi găsească nişte haine, o să ia împrumut un pulover de pe la cunoştinţele lui din împrejurimi sau o să mă ducă la magazinul Armatei Salvării de pe Broadway, dacă mai era deschis. Ar face asta în felul lui cumpănit, lent, obstinat. Nici măcar dansul nu-l făcea să se grăbească. Atunci când dansa foxtrot, punea muzica la o turaţie mai redusă, ca să se potrivească la ritmul lui, şi îşi apăsa obrazul peste al Annei. Afişa un zâmbet larg, calm. Termenul meu personal pentru această expresie anume era Pisicosul Catifelat. L-am văzut pe Philip aşa cum era: gras, dar puternic, puternic, dar relaxat, torcând agale, dar strecurând şi câte-un comentariu glumeţ. Îşi sugea uşor colţul buzelor când era pe cale să te atace mai serios şi în acele clipe ziceam eu că e Pisicosul Catifelat. Un nume pe care nu mi-a venit niciodată să-l zic cu voce tare.

Am trecut în viteză prin faţa magazinului de fructe, pe lângă cel de delicatese şi pe lângă croitorie. Mă puteam baza pe ajutorul lui Philip. În schimb tata era un om intolerant şi repezit. Mai firav decât fiii lui, chipeş, cu muşchi de marmură albă (sau aşa îmi păreau mie) şi împărţind legea. L-ar fi înfuriat la culme să mă vadă aşa. Şi era adevărat că uitasem să ţin cont de: mama mea muribundă, pământul îngheţat, o

înmormântare în perspectivă, mormântul săpat, săculeţul cu nisip din Ţara Sfântă, ce trebuia presărat pe giulgiu. Dacă aş fi apărut în rochia asta jegoasă, bătrânul, doborât de povara grijilor, s-ar fi repezit la mine cu o furie oarbă, ca în Vechiul Testament. Nu m-am gândit niciodată la asta ca la un gest de cruzime, ci ca la un drept arhaic şi etern. Chiar şi Albert, care era deja avocat în Loop, trebuia să rabde loviturile bătrânului. Revoltat, cu ochii ieşiţi din orbite şi înnebunit, dar le accepta. Nu ni se păruse niciodată nici unuia dintre noi că tatăl nostru ar fi fost crud. Depăşiserăm o limită şi eram pedepsiţi.

În cabinetul doctorului Philip nu se vedea nicio lumină. Am urcat scările în salturi. Uşa, cu sticla ei obişnuită, având pe ea un fel de cer înstelat, era încuiată. Sticla jivrată era încă rară. Tot ce aveam era acest produs mânjit cu stele, ce se folosea la băi şi la alte ferestre private. Marchek (pe care l-am putea numi voyeur) era şi el plecat – probabil furios, îi stricasem experimentul. Am încercat uşile, gândindu-mă că mi-aş putea petrece noaptea pe masa de examinare din piele, unde stătuse întins frumosul nud. Din birou aş fi putut chiar să dau nişte telefoane. Aveam câţiva prieteni, dar niciunul care să mă fi putut ajuta. N-aş fi ştiut cum să le explic încurcătura mea. Ar fi crezut că doream să le fac o farsă, că era o glumă proastă: „Sunt Louie. O curvă m-a jefuit de haine şi sunt blocat în North Side, fără bani de tramvai. Sunt îmbrăcat cu o rochie. Mi-am

pierdut cheile. Nu pot să mă duc acasă”.

Am fugit până la drogherie, să văd dacă Philip nu era cumva acolo. Uneori îşi încerca norocul şi juca patru-cinci mâini de pocher în cămăruţa din spate a farmacistului înainte să urce în autobuz. Îl ştiam din vedere pe Kiyar, farmacistul. El nu-şi amintea de mine. De ce ar fi făcut-o? Mi-a zis:

— Cu ce v-aş putea fi de folos, domnişoară?

Mă confundase oare de-adevăratelea cu o fată, cu o prostituată de pe stradă sau cu o ţigancă de la tarabele instalate prin faţa magazinelor, unde ţi se ghicea norocul? Pe astea le vedeai acum prin tot oraşul. Dar nici măcar o ţigancă n-ar fi purtat capotul ăsta de satin matlasat în loc de haină.

— Mă întreb dacă Phil Haddis, dentistul, este în spate.

— Ce treabă aveţi cu doctorul Haddis? Vă doare vreun dinte?

— Trebuie să-l văd.

Farmacistul era un tip mărunt şi îndesat, iar capul lui rotund, complet chel, dădea o impresie de sensibilitate teribilă. Mi-am zis că, fiind atât de sensibil, omul putea percepe orice tulburare, oricât de slabă. Exista totuşi o sclipire de şiretenie îndărătul ochelarilor lui, iar Kiyar părea genul de om care, odată ce lua o hotărâre, nu s-ar răzgândi niciodată. În chip ciudat, avea o gură mică, cu buze de copil. Era pe strada aceea de... dar cine să ştie de cât? Patruzeci de ani? În patruzeci de ani le-ai văzut pe toate şi nimeni nu mai poate să-ţi spună

nimic nou.

— Aveţi programare la doctorul Haddis? Sunteţi o pacientă?

Ştia că e vorba de o legătură personală. Nu eram un pacient.

— Nu, dar ar vrea să afle de prezenţa mea aici. Pot să vorbesc cu el un minut?

— Nu e aici.

Kiyar se retrăsese îndărătul grilajului de la ghişeul pentru eliberarea reţetelor. Nu trebuia să-l pierd. Dacă pleca, ce m-aş fi făcut? Am spus:

— Este important, domnule Kiyar.

Aştepta să-i spun cine sunt. Dar eu nu voiam să-l pun într-o situaţie stânjenitoare pe Philip şi să dau naştere la cine ştie ce zvonuri. Kiyar nu a zis nimic. Poate că aştepta să vorbesc eu. Să-mi declar identitatea. Presupun că se mândrea cu faptul că ţinea lucrurile sub control şi nu se dădea de gol cu nimic. Ca să pătrund până la el, am spus:

— Sunt într-o situaţie dificilă. I-am lăsat de curând un bilet doctorului Haddis, dar când am revenit, nu l-am mai prins.

Mi-am dat seama imediat că greşisem. Lumea apela mereu la farmacişti. Toate acele pastile, sticluţe cu leacuri, lumini strălucitoare şi reclame la medicamente îi atrăgeau pe vagabonzi, zănateci şi hoţi. Toţi spuneau că sunt în încurcătură.

— Puteţi merge la secţia de pe Foster Avenue.

— La poliţie, vreţi să ziceţi.

Mă gândisem şi la asta. Le puteam spune oricând povestea mea ghinionistă, iar ei m-ar fi reţinut până o verificau şi până ar fi venit cineva să mă ia. Probabil că Albert. Albert ar fi fost încântat. Mi-ar fi spus: „Iată-l şi pe micul ticălos în călduri". Le-ar face jocul poliţiştilor şi i-ar distra la culme.

— O să îngheţ până ajung pe Foster Avenue, i-am răspuns eu lui Kiyar.

— Mai există şi maşina patrulei.

— Ei bine, dacă Phil Haddis nu-i în spate, poate că-i încă prin împrejurimi. Nu merge întotdeauna direct acasă.

— Uneori merge la meciurile de box de la Johnny Coulon. Acum e cam devreme pentru asta. Ai putea să încerci mai la vale, pe Kenmore, la bodegă. E un demisol cu intrare laterală. O să vezi un felinar la gard. Pe tipul de la poartă îl cheamă Moose.

Nu mi-a dat nici măcar zece cenţi de la el din sertar. Dacă i-aş fi spus că am rămas lefter şi că Phil era soţul surorii mele, probabil că mi-ar fi dat bani de tramvai. Dar nu am mărturisit şi am plătit pentru asta.

M-am îndreptat spre ieşire, mi-am încrucişat braţele peste halat şi am deschis uşa cu umărul. Puteam la fel de bine să nu fi avut nimic pe mine. Vântul mă săgeta pe la picioare şi am luat-o la goană. Spre norocul meu, nu aveam mult de mers. Ţeava

de fier cu felinar la capăt era în josul străzii, la mică distanţă. Am văzut-o de cum am traversat. Acele cârciumi unde se serveau ilegal băuturi alcoolice erau uşor de găsit. Aşa erau gândite: ca să le găseşti uşor. Treptele erau din ciment, patru sau cinci, şi m-au condus până la uşă. Gemuleţul s-a deschis înainte să bat şi, în loc de ochii portarului, i-am văzut dinţii.

— Eşti Moose?

— Da. Tu?

— Kiyar m-a trimis.

— Intră.

M-am simţit ca şi cum aş fi căzut într-o pivniţă mare, încălzită şi pavată. Erau puţine lucruri de văzut. De fapt aproape nimic. Se improvizase un fel de bar, mai erau şi câteva cuiere, nişte mese luate de la o terasă de îngheţată şi nişte scaune cu spătar de sârmă. Când te uitai prin fereastra unui astfel de demisol, ochii îţi erau la nivelul asfaltului. Aici geamul fusese mânjit cu smoală şi, oricum, n-aveai ce să vezi afară: o curte, o verandă de lemn, o sârmă de rufe, diverse fire şi o alee dosnică, cu grămăjoare de cenuşă pe ea.

— De unde vii, surioară? a întrebat Moose.

Dar Moose era un nimeni aici. Barmanul, cel care conta, m-a chemat şi a zis:

— Ce e, dulceaţă? Ai un mesaj pentru cineva?

— Nu tocmai.

— A, nu? Te ardea atât de tare gâtul după un pahar, că ai sărit din pat şi ai dat fuga direct afară? N-ai mai avut răbdare să te îmbraci?

— Nu, domnule. Caut pe cineva. Pe Phil Haddis. Dentistul.

— Avem doar un client. Ăla e?

Nu era el. Inima mi s-a scufundat în mocirlă.

— Nu cauţi un beţivan?

— Nu.

Beţivanul stătea pe un taburet înalt, cu picioarele atârnându-i, cu braţele întinse în faţă şi cu capul aşezat într-o parte pe tejgheaua barului. Sticle, pahare, un butoiaş de bere. În spatele barmanului se afla un bufet smuls din peretele unui apartament. Avea o oglindă lungă – un fel de oval pus pe una din părţi. De pe ţevi atârnau fâşii de hârtie.

— Îl cunoaşteţi pe dentistul de care vorbesc?

— Poate că da. Sau poate că nu, a zis barmanul.

Era un uriaş şleampăt, cu faţa lungă. Avea ceva din înfăţişarea unui cangur. Din cauza feţei alungite, combinată cu burta. Mi-a spus:

— Nu este o perioadă prea aglomerată. E ora cinei, ştii, şi asta-i doar o crâşmă de cartier.

Nu era decât o pivniţă, aşa cum barmanul nu era decât un grec uriaş şi plictisit. Aşa cum nici eu, Louie, nu eram decât un bărbat gol într-o rochie de femei. Când spuneai lucrurile în

felul ăsta frust, ce mai rămânea din ele? Barmanul, de care depindeau acum toate, şi-a întins braţele goale cât a putut de mult şi şi-a împletit degetele mâinilor. Locul mirosea a drojdie stropită cu alcool. Barmanul mi-a zis:

— Locuieşti pe-aici?

— Nu, cam la o oră cu tramvaiul.

— Mai zi!

— Pe-aproape de Humboldt Park.

— Atunci tre' să fii ucrainean, poleac, scandinav sau evreu.

— Evreu.

— Cunosc eu Chicago-ul. Şi n-ai ieşit tu îmbrăcat aşa. Ai fi murit îngheţat în nici zece minute. Sunt haine de budoar, nu îmbrăcăminte de iarnă. Şi nici n-ai forme de muiere. N-ai şolduri. Ascunzi cumva o pereche de ţâţe? Pun pariu că nu. Deci care-i faza? Eşti un de-ăla, homofrodit? Să-ţi zic ceva: trebuie să-i recunoaştem crizei ăsteia economice meritele ei. Fără ea, n-am fi aflat niciodată ce chestii haioase se întâmplă pe lume. Dar unul dintre lucrurile pe care n-o să le cred niciodată e că eşti fată – şi încă virgină.

— Aveţi dreptate cu chestia asta, dar mai departe adevărul e că n-am niciun cent şi am nevoie de bani pentru un bilet de tramvai.

— Cine te-a jefuit? O femeie?

— Sus, în camera ei, când m-am dezbrăcat. Mi-a înşfăcat

hainele şi le-a aruncat pe fereastră.

— Te-a lăsat gol ca să nu poţi s-o urmăreşti... Eu aş fi înşfăcat-o şi aş fi aruncat-o pe pat. Pariez că nici măcar n-ai apucat să intri în ea.

Nici măcar, mi-am repetat eu în minte. De ce n-am trântit-o pe pat cât încă era cu haina pe ea, de cum am intrat în cameră? Să-i fi smuls hainele de pe ea, cum ar fi făcut omul ăsta. Fiindcă el era născut pentru aşa ceva. Iar eu nu. Nu eram făcut pentru aşa ceva.

— Deci asta s-a întâmplat. Ai fost lucrat de o bandă de profesionişti. Tipa ţi-a întins o cursă. Te-a fript. Evreii nu ar trebui să se înhăiteze cu târfuliţe din astea. Dar când ieşi din casă în lume, vrei şi tu ceva acţiune, ca tot omul. Bun. Şi de unde ai scos rochia asta cu trandafiri mari şi haioşi? Cred că stăteai cu mădularul ţeapăn, la vedere, şi ai avut noroc că ai găsit ceva să tragi pe tine. Arăta bine tipa?

Sânii ei, când stătea întinsă, îşi păstraseră forma. Nu se lăsaseră într-o parte. Linia interioară a picioarelor ei, cu coapsele lipite una de alta. Părul pubian negru şi încreţit. Da, o frumuseţe, aşa aş zice.

Ca şi farmacistul, barmanul a văzut partea comică a întâmplării: un adolescent la strâmtoare, o rochie ponosită, capotul din mătase artificială sau satin. Avusesem noroc că prinsesem un moment mai liniştit la cârciumă. Dacă ar fi avut

clienţi, barmanul nu mi-ar fi acordat atâta timp.

— Pe scurt, te-ai încurcat cu o curvă şi ea te-a aranjat.

Din pricina asta nu simţeam niciun strop de autocompătimire. Am mărturisit că simţisem că o s-o păţesc, căci eram un licean evreu cu idei înalte, dar prea cu nasul pe sus ca să rămân genul de evreu ortodox, căci mizam să am un destin aparte. Acasă, între cei patru pereţi, o lege arhaică; afară, evenimentele concrete ale vieţii. Evenimentele concrete ale vieţii îşi luau revanşa. Primul lor efect a fost ridicolul. Femeia glumise pe seama mea când mi-a aruncat boarfele în stradă. Farmacistul, cu chipul lui plin de sensibilitate, fusese tot numai ironie. Şi acum barmanul o să râdă şi el pe socoteala mea şi a încurcăturii în care nimerisem înainte să-mi dea, poate, cei şapte cenţi pentru biletul de tramvai. Apoi urma o oră întreagă de ruşine, în tramvai. Mama, cu care poate că n-aveam să mai vorbesc niciodată, obişnuia să spună că aveam o cută a mândriei chiar la rădăcina nasului, o linie prostească, pe care ea o vedea foarte bine.

Nu aveam cum să anticipez ce o să însemne pentru mine moartea ei.

Barmanul mă prinsese la înghesuială şi se pregătea să-mi dea o lecţie. Şi Moose („Moosey", cum îi zicea grecul) venise de la uşă, ca să nu piardă distracţia. Gura de cangur a grecului s-a lăţit până la urechi. Apoi mâna i s-a ridicat la cap şi a început

să-şi frece scalpul pe sub părul negru şi ţepos. Unii ziceau că grecii ăştia beau ulei de măsline cu sticla, de-aia le rămâne părul atât de des.

— Acu' mai zi-mi o dată despre dentist, a spus barmanul.

— Am venit să-l caut, dar cred că acuma e bine mersi, în drum spre casă.

Poate că omul ăla masiv, cu o bosumflare inocentă pe chip, era deja în tramvaiul Broadway-Clark şi citea ediţia Oranj din *Evening American*, verificând rezultatele de la curse. Anna îl îmbrăca bine, ca pe un membru al clasei educate, dar el îşi lăsa accesoriile – cămaşă, cravată, butoni – de capul lor. Avea tălpi mari, care i se umflau înăuntrul pantofilor înguşti, aleşi de ea. Purta însă corect pălăria moale de fetru. Faţă de restul vestimentaţiei nu îşi recunoştea niciun fel de obligaţie.

Anna pregătea cina în fiecare seară, iar când Philip avea să intre pe uşă, taică-meu urma să-l întrebe „Unde este Louie?" Ei îi vor spune: „O, e în oraş, livrează flori!" Dar după căderea serii bătrânul îşi făcea griji pentru copiii lui, iar dacă întârziau, îi aştepta, plimbându-se – ba nu, mărşăluind – în sus şi-n jos prin apartamentul cel lung. Când încercai să te furişezi înăuntru, te prindea şi-ţi răsucea strâns gulerul. Era scund, îngrijit, zvelt; era un gentleman, dar unul aspru şi deloc naiv – căci nu era neştiutor într-ale viciului, doar trăise o vreme în Odessa şi ceva mai mult la Sankt Petersburg –, doar că nu avea

răbdare. Chiar şi un lucru din cele mai mărunte l-ar fi putut scoate din sărite. Dacă m-ar fi văzut în rochia asta, şi-ar fi pierdut capul pe loc. Doar mi l-am pierdut eu pe al meu când femeia aceea mi-a arătat fofoloanca, cu toate pieliţele ei rozalii, când şi-a ridicat braţul şi m-a rugat să-i dezleg firele, când i-am simţit pielea şi mireasma urcând spre mine.

— Cu ce se ocupă familia ta? Ce face tatăl tău? a întrebat barmanul.

— Face negoţ cu lemne de foc pentru cuptoarele brutarilor. Le aduce cu mărfarul din nordul statului Michigan. Şi din Birnamwood, Wisconsin. Are un depozit într-o curte pe Lake Street, la est de Halsted.

M-am străduit să-i ofer toate detaliile. Nu-mi permiteam să mă suspecteze taman acum că inventez poveşti.

— Ştiu pe unde vine asta. Acuma acolo e un cartier plin de prostituate şi bordeluri ieftine. Crezi că-i poţi spune lui taică-tău ce-ai păţit? Că ai fost agăţat de o tipă drăguţă şi că ţi-a furat hainele de pe tine?

Efectul acestei întrebări a fost că m-a făcut să încremenesc şi parcă nici nu mai auzeam bine. Întreaga pivniţă devenea tot mai mică şi mai îndepărtată, ca o jucărioară, dar nu pentru copii.

— Cum te înţelegi cu taică-tău? Nasol?

— Greu, am zis eu.

— Îşi mai pocneşte copiii? De data asta o s-o încasezi tu. Ce-ai pe sub rochie? O pereche de pantalonaşi bufanţi?

Am clătinat din cap.

— Eşti în fundul gol? Acuma ştii cum e să umbli de colo colo în chip de femeie.

Muşchii proeminenţi ai grecului aveau culoarea aluatului. Nu ţi-ai fi dorit să te apuce cu braţul şi să te strângă de gât. Ăsta era tipul de om pe care-l angaja mafâa. Acum erau la putere oamenii lui Capone. Pe lângă grec, clienţii păreau ca păpuşile de celuloid Kewpie. El semăna cu unul din cangurii boxeri din filme şi ar fi putut trece dintr-un salt peste bar. Totuşi îl distra să facă pe clovnul. Îşi putea lărgi gura într-un rânjet până la urechi, ca personajele de desene animate.

— Ce făceai în partea de nord a oraşului?

— Livram flori.

— Munceşti după ore, dar ai tărâţe-n cap. Ai multe de învăţat, băiete. În fine, hai că ţi-ajunge. Acuma, Moosy, ia tu lanterna şi vezi dacă poţi să scoţi de undeva din pivniţa din dos vreun pulover sau altceva de îmbrăcat pentru puştiul ăsta ghinionist. M-aş mira dacă fostul portar n-o fi luat tot ce era mai acătării. Dacă şi-au făcut şoarecii cuib prin ele, scutură-le de rahat. Or să-i fie de ajutor în drumul spre casă.

M-am dus după Moosy în jumătatea mai caldă a pivniţei. Lanterna lui a prins în raza ei lăzile de lenjerie, cu mânere

prinse în ele, lăzi de lemn ce se închideau cu lacăt.

— Răscoleşte prin cutiile astea de carton. Cred că nu-s decât zdrenţe. Răstoarnă-le pe jos, că-i mai uşor aşa.

Am golit vreo două cutii mari. Moose îşi plimba raza lanternei încoace şi-ncolo peste grămezi.

— Mai nimic, cum îţi ziceam.

— Uite o bluză de flanel, am spus eu.

Voiam să ies de-acolo. Mirosul de pânză încălzită era greu de îndurat. Acesta era singurul obiect bun de purtat. Mi-ar fi prins bine un pulover sau o pereche de pantaloni. Ne-am întors la bar. În timp ce-mi puneam bluza, copleşit de silă (sunt un tip pretenţios, care are ca fetiş curăţenia), barmanul a spus:

— Îţi zic eu cum facem: îl duci pe beţivanul ăsta acasă... ar cam fi timpul, nu-i aşa, Moosy? Se trotilează aici în fiecare seară. Ai grijă să ajungă acasă şi-o să capeţi juma' de dolar pentru asta.

— Îl duc, am zis. Dar depinde cât de departe locuieşte. Dacă e departe, o să-ngheţ înainte să ajung acolo.

— Nu-i departe. Pe Winona, la vest de Sheridan. Nu-i departe. Îţi spun eu cum ajungi. Omul ăsta e casier la primărie. Nu are cine ştie ce funcţie, ci lucrează direct pentru şeful de la district. E-un beţivan ordinar care are două fetiţe de crescut. Dacă e destul de treaz, le pregăteşte cina. Probabil că fetele au mai multă grijă de el decât are el de ele.

— Mai întâi mă ocup eu de banii lui, a intervenit barmanul. Nu vreau ca amicul nostru să fie jefuit. Nu zic c-o s-o faci tu, dar e datoria mea faţă de client.

Moose cel încruntat a început să-i golească buzunarele – portmoneul, nişte chei, ţigări rupte, un batic roşu ce arăta rău, cutii plate de chibrituri, bancnote de un dolar şi ceva mărunţiş. Le-a înşirat pe toate pe bar.

Când mă uit în urmă la întâmplările trecute, port cu mine o masă aperceptivă care rotunjeşte şi, probabil, distorsionează lucrurile, amestecând ceea ce e memorabil cu ceea ce poate că nici nu merită menţionat. Aşa se face că îl văd pe barman adunând cu o mână mare toate bunurile acelea, ca şi cum ar fi fost câştigul lui, potul de la o partidă de pocher. Apoi mă gândesc că dacă uriaşul cu mutră de cangur l-ar fi dus pe beţivanul ăla în spate, ar fi ajuns cu el acasă în mai puţin timp decât mi-ar fi luat mie să-l susţin până la colţ. În schimb, barmanul a zis:

— Am o escortă faină pentru tine, Jim.

Moose l-a deplasat pe ins înainte şi-napoi, ca să se asigure că picioarele îi sunt funcţionale. Ochii lui umflaţi se deschideau şi se-nchideau la loc.

— McKern, a zis Moose, dându-mi ultimele instrucţiuni. Intersecţia dinspre sud-vest, Winona cu Sheridan, clădirea a doua pe latura sudică a străzii, la etajul întâi.

— O să-ţi iei plata când te întorci, a zis barmanul.

Gerul era acum atât de aprig, că zăpada scârţâia sub picioare ca foiţele de metal. Deşi, odată ajuns în strada îngheţată, McKern s-o mai fi trezit, nu se putea deplasa prea repede. Cum trebuia să-l susţin, i-am luat mănuşile cu împrumut. Ei avea o haină cu buzunare în care putea să-şi vâre mâinile. Am încercat să rămân în spatele lui şi să mă adăpostesc de vânt. N-a funcţionat. Nu era în stare să meargă. A trebuit să-l ţin. În loc de-o femeie atrăgătoare, ţineam în braţe un beţivan. Vezi şi tu ce ruşine – asta în timp ce mama mea era pe moarte. Cam pe la ora aceea vecinii de la etaj coborau la noi, soseau şi rudele şi umpleau bucătăria şi sufrageria – la priveghi. Ar fi trebuit să fiu acolo, nu în North Side, la mama naibii. După ce îmi câştigam banii de bilet, tot mai aveam o oră până acasă, cu un tramvai care oprea de trei ori la un kilometru.

Pe ultima bucată de drum am ajuns să-l târăsc pe McKern. Am rezemat cu spatele uşa de la stradă, ca s-o ţin deschisă, şi l-am tras de braţe în holul întunecos.

Fetiţele îl aşteptaseră şi au coborât de îndată. Mi-au ţinut deschisă uşa dinspre interior, timp în care eu le aduceam tăticul în sus pe scări, ducându-l în spinare, după care l-am întins pe pat. Fetiţele aveau multă experienţă în zona asta. L-au dezbrăcat până la izmenele lungi şi apoi au rămas tăcute într-o parte şi în cealaltă a camerei. Pentru ele aşa mergeau lucrurile.

Acceptau cu calm ciudăţenii profunde, cum fac în general copiii. Eu am pus haina lui de iarnă deasupra.

În condiţiile astea nu aveam prea multă înţelegere pentru McKern. Cred că pot să-ţi spun şi de ce. Sigur, se îmbătase de multe ori şi avea s-o mai facă de zeci de ori înainte să moară. Beţia era ceva obişnuit şi familiar şi, prin urmare, acceptat, iar beţivanii mizau pe îngăduinţa şi sprijinul celorlalţi şi se bazau pe ele. În schimb, dacă necazurile tale erau neobişnuite, nefamiliare, nu te puteai baza pe nimeni şi nimic. Exista un acord în privinţa beţiei, instituit în parte chiar de beţivani. Ideea de bază, de la care porneau toate, era „Conştiinţa e cumplită". Formele ei cele mai josnice şi mai sărăcăcioase sunt, probabil, şi cele mai rele. Trupul de carne şi sânge este slab şi nevolnic, e vulnerabil la şocul uman. Aici urmaşul meu va auzi vocea bunicului Louie ţinând una din predicile lui despre conştiinţa superioară şi întrerupând povestea pe care promisese s-o spună. Trebuie să-i ceri să se ţină de cuvânt, căci ai tot dreptul să o faci.

Fata mai mare mi-a vorbit. A zis:

— A sunat un tip şi a zis că un bărbat îl aduce pe tati acasă şi că o să ne ajuţi cu cina dacă tati n-o să fie în stare.

— Da. Şi...?

— Doar că tu nu eşti bărbat. Ai o rochie pe tine.

— Aşa pare, nu? Nu-ţi face griji. O să vin cu tine la bucătărie.

— Eşti o doamnă?

— Ce vrei să spui? Ţie cum ţi se pare...? Bine, sunt o doamnă.

— Poţi să mănânci cu noi.

— Atunci arată-mi unde e bucătăria.

Le-am urmat pe un coridor îngustat din cauza înghesuielii: cutii pline cu conserve de alimente, biscuiţi, sardele, sticle cu băuturi acidulate. Când am trecut pe lângă baie, m-am strecurat înăuntru, ca să mă uşurez. Uşa nu avea nici zăvor, nici cârlig, iar coarda de care atârnase lampa se rupsese. O lampă mică, de veghe, fusese cuplată la o priză de pe podea. I-am mulţumit Domnului că locul era aşa întunecos. Am stins lumina când mi-am suflecat poalele şi după ce m-am apucat de treabă, am auzit-o pe una din fetiţe în spatele meu. Am observat peste umăr că era cea mică şi, pe când mă întorceam cu spatele (*azi* mi se întâmplau toate!), am spus:

— Nu intra aici.

Dar ea s-a înghesuit înăuntru şi s-a aşezat pe marginea vanei. A rânjit la mine. Era în perioada în care-i ieşea al doilea rând de dinţi. Azi toate fiinţele de sex feminin făceau haz sexual pe seama mea. Parcă şi fetiţele arătau lasciv. M-am oprit, am lăsat poalele rochiei jos şi i-am zis:

— Ce-i de râs aici?

— Dacă erai fată, te-ai fi aşezat.

Puştoaica voia să pricep că ştia ce văzuse. Şi-a apăsat

degetele pe gură, iar eu m-am întors şi am intrat în bucătărie.

Acolo fata mai mare ridica o tigaie neagră, de fontă, cu amândouă mâinile. Pe hârtia absorbantă erau înşirate bucăţi de carne de porc, iar alături, un borcan cu capac plin cu untură. M-am descurcat destul de bine la aragaz, care lucea de jeg. Cum îmi era scârbă să ating carnea de porc cu degetele, am pus-o cu furculiţa în grăsimea încinsă. Cotletele alea mi-au întors stomacul pe dos. Mă gândeam: „Sunt vârât în toată povestea asta până peste urechi". Beţivanul în patul lui, toaleta abia luminată, obscură, becul orbitor înşurubat deasupra aragazului, stropii de grăsime care săreau şi mă frigeau pe mâini. Fetiţa mai mare a zis:

— E destul şi pentru tine. Tata n-o să mănânce de cină.

— Nu, eu nu. Nu mi-e foame, am răspuns eu.

Toate aceste lucruri, pe care educaţia mea le respingea cu oroare, au izbucnit dinăuntrul meu, mi-au umplut gâtul, mi-au strâns stomacul.

Fetele stăteau la masă, un dreptunghi de email. Farfurii şi pahare groase, un pachet de hârtie ceruită cu pâine albă, feliată, o sticlă de lapte, o bucată de unt, nori de fum de la grăsimea arsă. Fetele stăteau în dosul fumului şi îşi tăiau carnea prăjită. Le-am adus sare şi piper de pe grătarul de lângă aragaz. Mâncau fără să vorbească. După ce m-am achitat de sarcină (de obligaţie), nu mă mai ţinea nimic acolo. Am zis:

— Eu trebuie să plec.

Am mai aruncat o privire spre McKern, care azvârlise pe jos haina de pe el şi-şi scosese izmenele. Faţa roşie ca racul, nasul scurt, cu vârf ascuţit, gâtlejul în care pulsau semnele vitale, aspectul fracturat al gâtului, părul negru de pe burtă, cilindrul scurt dintre picioare, terminat cu o spirală de piele lăsată, strălucirea albă a tibiei, înfăţişarea tragică a tălpilor... Pe noptieră era o stivă de monede de un cent. Aş fi putut lua de acolo bani pentru biletul de tramvai, dar n-aveam niciun buzunar în care să pot pune monedele. Am deschis dulapul de pe hol şi am bâjbâit în grabă după o haină pe care aş fi putut-o împrumuta. Sau o pereche de pantaloni. Philip îi putea înapoia a doua zi barmanului grec orice aş fi luat. Am cules un fulgarin de pe un umeraş, apoi o pereche de pantaloni. Trăgeam pe mine pentru a treia oară hainele unui străin şi nu e momentul să amintesc acum dungile sau carourile ori să fac descrieri amănunţite. Am fugit disperat pe palier, mi-am tras cu greu pantalonii, îndesând înăuntru rochia, şi mi-am aruncat fulgarinul pe mine, timp în care ţopăiam pe scări în jos, strângând tare cureaua şi vârându-mi în buzunar monedele de un cent, un pumn plin.

Dar tot m-am întors pe aleea de sub fereastra femeii, ca să văd dacă avea lumina aprinsă şi ca să-mi caut paginile de carte. Probabil că hoţul sau peştele se descotorosise de ele – sau

poate căzuseră pe jos când a înşfăcat haina mea de oaie. Fereastra ei era întunecată. Nu am găsit nimic pe jos. Poate că ţie ţi se pare o idee fixă, o dependenţă nebună de cuvinte, de hârtia tipărită. Dar aminteşte-ţi că în vremea aceea pe străzi nu erau mântuitori, nici ghizi, nici duhovnici, nici consolatori, luminători ori alţi oameni cu care să poţi comunica şi la care să apelezi. Trebuia să iei învăţătura de oriunde o găseai. Sub cupola bibliotecii din centru se găsea un citat din Milton, scris cu litere mozaicate, un mesaj extrem de înduioşător, dar care probabil că nu folosea la jiimic sau, eventual, îţi agrava problemele: O CARTE BUNĂ, scria acolo, ESTE PREŢIOSUL SÂNGE AL VIEŢII, DĂRUIT DE UN SPIRIT TUTELAR.

Astea sunt faptele şi ele trebuie rostite. Asta, ţine minte, este Lumea Nouă şi noi trăim în unul din misterioasele ei oraşe. Ar fi trebuit să fug repede direct la un tramvai. În schimb, eu eram pe o alee dosnică şi căutam nişte pagini care, în cel mai bun caz, fuseseră împrăştiate de vânt.

M-am întors pe Broadway[1] – care era, într-adevăr, foarte larg – şi am aşteptat în staţie. Apoi a venit tramvaiul, zăngănind, roşu, clătinându-se pe şine, o mostră a tehnologiei Epocii de Fier, cu scaunele lui duble cu cadru de alamă. Ora de vârf trecuse de mult. M-am aşezat lângă geam, pornit de-acum

[1] În traducere din engleză: „calea cea largă” (n.t.).

spre casă, având în minte frânturi de gânduri ce semănau cu gloanţele trasoare ce zboară pieziş prin bezna îndepărtată. Ca la Londra în vreme de război. Odată ajuns acasă, ce poveste o să spun? N-o să spun niciuna. N-am făcut-o niciodată. Oricum se presupunea că mint. Deşi credeam în onoare, minţeam adesea. Poate fi concepută o viaţă fără minciună? Era mai uşor să mint decât să mă justific. Tatăl meu avea un set de presupuneri, eu aveam altul. Nu existau niciun fel de premise comune.

Îi datoram cinci dolari lui Behrens. Dar ştiam unde îşi ascunsese mama economiile. Cum mă uitasem prin toate cărţile, am găsit banii în *mahzor*-ul ei, cartea de rugăciuni pentru Sfintele Sărbători, zilele evlaviei. Până atunci nu luasem niciodată bani de acolo. Ea sperase până la boala fatală că va putea să-şi plătească o călătorie în Europa, ca să-şi vadă mama şi surorile. Când va muri, îi voi da banii tatălui meu, mai puţin zece dolari: cinci pentru florar şi cinci pentru cartea lui von Hügel *Viaţa veşnică* şi pentru *Lumea ca voinţă şi reprezentare*.

Invitaţii de după cină şi verişorii vor fi plecat până ajungeam eu acasă. Tatăl meu s-ar putea să stea să mă aştepte. Uşa de la veranda din spate se încuia noaptea. Uşa de la bucătărie rămânea în general descuiată. Aş fi putut să mă salt peste despărţitura de lemn dintre scări şi verandă. Făceam asta adesea. Odată ce ai pus piciorul pe clanţa uşii, poţi să te cocoţi peste despărţitura de lemn şi să aterizezi fără zgomot pe

verandă. Apoi m-aş putea uita în bucătărie şi m-aş furişa înăuntru de îndată ce tatăl meu, rămas să patruleze, ar fi ieşit de acolo. Dormitorul pe care-l împărţeam cei trei fraţi era chiar lângă bucătărie. A doua zi puteam împrumuta vechea haină de iarnă a fratelui meu Len. Ştiam în ce dulap e pusă. Dacă m-ar fi prins tatăl meu, mă puteam aştepta să încasez nişte lovituri grele peste umeri, peste cap, peste faţă. Dar dacă mama ar fi murit tocmai atunci, în noaptea aceea, nu m-ar mai fi bătut.

Asta a fost momentul în care ritmul măsurat, liniştitor şi adormitor, ca de platan de disc, al zilelor a devenit o bulboană, un vârtej ce se întuneca spre fund. Pentru a putea interpreta toate astea, eu nu avusesem la mine decât paginile anonime din buzunarul hainei pierdute, din piele de oaie. Paginile acelea îmi spuseseră că adevărul universului era înscris chiar în oasele noastre. Că scheletul uman era el însuşi o hieroglifă. Că tot ce am ajuns să cunoaştem vreodată pe pământ ne era arătat în primele zile de după moarte. Că experienţa noastră în lume este dorită de cosmos şi îi e necesară pentru propria-i înnoire.

Nu cred că acele pagini, în caz că nu le-aş fi pierdut, m-ar fi convins pentru totdeauna sau ar fi făcut ca viaţa mea să fie altfel.

Scriu această povestire sau declaraţie ca răspuns la un

îndemn ieşit din comun şi care se întinde spre mine chiar din pământ.

Am părăsit-o pe mama! Asta ar putea să însemne, va însemna prea puţin sau nimic pentru tine, unicul meu copil, care citeşti această scrisoare.

Cunosc eu însumi puterea lipsei de patos în aceste zile deprimante şi viclene.

În tramvai, în drum spre casă, m-am îmbărbătat, dar toate pregătirile mele s-au surpat precum castelele de nisip. Am coborât la staţia de pe North Avenue, evitând să-mi privesc imaginea reflectată în vitrinele magazinelor. După moartea cuiva oglinzile erau imediat acoperite. Nu aş putea să spun ce înseamnă această superstiţie pioasă. Se va reflecta sufletul mortului în vreo oglindă sau acest obicei e un test al vanităţii celor rămaşi?

Am fugit către casă, am venit pe aleea din spate, n-am făcut niciun zgomot pe treptele de lemn, am ajuns până în partea de sus a despărţiturii, am pus piciorul pe clanţa de porţelan, am trecut fără zgomot peste despărţitură şi-am căzut pe veranda noastră. Nu am respectat planul pe care-l concepusem ca să-l evit pe tata. Nişte oameni stăteau la masa din bucătărie. M-am dus direct în casă. Tata s-a ridicat din scaun şi s-a repezit la mine. Avea pumnul pregătit. Mi-am dat jos basca sau bereta de lână şi, când m-a lovit în creştet, lovitura m-a umplut de

gratitudine. Dacă mama ar fi murit deja, m-ar fi îmbrăţişat.

Ei, acum s-au dus toate şi mi-am făcut şi eu pregătirile. Nu am lăsat cine ştie ce avere şi de aceea am scris aceste amintiri, ca un soi de supliment la moştenirea ta.

(*Traducere: Ioana Zirra*)